

Montreālas Latviešu
Biedrības
ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1989. GADA JŪNIJS

MONTREALA, KVEBEKĀ

41. GADA GĀJUMS

Nr. 6. (483.)

VASARAS SAULGRIEŽU NAKTS.

Tēlojums.

Pie mana loga aug koks. Tādu es to ieraudzīju un ievēroju jau pirmajā dienā, pavasarī, kad ievilkos šinī mājā uz pastāvīgu dzīvi. Kāru pie loga aizkarus, un acis ievēroja koku. Vienādi no audzis. Kupls. Lapas atturīgi zaļas. Ne tā kā citiem kokiem, kuņiem pavasaros lapas spilgti zaļas, kā tikko no krāsu poda izvilktas. Mans koks neuzbāžas ar savu lapu zaļumu. Ar ziediem gan. Ziedu pumpuros skatoties, nodomāju: "Esi tāds atturīgs. Izliecies pazemīgs. Droši vien, arī tavi ziedi būs ne šis, ne tas."

Bet es maldījos. Starp lapām ziedu pumpuri redzami kā koraļļu ķermeņi. Tumši sarkani. Domāju, droši vien, ziedēsi gluži sarkans. Maldījos atkal. Ziedi plauka tumši sārti un lēni. Viens pēc otra. Iestājoties siltākam laikam, vienā naktī aiz mana loga vairs nebija pazemīga koka. Aiz mana loga bija tumši sārts ziedu mākonis. Brīnījos. Neticēju savām acīm. Biju vērojusi koku katru dienu. Vēl vakar pa retam pusplaukušam ziedam tikai pašā galotnē. Šodien lapas neredzēt. Viss koks noslēcis ziedos.

Pirmos pāris gadus priecājos tikai par savu koku un par nekārtīgi kopto zālāju. Un tad es sadomāju ierīkot zem sava loga mazu puķu dobīti. Pavasaros priecāšos par savu koku. Vēl agrākā pavasarī, līdz ar sniega nožūšanu, zem loga sīkus ziedus vērs sniega pulkstenīši un krokusi. Tad tulpes. Un jo tālāki vasarā, jo vairāk ziedu mana dobe plaucēs citas puķes. Ziedēs petūnijas, pīpenes, samtenes, astras. Un kad jau dienas sniegsies uz rudens pusi, būs laiks pienācis mārtiņrozēm. Tā visu pavasarī, vasaru un agro rudeni, skatus metot pa logu laukā, redzēju ziedus. Tikai ziedus. Pie nekārtīgi koptā zālāja acīm nebūs jāapstājas.

Ķeros pie darba. Vispirms apgriezu velēnu. Tāpat ar lāpstu velēnu sasmalcināju. Izlasīju zāļu saknes. Sanāca paprāva kaudzīte. Skatīju savu puķu dobi un domāju - irdenas augšnes tā kā par maz.

Dzīvokļu mājas apkopšanai pārvaldnieks bija atvedis veselu kravu melnzemes. Palūdzu, vai arī es nedrīkstu pagrābt no augstās kaudzes pa saujai savai puķu dobei.

- Ņemiet, cik vajaga. - Pārvaldnieks apsveica manu domu - kopt zemi zem loga. Kopt un audzēt puķes.

Izvilku no pieliekamā sen nolietotus pārtikas iepirkšanās ratiņus. Ieliku ratiņos divas pārtikas veikala brūnās turzas. Piebēru tās ar zemi un vedu uz savu puķu dobi. Toreiz gan vēl uz topošo puķu dobi. Ar pirmo kravu nepietika. Gāju otrreiz. Vēl nekā. Cik reiz gāju turp un atpakaļ, nezinu. Bet gala iznākums bija labs - dobe augsta un irdena. Viss kā vajaga. Nu tik dēstīt un kopt puķes, tad drīz vien varēs gaidīt ziedus.

Pa logu laukā skatījos katru dienu un priecājos. Gandrīz zināju, cik naktī ziedu izplaucis.

Tuvojās Jāņu diena. Būtu jānopin vaiņags. Kur tu atradīsi uz akmeņiem un asfalta balto un sarkano ābolīgu. Jāiztiek ar pašas dobes plaukušiem ziediem. Nogriezu no katras šķirnes pāris ziedu un nopinu vainadziņu. Mazs gan iznāca, bet - istabā pie sienas pakārt - labs diezgan.

Pēc saules rieta sēdēju un skatījos tumšajās vakara debesīs. Kaut kur tālu no manas dzīves vietas bija, tā saucamās, baltās naktis. Naktis, kad cilvēks meklē cilvēku. Naktis, kad rieta saules atspīdums sniedz roku saules lēktam. Rīti, kad saulīte rotājas. Un visa mazā zeme tvano ziedu smaržās. Tuvumā un tālumā skan: līgo! Šeit - klusums.

Un tad es saklausu klusus čukstus. Ausos un klausos. Zinu, esmu viena. Bet kaut kur skan klusas, klusas balsis. Vecas teikas gan stāsta, ka ziemas Saulgriežos, svētajā Ziemas svētku naktī, kustojīgi runājot. Bet tagad?

"Tagad ir Saulgriežu nakts. Vasaras Saulgriežu nakts, kad runā koki, puķes un zāle."

Klausos uzmanīgāk. Patiešām! Balss nāk no mana koka. Un tas saka, esot laimīgs, ka varot sagādāt kādam prieku.

"Prieku!" izsaucos. "Atmiņās tu mani aizvedi uz manu Laimes zemi. Un mani tu darīji gandrīz laimīgu..."

"Mēs ar! Mēs ar!" sīkas balsiņas skan zem loga. Tās stāsta, ka, kad es vaiņagam plūkusi no katras puķes pa ziedam, arī viņas esot bijušas laimīgas.

Klausos, kā savā starpā sarunājās koks ar puķēm, zieds ar ziedu. Atklauties vien nevaru. Un jūtu, ka vairs neesmu viena. Neesmu nesaprasta. Izdzīta. Bez dzimtenes. Mans koks un manas puķes ir mani draugi. Kaut reiz gadā tie sarunājas ar mani.

ELLA ANDERSONE.

MEŽINIEKI.

Pasaka.

Lielajā Septiņpūdžu mežā ilgus gadus valdīja lauva. Pavalstnieki bija apmierināti, vienīgi mērkaķis neslēpa īgnumu, jo viņam pašam gribējās kļūt par zvēru un putnu karali. Katru rītu viņš uzmeklēja veco lauvu un kaitināja to:

"Kas tu par karali. Vecs nelga, ne karalis. Trusi nevari pieveikt, mušas no ausīm padzīt. Kas lai tādu praulu sauc par karali? Kauns mežam, negods krūmiem! U-hū! Klausies, pat atbalss negrib skanēt. Kad tu beidzot to sapratīsi? Ko?"

Sākumā lauva klusēja, vēlāk vīstīja ķepu, dumojās - nekā darīt. Mērkaķi pārmācīt viņš nespēja, jo tas arvien kāpelēja koku augstākajos zaros.

"Atstāj mani mierā," lauva rūca. "Tava runa ir ģekīga. Apnīk."

"O - es zinu, kas man jāsaka," mērkaķis smējās. "Ar ģeki ģeku valoda, ar prātīgu vīru - prātīgi vārdi."

"Vārdu kaņā neiešu. Nāc spēkoties!" lauva aicināja.

"Ar salmu kūli necīnīšos. Nav vērts. Būs pārāk daudz pelavu..." mērkaķis raustīja degunu, svieda lauvai ar ciekuriem, riekstiem un sausu zaru sprunguļiem.

Lauva velti lauzīja galvu, kā mērkaķi pārmācīt. Beidzot tam piesitās šaubas:

"Varbūt mērkaķim taisnība. Esmu vecs un neveikls. Pat plāpu nemāku aplūsināt. Lai mežā būtu miers, atteikšos no karaļa goda."

Lauva sasauca meža biezoknī visus putnus un zvērus un ieteica tiem izvēlēties jaunu karali.

Zvēri un putni ar mieru. Lai tik ļaujot šiem drusku apdomāties. Putni satupās koku zaros, zvēri apsēdās celmos, ciņos un ilgi sprieda, ko darīt, tikai mērkaķis nemetās nekur. Skraidīja no viena pulciņa pie otra.

"Lai karalis liels, lai karalis mazs, tam jābūt veiklam. Lūk - tā..." viņš, astes galu zaram apmetis, šūpojās kā vingrošanas sacensībās.

Zaķu bars bija itin prāvs. Pie tiem mērkaķis kavējās visilgāk.

"Vai zaķi jau zina, kurš būs jaunais meža valdnieks?" viņš apjautājās.

"Runājam par ērgli. Tagad jauni laiki. Labi valdīt varēs tas, kas spēs pacelties visaugstāk un pārlūkot ikkatru meža stūri. Liekas - ērglis būs vispiemērotākais."

Mērkaķis saviebās.

"Ērglis ir bīstams. Viņš ļaus vanagiem lielu vaļu. Kur tad tversies mazie zaķēni? Es jums saku - tikai ne ērgli! Ja meklē jaunu karali, tad jāmeklē vislabākais, vispiemērotākais. To visiem der iegaumēt. Un ja es būtu valdnieks, mežā sāktos jautra dzīve. Arī to der iegaumēt!"

Zaķi saskatījās. Un tad sāka runāt cits aiz cita:

"Mēs varētu vēlēt mērkaķi!"

"Viņš tā rūpējas par mazo zaķēnu drošību!"

"Viņš izskatās ļoti gudrs!"

"Un izveicīgs! Neviena cits nespēj astē karāties un šūpoties."

"Runā - esot arī stiprs."

"Hm..." vecais Kūkums domīgi slaistīja ausis, "ja visas šīs īpašības saliek kopā, iznāk labs karalis."

Bet kamēr zaķi priecājās par mērkaķa labajām īpašībām, Žagata jau sēdēja eglītes galotnē un skaļi mudināja citus:

"Vēlēsim ērgli! Viņš jau no seniem laikiem ir gaisa valdnieks. Lai uzrauga arī mežu. Nevaru iedomāties, kas varētu būt pārāks par ērgli! Viņš ir tik..."

"Pagaidi drusku!" mērkaķis pārtrauca Žagatu. Un, pieskrējis zaķim, knieba tam ausī:

"Runā, ko tūlājiem! Neļauj Žagatai te plāties!"

Zaķis nu nevarēja izvairīties. Sadūšojās un sauca:

"Žagata, nemusini balsotājus. Mums bez ērgļa vēl ir arī citas slavenības. Palūk - mērkaķis! Tas ļoti veikli kūlepo gan gaisā, gan zemē."

"Jā, mērkaķis piebalsoja, "esmu viens no pasaules varenajiem. Sanāk skatīties!" viņš uzrāpās koka zarā un sāka rādīt savas mākas. Tas bija jautrs brīdis. Jo skaļāk skanēja smiekli, jo vairāk un vairāk mērkaķis centās vēlētājiem patikt. Viņš tēloja nevērīgu lauvu, niknu tīģeri un muļķa ēzeli. Beidzot mērkaķis aplika sev kārkla mizas kakla saiti un paziņoja, ka šis nu esot apģērbies kā cilvēks. Kad būšot meža karalis, vienmēr valkāšot kakla saiti. Un meža iemītnieki varēsot priecāties - smalks zēns.

Bet līdz ko mērkaķis tā pateica, aplusa jautrie smiekli. Zvēri un putni tūlīt devās pie rakstīšanas meistara dzeņa, lai pateiktu tam, ko vēlas par karali.

Dzenis uzklauzīja katru un tad ķērās pie darba. Līdz vakaram sausas priedes stumbrā bija iekalts labi salasāms uzraksts:

Ērglis ir Septiņjūdžu meža karalis.

Kad mērkaķis to izlasīja, viņš spindzēja kā nikna lapsene:

"Dz-dz-dzeni, k-k-ko tas nozīmē?"

"Tas nozīmē, ka visi balsoja par ērgli. Par tevi - vienīgi tu pats."

"Vesēra galva! Muļķis esi, neproti balsis saskaitīt. Pats redzēji, cik visi bija sajūsmīnāti par mani. Nevis par ērgli, bet par mani. Tu esi kļūdījies! Un man tavas muļķības dēļ būs jāzaudē karaļa gods. To nepieļāušu! Tūlīt ej pie vēlētājiem un vēlreiz prasi skaidru atbildi!"

Dzenis, goda vīrs, paklausīja arī. Trīs dienas skraidīja no vienas meža malas uz otru. Ceturtais dienas rītā viņš atgriezās sausajā priedē un aplūkoja tur jau iekalto paziņojumu par karali ērgli. Daži burti bija mazliet neskaidri. Dzenis tos rūpīgi padziļināja un nogludināja.

Mērkaķis, padzirdējis dzeņa kalšanu, sauca jau pa gabalu:

"Man prieks, ka tu pūlies tās muļķības izdzēst!"

"Mērkaķīti, tu maldies!" dzenis spēcīgi piesita knābi. "Kas kokā iekalts, tas paliks par godu ērglim!"

"Ko? Vai tiešām balsotājiem nemaz nav prāta? Vai viņi tā grib?"

"Jā," dzenis pamāja. "Visā lielajā mežā nav neviena, kas gribētu tevi par karali. Viņi teica: ja mērkaķis valdītu, kā valdīja lauva - labi, ja viņš valdītu kā ērglis - arī labi. Pat ja viņš atdarinātu ēzeli - kaut kā iztīktu. Bet var gadīties, ka viņš iedomājas valdīt, kā valda cilvēks..."

"Akurāt tā!" mērkaķis pataustīja kaklu. Tur arvien vēl atradās kārkla mizas kakla saite.

Dzenis īgni paskatījās uz mērkaķi.

"To nu meža iemītnieki ne-grib pie-dzī-vot," viņš uzsvēra un tad no jauna pievērsās kokam, lai pagludinātu vēl kādu grūtāk salasāmu burtu.

JĀNIS ŠIRMANIS.

Cilvēki dažkārt ir jautājuši, kur un kādas ir filozofu balsis šī laika pasaulē. Kas ir šī laika meta lielie domātāji? Kur ir mūsu laika Plātōni, Aristoteļi vai Kanti? Lielākā daļa amerikāņu un eiropiešu nevarēs pat nosaukt nevienu no šī laika domātājiem. Vai tas nozīmē, ka filozofija, kā svarīga kultūras dzīves izpausme, būtu beigusies?

Statistiski raugoties, atbilde ir noteikti - "Nē!". Amerikas Filozofiskā Asociācija (aptverot ASV un Kanadu) apvieno pāris tūkstošus dalībnieku; katru gadu Amerikā tiek aizstāvētas virs simts doktora disertāciju filozofijā dažādās universitātēs; daudzās mācību iestādēs filozofijas kursi ir pārpildīti, un filozofijā parādās daudz grāmatu. Lielie grāmatu apgādi sacenšas filozofijas mācību grāmatu izdošanā.

Tomēr zināma pārmaiņa ir notikusi. Atskaitot dažus izņēmumus, kā, piemēram, vairumu katoļu filozofu, kas vēl joprojām pārstāv Tomismu (Sv. Akvinas Toma domāšanas veidu) vai marksistu domātājus, kas reprezentē Marksa, Engelsa vai Ļeņina idejas, lielākā daļa šī laika filozofu neuzskata sevi par kādas īpašas kustības vai skolas sekotājiem un pārstāvjiem. Tie nesaredz sevi kā "ideālistus", "materiālistus", "eksistenciālistus" un t. t., bet gan kā kritiskus un radošus domātājus, kas nodarbojas ar specifisku jautājumu risināšanu. No šāda redzes viedokļa filozofijas uzdevums nav kaut kādu brīnišķīgu un abstraktu "sistēmu" radīšana (tā sakot, "mākoņu stumšana"), bet gan praktisku kultūras un sabiedrības dzīves jautājumu noskaidrošana. Filozofijas lielais pienesums kultūrai nav jaunas idejas vai "dziļas" domas, bet gan kritiskas metodes, kā jau esošās idejas un ieskatus noskaidrot un izvērtēt. Šāda darbība ir praktiska, analītiska un kritiska. Jautājumi ir par specifiskām problēmām unnevis jaunām "teorijām", kas grib dot ieskatu lietu būtībā. "Gudrības mīlestība (t. i., ko nozīmē vārds "filozofija")" sākas ar specifisku problēmu risināšanu, kurām cēloņi, varbūt, meklējami mūsu pašu domāšanā.

Šādai pieejai pamatā lielā mērā ir ieskats, ka daudzu cilvēces problēmu pamatā ir neskaidra domāšana, neloģiska rīcība un nesaturīga valodas lietošana. Bez šaubām, vesela rinda problēmu ir faktuālas un saistās ar mūsu dzīves vidi un apstākļiem. Tās ietilpst zinātniskās pētīšanas laukā. Filozofija nav zinātne, un tai nav jāmeģina sacensties ar zinātne. Tajā pat laikā, tomēr, ir daudz tādu problēmu, kurās paši esam radījuši ar neskaidru domāšanu un runāšanu. Tā, valoda ir mūsu nepieciešamais sazināšanās līdzeklis, un bez tās mēs nevaram iztikt, bet tajā pat laikā valoda, kā to saka L. Vitgenšteins, var mūs "apburt" - radīt nepareizus ieskatus un jautājumus, kas patiesībā nav nozīmīgi vai pat saturīgi. Piemēram, nav nekas vieglāk, kā sajaukt novērojumu aprakstus ar izskaidrojumiem, mūsu reakcijas ar pašiem faktiem. Mēs visi pazīstam propagandas vai sludinājumu lielo spēku un nozīmi mūsu dzīvē. Tā, ja filozofija var kautko tiešām palīdzēt cilvēkam, tad tas ir ar šādu jautājumu noskaidrošanu. Ne par velti, tik daudzās amerikāņu un kanadiešu skolās ir runa par kritiskas domāšanas vai loģikas kursu obligātu ieviešanu. Modernā pasaulē ir tik viegli kļūt lētticīgiem, naivi cerēt un noticēt visādu "ekspertu" un "speciālistu" spriedumiem - it īpaši, ja tie ir ietērpti iespaidīgā un grūti saprotamā terminoloģijā.

Šāda analītiska un kritiska pieeja mūs aizved vienmēr pie specifiskiem jautājumiem - vienalga, kurā un kādā dzīves nozarē. Tādi ir jautājumi, piemēram, vai mašīnas (datoru) tiešām "domā" un vai ir vietā runāt par "mākslīgo inteliģenci", ar kurām pat cilvēkam ir grūti sacensties. Tāds ir jautājums, vai dzīvniekiem ir un var būt "tiesības", kas tad būtu ar likumiem aizsargājamas (tāpat, kā tas ir cilvēku gadījumā). Tāds ir jautājums par cilvēka dzīves mākslīgu pagarināšanu

un mehānisku paildzināšanu (kas tagad var tikt turpināta ļoti ilgu laiku), un kas tiešām sastāda "nāvi" vai "miršanu" un kas būtu tiešām kompetentās personas spriest par šādiem jautājumiem (ārsti, ētikas speciālisti, ģimenes locekļi, sabiedrības pārstāvji vai kaut kas cits?). Tāds ir arī kontroversiālais jautājums par cilvēka dzīves "sākšanos", un vai mēs tiešām varam runāt par vēl nepiedzimušu bērnu kā "personu", kam būtu kautkādas "tiesības dzīvot", un ko šādas "tiesības" tiešām nozīmētu praktiskos apstākļos (īpaši, ja tās saduras ar mātes tiesībām noteikt par savu ķermeni). Mēs pieminam šos jautājumus tikai kā piemērus, cik ātri filozofiski pētījumi pievēršas ļoti specifiskām problēmām un jautājumiem. Par tiem ir bijušas plašas deba-tes dažādās filozofu sanāksmēs un konferencēs. Tik daudzi no šiem jautājumiem prasa "noskaidrošanu", pieņemumu atklāšanu, koncepciju definīciju - ar vienu vārdu, analīzi, lai mēs vispār varētu domāt par atrisinājumu meklēšanu.

Analītiskā pieeja nav viegla vai vienkārša. Mūsu valoda, ko mēs lietojam ikdienas sarunā, nav skaidra vai vienkārša. Vārdiem ir daudzas un dažādas nozīmes. Valoda, kā vācu domātājs Heidegers norāda, satur sevī veselus dzīves uzskatus. Vārdiem nāk līdz dažādas noskaņas, jūtas (kanotācijās), kas aizklāj to īsto saturu. Mūsu piedzīvojumiem un pārdzīvojumiem nāk līdz mūsu izskaidrojumi un uzveres. Mēs redzam lietas, kā mēs tās gribam saredzēt, un mēs tās saprotam no zināmiem redzes viedokļiem. Mūsu pašu nostāju dēļ, nav tik viegli tikt pie "faktiem", kas tad dotu drošu pamatu mūsu zināšanām. Tā analīze prasa ļoti nopietnu piespiešanos, savu aizspriedumu apzināšanos un ierobežošanu, atsacīšanos no spriedumiem, bet uzmanīgu un objektīvu pierādījumu meklēšanu. Analītiskā un kritiskā pieeja var būt pat cilvēkam ļoti nepatīkama, jo var viegli atklāt mūsu aizspriedumainību. Tas nav patīkami. Nevienam nepatīk, ja kāds norāda, ka tas lieto ļoti neskaidrus jēdzienus. Piemēram, vai mums patīktu, ja kāds norādītu, ka mūsu runāšana par "stingru latvisku stāju" ir patiesībā ļoti neskaidrs un grūti noteicams jēdziens. "Latvietība", piemēram, ir ļoti grūti definējama, un nav tik viegli atrast objektīvas mērauklas, kas tad īsti sastādītu īsto un pareizo "latvieti". Mēs to pieminam tikai kā mazu piemēru tam, ka filozofiska pieeja nav tik vienkārša, kā mēs domājam.

Šāda analītiska pieeja varbūt pirmajā brīdī arī izliekas necila, un loģika nav nekādā ziņā tva vispievilcīgākā dzīves un pētīšanas nozare. Šeit nav "visas būtības vīzijas", "visu pamatu pamata" atklāšana, runāšana par lietām kā tādām (Kanta "Ding-an-sich"), morāles pamatprincipu noskaidrošana un t. t. Tajā pat laikā, šeit ir lietas, ko ikviens var praktiski izlietot savā dzīvē. Piemēram, tik daudz no Rietumeiropas filozofiskās domāšanas pēdējā laikā ir veltīts, t. s., "hermenētikas" jautājumiem (Sākot īpaši ar tādiem domātājiem, kā Fuko un Deridā) - kā saprast grāmatas tekstu, t. i., kā mēs nonākam no rakstītā vārda līdz rakstītāja patiesajām domām un ieskatiem. Reliģiskā dzīvē hermenētiskie jautājumi ir bijuši ļoti svarīgi gadu simteņiem ilgi, kad teologi ir cīnījušies par veidiem, kā saprast Svēto Rakstu tekstus un tos izskaidrot. Savā pamatā tas ir vispārējs, universāls jautājums, kas parādās vai katrā dzīves nozarē. Tā tas ir filozofijā pašā, piemēram, kā tiešām saprast Plātonu, Hegeli vai Marksu. Šis teksts var būt arī mūsu drauga vēstule no dzimtenes (Mēs paši bieži vien runājam par "zemtekstu" vēstulēs no Latvijas.), vēstures grāmata, kas apraksta it kā notikumus, romāns ar dažādām personām, aviāžu raksts u. c. Kādas ir un var būt mūsu "hermenētiskās" metodes? Šeit filozofija var nākt mums talkā. Tāpat tas ir loģiku (īpaši kur pēdējos gados sevišķi uzmanība ir bijusi pievērsta "induktīvajiem slēdzieniem" - mūsu

vispārinājumiem no atsevišķiem novērotiem gadījumiem). Tas ir ļoti praktisks jautājums, kad mēs prasām, kas tiešām sastāda "pierādījumu" un kāds slēdziens "seko" no pierādījuma un ko šāda "sekošana" nozīmē. Tas ir svarīgs jautājums zinātniekiem, gan ikvienam sabiedrības loceklim. Tā, piemēram, tik daudz mūsu trimdas "problēmu" radušās tādēļ, ka mēs vispārinām no tikai nedaudziem novērotiem gadījumiem. Mēs spriežam par latviešu sabiedrību, vadoties no gadījuma rakstura personīgām impresijām un nevis meklējot nopietnus pierādījumus par mūsu sabiedrības domāšanu un izturēšanos. Tas ir tikai piemērs tam, ko modernā filozofija var dot un dara. Loģika un tās attīstība ir svarīga daudzās un dažādās vietās.

Filozofija, tāpat kā senos laikos, nav bez riska. Sabiedrībai nav bijis viegli dzīvot ar filozofiem, jo tie ir prasījuši grūtus jautājumus. Katrs filozofs zin Sokrāta likteni. Cilvēkiem nepatīk dzirdēt kritiskus jautājumus par to uzskatiem un īpaši par to pieņemumiem. Tas ir katrā sabiedrībā. Tajā pat laikā sabiedrība ir radījusi filozofiju, lai prasītu šādus kritiskus jautājumus, jo tie pieder sabiedrības garīgajai veselībai. Modernā filozofija nav izņēmums. To ir piedzīvojis šo rindīņu rakstītājs, kad tas ir, piemēram, prasījis, ko tieši nozīmē runāt par "latvietību", vai "latvisku stāju", jeb, vai kāda reliģija vispār var runāt, ka tā ir vienīgā un pārākā ("eksklusīva") nozīme. Tie ir interesanti filozofiski jautājumi, kuriem ir svarīgas sekas mūsu dzīvē. Tūlīt sacēlās opozīcija - kā šādus jautājumus var vispār prasīt un ka tādu jautājumu prasīšana ir jau gandrīz "ienaidnieka pirksts". Tie ir tikai piemēri, kā cilvēkiem bieži vien nepatīk filozofiskas pārrunas un jautājumi. Bet tie neizbēgami rodas, un šeit filozofija ar savām analītiskajām un kritiskajām metodēm var daudz ko palīdzēt.

Bija laiks, kad filozofija tika salīdzināta ar ķēpinieni vai valdnieci, kas stāvēja pāri visiem cilvēka pētījumiem un zināšanām. Tās mērķis bija visus apvienot. Lielie filozofi bija it kā hercogi vai grāfi šīs ķēpinienes valstībā. Tagad filozofi ir kā kaņavīri vai partizāni, kas cīnās dažādos apstākļos ("aiz frontes līnijām") sakarā ar mūsu zinātnisko, reliģisko, māksliniecisko u. t. t. ieskatu pieņemumiem un attaisnojumiem. Filozofi prasa jautājumus tur, kur mēs varbūt tos negribam dzirdēt, bet tas ir svarīgi. Arī Sokrāts to darīja nepārtraukti Atēnās. Modernā filozofija ir varbūt vairāk Sokrāta mantiniece nekā mēs to iedomājamies.

VISVALDIS KLĪVE.

OC 78.

Turpinājums.

Pienāca mana kārta, un es saņēmu uzaicinājumu nākt ciemos. Neparādot uztraukumu, es piesoļoju klāt nozīmētajai vietai. Sagaidītāji drūmi vaibstīja sejas. Pirmgaldnieks Grigorjevs jau no dzimšanas bija kroplis. Viņš staigāja ar kupri mugurā. Bet labā acs viņam bija izsista cietumā, kādā kautiņā, kad pirmgaldnieki plēsās pret otrgaldniekiem par varu kamerā.

"Nāc atmuguriski!" un kāda kāja jau pacēlās spērienam.

"Neviens atmuguriski ciemos neiet!" es veikli atteicu.

"Nu tad krīti nost!"

Es droši apsēdos brīvajā vietā.

"Stasti, par ko esi notiesāts!"

Pirmgaldnieki uzdeva jautājumus - visvairāk tos interesēja Valsts Drošības Komitejas cietuma apraksts - kāda tur ir kārtība un režīms. Izstāstīju, ka apstākļi šeit un tur ir kontrastaini, jo tur nepastāv kastu sadale un ieslodzītie saticīgi saprotas savā starpā, nenodarot viens otram ciešanas.

"Tas jau ir īsts bērnu dārzs, nevis cietums!"

izsmejoši piezīmēja Grigorjevs. "Bet tagad gan tu dabūsi izbaudīt īstu cietumu! Tev priekšā vesels gads, bet pietiek tikai ar trīs dienām pabūt šeit, lai sajuktu prātā. Paskaties, lūk, uz tiem, kas guļ zem nārām pie atejas. Vīpi visi ir degradēti, nožēlojamāki vēl par pērtiķiem. Un ja kāds no vīpiem vairs nevēlas būt par tādu, vienīgā izeja ir paņemt striķi un aplikt sev ap kaklu. Tu jau pats redzi," viņš turpināja skaidrot, "vieni - tas ir mēs, pirmgaldnieki, dzīvojam te kā karaļi, bet citi - tas attiecas uz zemākajām kastām, jūtas šeit kā ellē. Ja kādam šeit nepatīk, ir dota pavisam demokrātiska izvēle - izkļūt no šejienes ar kājām uz priekšu balta līkautā. Viņa majestāte - striķis - šeit ir sevišķi iecienīts, pat vairāk kā glābšanas riņķis uz kuģa."

Man lika nostāties pie sienas un gaidīt. Pirmgaldnieki lēnām uzrotāja piedurknes. Es sadūšojos. Nekādas bailes nejutu. Savu psichi vajadzēja kontrolēt. Tas prasīja lielu piepūli. Visi spēki un apziņa koncentrējās miera saglabāšanai. Pats sākums nelikās tik briesmīgs. Pirmos sitienus pa krūtīm un vēderu pacietu diezgan viegli. Es turēju stipri ievilkto elpu un sapsprindzināju muskuļus. Tas noderēja kā aizsargpapēmiens, savādāk fizisko slodzi organisms neizturētu. Piekusušie sitēji nomainījās, un nākošie turpināja vicināt dūres ar jaunu sparū. Beidzot sāpes iedūra pakrūtē un ar katru mirkli auga. Saprātu, ka izturēt būs grūti. Gribējās kliegt, lai apstādina sišanu. Tomēr apziņa sacīja, padoties nedrīkst. Acu priekšā lidinājās krāsainas zvaigzņītes. Es cieši sakodu zobus, tā, ka tie nočirkstēja. Vēl pēc brīža es būtu zaudējis samagu, ja piepeši satrakotais pirmgaldnieku bars nepārtrauktu sišanu.

"Izturēju!" slēpjot savu prieku, es gaviļēju. Pirmais pārbaudes posms bija jau aiz muguras. Uzreiz sākās nākošais.

Uz galda Zilonis izbēra domino kauliņus. Vienu no tiem man vajadzēja izvilkt. Trāpījās trijnieks uz pusēm ar četrinieku. Pirmgaldnieki paskaidroja, ka katrs sitējs izpildīs man septiņas faškas pa skaustu. Tieši šis veids bija bīstamākais, dažreiz beidzās ar nāvi. Vēlāk uzzināju, ka, izpildot faškas, pirms pāris mēnešiem tikusi izdzēsta kāda dzīvība.

Es nostājos ar krūtīm pret sienu. Pirmais iesāka Grīnbergs - liels speciālists šādās lietās. Izjūta pēc katra sitiena atgādināja elektrības spērienu. Acīs kā no zilbspuldzes uzliesmoja gaisma. Pa starpu man deva iespēju elpas atvilkšanai. Kopā izturēju sešdesmit trīs sitienus. Pierakstīšana beidzās - biju palicis dzīvs. Kaut gan par veselību nevarēju spriest. Sāpēja krūtis un uzmācās fizisks pagurums.

Drīkstēju ieņemt vietu pie trešā galda. Tādas tiesības man piešķīra pirmgaldnieki. Guļamvietu iedalīja nāras pirmajā stāvā. Tas bija ērti, jo nevajadzēja rāpties pāri citu ķermeņiem kaut kur augšā pie griestiem, kur bija neciešami sasmacis gaiss. Ieslodzīto guļamvietas atgādināja trušu būrītus. Sestgaldnieki prata saspīsties katrā būrītī pa divi. Bet dažiem trūka vietas arī tur, un tiem bija jāguļ uz galda. Zemākajām kastām gultas veļu neizsniedza. Ateju tīrītāji izvietojās uz melnās asfalta grīdas - ar tādu materiālu pārklāja šoseju segumu. Ja kādam nepiederēja biezāks drēbes gabals, viņa ceļš bija skaidrs - tuberkuloze, margs un Marijas kapsēta. Tāpēc ka biju trešgaldnieks, baudīju nelielu privilēģiju. Man piešķīra spilvenu bez apvalka un nenosakāmas krāsas utainu matraci.

"Nē, paldies, iztiksim bez utīm," es nodomāju un atdevu to kādam gribētājam preteajā kameras pusē ar tālredzīgu aprēķinu, ka utis neceļo tālu no saviem mājokļiem. Tās moka nostalgija atgriezies dzimtajā Padomju zemē. Uzreiz mani iesauca par Jogu, jo gulēju uz kailiem dēļiem.

"Liksos uz auss po sovetski bratki," es sacīju saviem bēdu brāļiem vakarā.

"Komunisti vienmer ir tur, kur grūtāk. Lai spilveni un dūnu segas paliek mūsu šķīvas ienaidniekiem, buržuiem. Padomju ļaudīm ir mīksta pakājas, tāpēc tās labi kalpo amortizācijai."

Iepazīšanās cietumā notiek visai ātri. Ziņkārīgie jautā, par ko esi notiesāts, cik liels soda termiņš. Bet vārdu var arī piemirst uzprasīt, un tas arī nav tik svarīgi.

Es atbildēju uz neskaitāmiem jautājumiem. Jau pēc desmit minūtēm ziņkārīgie iepazīna manu biogrāfiju - atlika tikai uzzināt sīkas detaļas, kuŗu noskaidrošanai, kā liekas, nepietiktu pat desmit gadu ilgs laiks. Mēles trišana nenogurdināja ieslodzītos - tie vienmēr atrada ko savā starpā pārspriest. Tā bija maza cietuma mikropasaule, un sarunas vedās parasti par iekšējiem notikumiem. Likās, ka šie cilvēki nekad nav dzīvojuši pasaulīgu dzīvi. Tas, kas notika aiz dzelozstieplu mūŗiem, viss tiem bija svešs. Bet ko citu lai dara vietā, kur nav ne grāmatu, ne žurnālu, no kā gūt garīgo barību, kas dotu prātam apgaismojumu. Vienīgo avīzi - Pravdu, nemaz neizlasot, saplēsa priekš atejas. Vēlāk avīzi piegādāt pārstāja, jo kāds no administrācijas darbiniekiem pamanīja ģenerālsēkretāra aptaukto ģimēni atkritumu tvērtē. Kā cilvēks, kuŗš nēsā partijas karti un kuŗa viesistabā uz sienas karājas elks ar četrām varoņa zvaigznēm pie krūts, viņš, protams, nevarēja pieļaut, ka tas, kuŗam būtu jābūco pakāja, pats nokļūst bučotāja lomā.

Biedriskas attiecības ar savas kastas locekļiem biju nodibinājis. Jau pirmās dienas vakarā trešgaldnieks Sergejs Dudko ar draudzīgu žestu pasniedza man tabakas maku. "Skaties un iegaumē," viņš ar veiklām kustībām man ierādīja, kā uztinama kazaskāja, tūtveidīgs "cubuks", ko varēja izsmēķēt līdz galam, neapdedzinot lūpas. Mūsu nāras atradās līdās. Guļot cieši blakus, mēs ievilkām pa kodīgam dūmam. "Pārāk stiprs," es ieklepojos, berzēdams acīs saskrējkušās asaras. "Nekas, gan pieradīsi! 'Marlboro' pie mums neviens nesmēķē," viņš pasmīnēja. "Pierast ir vieglāk nekā atradināties, gan jau kaut kā," es atteicu un atkal ieklepojos. "Ne jau vienmēr ir tā, kā tu saki," viņš domīgi novilka un sāka stāstīt.

"Es vēl joprojām nevaru pierast pie cietuma," viņš teica, "nespēju saprast, par ko tieši man atņemta brīvība. Nevaru aptvert, kādēļ man būs jāupurē trīs gadi dzīves, ko esmu noziedzies, kāda ir mana vaina. Agrāk rāvos kā krāvējs pārtikas noliktavā. Ielādēju smagajās mašīnās desiņas, gaļas konservus un citu deficītu. Strādāju godīgi, kā jau to prasa padomju cilvēka pienākums. Protams, nav ko slēpt, gadījās, ka reizēm kādā nomaļākā kaktā notiesāju pa desas lūķim. Bet neviens, pat visapzinīgākais padomju pilsonis, neatturēsies, savā priekšā redzot tādu kārdinājumu."

"Ak tad padomju cilvēks, desīgu saozot, pēkšņi zaudē visu apzinīgumu?" es pasmejās, "bet kad kumoss norīts, apzinīgums atgriežas?"

"Tieši tā, piekritoši pamāja Sergejs. "Dienzēl, padomju cilvēkam neizdodas savu apzinīgumu saglabāt 24 stundas no vietas. Vienmēr roka stiepjas pēc aizliegtā augļa. Mēs, visi noliktavas darbinieki, tumšos kaktos mēlojamies tik, cik vēderi gēma pretī. Sapulcēs pilsoniska patriotisma apziņa nosodījām zagļus Roku uz krūtīm likdami, zvērējām, ka esam godīgi, kaut gan no svārku kabatas ārā rēgojās desu virtene. Arī es darīju tāpat. Palet viens gads, otrs, trešs - jau šķīta, ka tuvojos kārtējās piecgades virsplāna izpildei, bet, rauj tevī velns, piecgade tā arī palika neizpildīta! Pirms pašiem Ziemsvētkiem pie manas mājas nobremzēja melns auto, no kuŗa izlēca nepazīstami vīri. Viens no viņiem - milicijas formas tērpā - piegrūda man pie acīm apliecību sarkanos vākos un uzsauca: "Sēdies iekšā! Tur, kur braucam, tevī jau gaida." - "Kas gaida? Kur gaida?" biju nesaprašanā. - "Salavecis ar dāvanu maisu," ne sevišķi laipni atcirta milicis. "Brauksim uz rūķīšu namiņu."

Es iesēdos aizrestotajā kulbā. Pa ceļam mani

pieskatīja tik stingri, it kā es taisītos izlauzties cauri restēm un mesties prom. Brīnums, ka viņiem nebija ienācis prātā sasiet man kājas - rokas bija ieslēgtas dzelžos jau sen. Mani aizveda uz Alūksnes milicijas nodaļu. Kabinētā mani sagaidīja izmeklētājs, dūšīgs vīrs, kam uz galvas nebija neviena mata. Katram izmeklētājam ir īpaša iesauka - šo sauca par Biljarda Bumbu. Nepaspēju sasveicināties, kad mani jau pārsteidza pirmais jautājums: "Kur ir saulespuķu eļļa?"

"Apžēlojieties, par ko ir runa? Kāda eļļa?" es izbrīnā iepletu muti.

"Tā pati eļļa, kuŗu tu nozagi," uzstāja plikpauris. Raustīju plecus un klusēju. Taču izmeklētājs turpināja malt vienu un to pašu: "Kur eļļa? Kur eļļa?" Vēlāk viņš man pavēstīja, ka no partikas noliktavas nozudušas 2000 pudeļu ar saulespuķu eļļu.

"Kam gan man tādi eļļas kvantumi? Kur tad es to likšu - dzirdīšu ielas suņus, vai?"

Taču izmeklētājs pat neklausījās: ar tādiem argumentiem ļai es noslaukot sev pakalu.

Pāris dienas vēlāk man atausa atmiņā kāds gadījums. Nesen mūsu bāzes direktors bija mēģinājis viltot dokumentāciju un rēķinus par saulespuķu eļļu - to man pačukstēja pazīstama grāmatvede. Nākamās nopratināšanas laikā es sniedzu šīs ziņas un ieteicu kā liecinieci izsaukt zināmo grāmatvedi. Nekā taču nevarēju paredzēt, ka ar to nodarīšu sev tikai ļaunumu! Izmeklētājs noskaitās ne pa jokam: "Kā tu, lops tāds, uzdrošini nosēdēt godīgu partijas cilvēku?" Acīmredzot, šis izmeklētājs vēderīpu bija uzaudzējis, pateicoties direktora piegādātajām desijām. Kopš tā brīža zaudēju jebkuŗu cerību tikt pie skaidrības. Savu taisnību nekā nevarēju pierādīt, tāpēc atrodos šeit. "Ja tu kādreiz nokļūsi ārzemēs," Sergējs ar cerību paraudzījās manī, "tad noteikti pastāsti par visu, kas šeit notiek. Tikai neaizmirsti. Vai apsoli?"

"Protams, es to izdarīšu," es iesitu bēdubrāja pastieptajā sauļā.

"Nu, tad uztīsim vēl vienu kazaskāju," viņš ierosināja.

"Lai notiek," es piekritu, un nu jau paša spēkiem uztīnu smēķi.

Gulēju uz lāvas un kūpināju kazaskāju. Bija jau vēls vakars. Nemanot iemīgu. Sapnī redzēju klaigājošu ļaužu baru uz grimstoša kuŗa. Satrūkoks. Atvēris acis, patiesi ieraudzīju čalojošu drūzmu. Viņi bija ielenkuši ieslodzīto Avdjukeviču, kuŗa ķermenis drudzaini raustījās uz grīdas.

"Kas tur notiek?" es pavaicāju Sergejam, kuŗš arī jau bija nomodā.

"Nekas sevišķs," viņš atmeta ar roku, "tas tur kratās epilepsijas lēkmē. Nav jau pirmā reize." Uz zināju, ka ar šo kaiti Avdjukevičs sasirdzis pirms diviem mēnešiem. Ritkojot savas kārtējās izpriecas, pirmgaldnieki bija pavēlējuši tam pakārties. Viņš, protams, nav bijis ar mieru. Pirmgaldnieki viņu satvēruši aiz rokām un kājām un ar varu iebāzuši cilpā. Pēc dažām sekundēm gan viņš izcelts ārā un vests pie samaras, taču kopš tā laika esot slims. Kad kāda bija norimusi, es iekārtojos ērtāk un atkal iemīgu.

"Ptu, velns!" es saļecos, kad ausīs griezīgi ieskanējās hīma. "Vai tad valsi vajadzēs dejot?" nīgni noburkšķēju.

"Nē, tam šī mūzika neder," savu viedokli izteica trešgaldnieks Ivars, "ja viņi tai platei paātrinātu apgriezienus, varbūt varētu palēkāt kādu nēģeru deju."

Sākās rīta tualete. Uz ateju un vēlāk pie izlietnes pirmie gāja pirmgaldnieki. Pēc tam noteiktā secībā apkopās pārējās kastas. Ateju tīrītājiem un pederastiem lietot ūdeni no krāna bija stingri noliegts. Viņi apmazgājās ar ūdeni no poda. Izvairīties no mazgāšanās nedrīkstēja neviens - tāds bija pirmgaldnieku ritkojums. Kad likās, ka visi šo procedūru jau izgājuši, pirmgaldnieks Afanasjevs tomēr vienu pamanīja - ateju tīrītājs

Petrovs bija paslēpies zem nārām. Viņam pavēlēja rāpties ārā. Kūkumu uzmetis, Afanasjeva priekšā nostājās puisis ar bālu, vātīm izraibinātu seju. Ieslodzītie zināja stāstīt, ka vēl pirms dažiem mēnešiem viņš bijis normāls cilvēks ar patīkamu, sportisku ārēni - spēlējis futbolu, mūzicējis uz ģitāres, mīlējis savu meiteni, kuŗa taču droši vien uzskatīja viņu par īstu vīrišķības paraugu. Taču tagad viņš Afanasjeva priekšā stāvēja pavisam nožēlojams un gurdī mirkšķināja plakstiņus.

Pret spīdinātājiem viņš vairs neizjuta nekādu naidu. Visu viņa apziņu aizpildīja bailes. Kad gribēju šo nabagu aizstāvēt, mani aiz piedurknes parāva trešgaldnieks Anatolijs Kulagins: "Tava aizstāvība viņam neko nelīdzēs. Tu panāksi tikai to, ka tevi nositīs. Tādiem kā Avdjukevičs palīdzēt nevar neviens. Viņš ir pēdējais vergs, kas zaudējis jebkuŗu vīrieša pašcieņu. Taču par tādu viņš nebūtu kļuvis, ja pirmajā dienā būtu izgājis drosme pārbaudi. Tagad pats maksā par savu glūvumu." - "Bet kaut kas taču jādara šī cilvēka labā," es nelikos mierā. - "Neko tu vairs nevari līdžēt," Anatolijs turpināja skaidrot, "nedari citam to, ko negribi, lai tev dara - tas ir vienīgais, ko vari darīt citu labā. Kādu aizstāvēt cietumā praktiski nav iespējams." Mūsu saruna aprāvās.

"Slotas kātu!" Afanasjevs nokomandēja. Sietiņu krusa bira bez apstājas. "Palīgā!" sāpēs gaudoja Avdjukevičs. Pēc brīža lūciņā ieskatījās uzraugs, taču nolēma notiekošajā neiejaukties. Laikam taču, šī aina viņam bija tīri tīkama, jo pēc brīža aiz durvīm atskanēja tāda kā ķiķināšana. "Krīti ceļos, gnīda!" caur zobiem izgrūda Afanasjevs. Avdjukevičs uzreiz saprata, ko no viņa grib. Viņš noliecās pār atejas podu un ar mēli sāka izlaizīt tās saturu.

"Brokastis nāk!" izsalkušie vīri saspicēja ausis uz gaiteņa pusi. Bija dzirdams, kā pret katla malu šķind pavārnīca, balandierim izdalot porcijas citu kameru iemītniekiem. "Ko viņš tā kavējās?" kamerā valdīja nervoza nepacietība. Pēc brīža manā bļodā ielīja smirdīgs šķidrums. "Kaps" - tā sauca šo viru. Šī iesauka bija radusies no tā, ka katla dibenā kā kapā nosēdās pārvārtīto zīvju skeleti, kam pāri klājās tumšs, duļķains šķidrums. Lai vēlāk nebūtu jāmokās ar vemšanu, es no ēšanas atteicos. No visām pusēm manī pavērās cerību pilni skatieni: kuŗam gan es novēlēšu savu porciju? Atcerējos vakar uzdāvāto tabakas maku un pastūmu bļodu Sergejam.

Pēkšņi pie ceturtā galda izcēlās troksnis. Kādam pa nakti bija nozudusi vakar izsniegtā maizes šķēle. Tas sūdzējās pirmgaldniekiem, un tie solījās pēc brokastīm lietot izmeklēt. Zagšana cietumā skaitījās liels negods. Retumis tomēr kamerā šis un tas nozuda - parasti kāds maizes gabals vai siļķes aste. Mantas gan neviens neaiztika - tās jau arī nevarēja nekur noslēpt. Ņēma tikai to, ko varēja uz vietas apēst, līdz ar to iznīcinot visus pierādījumus. Pirmgaldniekiem zagt nebija vajadzības - visu, ko tie iekārvoja, varēja atņemt ar varu. Zaga tikai tie, kam nebija ne spēka, ne varas.

Zilonis ar papīra lapu un zīmuli rokā apstāgāja zemākās kastas. Zaglis varēja slēpties tikai starp šiem mūžam izsalkušajiem kaulu kambajiem. Zilonis pierakstīja tos, kuŗi naktī bija cēlušies sevis pēc. Tādi atradās septiņi - uz viņiem tad arī krita aizdomas. Pirmgaldnieki sāka vienu no viņiem nopratināt, kamēr pārējie pacietīgi gaidīja savu kārtu. Izsauktais sāka taisnoties, ka nekādu maizi neesot ņēmis.

"Neliedzies," Grīnbergs mēģināja viņu uzķert uz āķa. "Es redzēju, ka tu pagēmi." Taču arī ar šo viltību atziņanos neizdevās izspiest. Aizdomās turēto sāka sist, taču viņš turpināja pastāvēt uz savu. Pēc pamatīgas piekaušanas viņu palaida vaļā. "Nākamais!" ar roku pamāja Zilonis, šai brīdī juzdamies īpaši svarīgs. Nedroši pratinātājiem tuvojās zeķu mazgātājs Koļesņikovs. Kad

viņš un arī pārējie bija pietiekami sisti un iztaujāti, Grinbergs notikuma izmeklēšanu pārtrauca. Vainīgais tā arī neatradās.

Neveiksmē pirmgaldnieki vainoja paši sevi; pat piekaušana viņiem nebija sagādājusi to pašu prieku kā citām reizēm. Ieslodzītie pieklusa. Nevienš nezināja, kas gaidāms, kaut vai pēc dažām minūtēm. Domās ielauzās apkārtējā pelēcība. Kā vecā nolaistā pagrabā no griestiem lobiņās apmetums, atsedzot netīrus plankumus. Telpu apgaismoja tikai četrā blāvs spuldzītes. Dienas gaismā te nekad neiespīdēja, nebija pat neviena aizrestota lodziņa. Kā miglas garaiņi pret griestiem vijās cigarešu un kazaskāju dūmu mutuļi. Nekādas ventilācijas te nebija, un svaigs gaiss ieplūda tikai tad, kad uzraugs pavēra durvis. Taču durvis viņš virināja tikai dažas reizes dienā. Īsts skābekļa bads valdīja agrās rīta stundās. "Kā gan cilvēks to var izturēt?" es dalījos savās pārdomās ar Anatoliju Kulaginu, kuŗa lāva atradās netālu no manējās.

"Krievu cilvēkam ir neparasti sīksta daba - tā palīdz izdzīvot," viņš atteica. "Vai tad tu nezini - fašistu koncentrācijas nometnēs dažādiem eksperimentiem parasti izvēlējās tieši krievus. Krievs varēja izturēt i eksperimentus, i indes - visu. Anglis vai holandietis no tā sen būtu atstiepis kājas. Krievu cilvēks ir tāds - ja tu viņam iedosi rokā cirvi un ziemas salā pametīsi kaut kur Sibīrijas mūžamežos - viņš nepazudīs, izdzīvos. Vaŗka nocirtīs kādu koku, uzcelš būdu un izvilks dzīvību. Ja neatradīs neko citu ēdamu, grauzīs kaut koku mizas. Vaŗka ir dabas fenomens!" nobeidza Anatolijs.

Mēs runājām vēl ilgi, arī pēc pusdienām turpinājām uzsāktu dialogu. Izrādījās, ka Anatolijs notiesāts par huligānismu. Viņš dzimis un audzis Maskavā, inteliģentā ģimenē. Iesaukts armijā, aizsūtīts dienēt uz raķešu daļu pie Dobeles, kur veicis pavāra pienākumus. Zinot, ka viņam pieejami gaļas konservi, kāds nodzēries leitnants, ilgi neprātodams, uzplijies, lai iedodot dažas kārbas ar konserviem - viņš tās pārdošot un tīkšot pie pudeles. Nesapēmis prasīto, leinants pārskaities - kā tas varot būt, ka parasts ierindnieks nepakļaujoties virsnieka pavēlei! Tas jau esot dumpis! Meties nepakļausīgajam pavāram virsū. Tas pretojies, un starp viņiem notikusi līdzvērtīga spēku apmaiņa. Vainīgo kuŗa tribunālā "taisnīgi" noteicis tiesnesis, piespriedzams Anatolijam 3 gadus ieslodzījumā. "Ja arī es būtu iedevis leitnantam tos konservus, tik un tā būtu sapēmis sodu - par valsts mantas izšķērdēšanu," piebilda Anatolijs. "Cērt nost pirkstu - pats izvēlies, kuŗu. Es izvēlējos iekraut pa purnu tam plēģuram - vismaz viņš netika pie kārotās pudeles."

Anatolijs kamerā, laikam, bija vienīgais cilvēks, kuŗa domas neaprobežojās ar cietuma problēmām. No grāmatām un personiskās pieredzes viņš bija uzkrājis diezgan plašas zināšanas.

Anatolija stāstu biju klausījies ar lielu interesi, tāpēc nemanīju, kas pa to laiku notiek kamerā. Izrādījās, jaunu priekšnesumu gatavoja Zilonis. Šoreiz izpriecai viņš bija izraudzījis kādu armēni, kuŗa lāva atradās pie durvīm. Īsti nezinu, par ko šis pusmūža cilvēks bija notiesāts - to nezināja neviens, jo pirms kāda laika armēnis bija zaudējis valodu. Kāds viņu cietumā bija līdz nāvei pārbiedējis. Taču saprast viņš saprata visu. Tagad armēnim pavēlēja aiziet uz kameras pretējo stūri, kur viņu jau gaidīja līksnību alkstošais pirmgaldnieku bariņš. Sēdēdams uz sola, Zilonis demonstratīvi asināja nazi. "Kamēr esi vēl dzīvs, man jānoskaidro, kā tevi sauc. Atbildi!" viņš uzkliedza, "citādi neviens nezinās, kā pareizi uz kapa plāksnītes uzrakstīt tavu vārdu." "T...t...t..." armēnis stostījās. "Cik tev gadu?" Zilopa dusmas aug augumā. "T...t...t..." skanēja atbilde. "Nu, ko ar tevi iesākt?" Zilonis atvēzējās it kā sitenam, taču tā vietā tikai nevainīgi pakasīja pakausi. Armēnis bailēs spēji salēcās. Zilonis vēlreiz atvēzēja dūri pret armēņa seju.

Pēc mirkļa tā nozibsnīja nedaudz sāpus un ietricās stenderē, uz kuŗas bija nometusies muša. "Redz, kas par cilvēku - raustās ne no šā, ne no tā! Es tikai to kukaini gribēju nosist, bet šim jau bikses pilnas. Labs ir, ja jau tu atsakies ar mani runāt, rīkošos savādāk. Būs no tevis jāizdzen šis nīķis."

Zilonis sameklēja melnu auduma gabalu un ar to aizsēja armēnim acis. Vairāki pakalpiņi satvēra armēni aiz rokām un kājām un uzstutēja uz nāru augšējās lāvas. "Velies zemē!" no visām pusēm atskanēja saucieni. Kāds viņu pagrūda, un nabags krita. Viņš, protams, nevarēja zināt, ka uzvelsies uz palaga, kuŗu apakšā nostieptu turēja ieslodzītie.

Bija grūti spriest, vai nelaimīgais upuris maz atrodas pie pilnas apziņas, vai viņš saprot, kur atrodas un kas ar viņu notiek. Kad armēnim pavēlēja doties uz savu vietu, viņš, it kā nesa-prazdams, palika stāvam kā zemē iemiets. Stiklainajās acīs nebija manāmas nekādas emocijas. Kāds pakalpiņš viņu aiz rokas pieveda pie lāvas.

Spīdzinātājiem par viņu bija zudusi jebkuŗa interese, jo viņš vairs nespēja izjust pat bailles.

/ Beigas. /

JĀNIS BARKĀNS.

Šī raksta sākums atrodams MLB Ziņotāja Nr. 4./481. un 5./482.

Red.

CEĻŠ UZ SIBIRIJU.

Atmiņu piezīmes.

1941. gada 14. jūnijā, kad mūs aizveda no mūsu lauku mājām, tur ieradās trīs kareivji ar šautenēm, laikam, gruzīnieši, un viens latvietis ar papīriem. Viņš daudz runāja ar tēvu. Par ko, nezinu.

Par to, kas notikšot ar māju un lopiem, viņš atteica neuztraukties, jo drīz atbraukšot pagasta cilvēki un visu nokārtošot.

Mums deva vienu stundu sagatavoties braukšanai. Man šķiet, mēs kravājamos stundas divi, trīs. Teica tā, ka līdzī varot ņemt mantas, cik varot panest, jo it kā kaut kur būšot jāiet kājām.

Mūs aizveda uz Valmieras staciju un iebāza lopu vagonos. Tēvu atsevišķā. Mani ar māti kopā ar sieviešiem, jo man tad bija tikai 13 gadi.

Mūsu vagonā iesēdināja kādu kundzi, kas ļoti raudāja un lūdza, lai atvedot viņas meitu Mirdzu, kas it kā esot Valmieras vidusskolā. Mirdzu atveda, tikai ne viņas meitu. Šo meiteni neveda atpakaļ, bet atstāja vagonā un atveda līdz uz Sibīriju.

Domāju, ka bija labi, ka Tu neatnāci pie mums Valmieras stacijā atvadīties. Tevi būtu paņēmuši līdz. Vecākiem puīšiem Tavos gados Sibīrijā gāja ļoti grūti. Bija jāstrādā mežos un fabrikās smagi darbi, ar ēšanu bija ļoti, ļoti slikti. Daudzi puikas nomira. It sevišķi Nariļskā, kur sūtīja vecākus par 16 gadiem. Dzirdēju, ka Nariļskā notikusi izsūtīto vīriešu sacelšanās. Tajā reizē daudzus apšāva.

Braucām uz Sibīriju lēni, jo dzeķeļš bija pārpildīts ar armijas lietām, kas devās pretējā virzienā.

Vilciens ar sieviešiem un bērniem, kuŗā biju es un māte, 8. vai 10. augustā iebrauca Ačinskā, Krasnojanskas Kraijā. Tur mūs izsēdināja un izdalīja. Mani ar māti un nedaudz citu (atceros Saļkovus no Valmieras un Dāliņa kundzi, soļotāja sievu) ar zirgiem aizveda uz mežu mazā sādžā meža darbos.

Ceļā no Latvijas līdz Sibīrijai ar ēšanu un dzeršanu bija diezgan slikti. Kad vilciens stāvēja, ūdens un maize bija, kad brauca (dienas divi, trīs) - nebija. Mums bija līdz daudz jēlas cūkas gaļas, ko ēdām visi, kas bija vagonā. Kad tā samaitājās, izmetām ārā. Ar māti izšķīros

1942. gadā, kad viņu apcietināja un aizveda. Man neteica kur. Cik arī neprastu, atbildi nedabūju. Vēlāk dabūju zināt, ka esot apcietināta it kā par aģitāciju pret partiju un valdību. Istenībā viņa salamājās ar kādu partijas vīru, kas negodīgā kārtā ņēma no pienotavas krējumus. Lai tiktu no mātes vaļā, uzrakstīja nepatiesu apvainojumu. Tajā laikā (Staļina), bez izmeklēšanas un tiesas, viņu ielika cietumā uz 10 gadiem.

Cietumā viņa atkal sastrīdējās ar kādu priekšnieku. Viņai piešķīra vēl divi gadi, atkal bez izmeklēšanas un tiesas.

Tā no 1942. gada paliku viens pats starp krieviem. Nemācēju neviena vārda krieviski. Dzīvot iznāca visādi. Bads, cietumi un smagi darbi. Taigā sāku lasīt zāli - Čeremšus - un nesu uz tirgu pārdot (tā ir ēdama zāle un ož kā ķiploki). Tā ir ļoti veselīga, tikai nedrīkst ēst bez mēra. Rudenī, kad Čeremši vairs nebija pieejami, vajadzēja citādus ienākumus. Es pārvērtos par kabatas zagli tirgū, kur man bija draugs - ķīniešs Vika-Livin-Zu, ar ko kopā tīrījām kabatas tirdziniekiem. Kad mūs noķēra, drausmīgi sita. Reiz pēc mūsu piekaušanas nolēmām iet dzīvot pie drauga tēva, dārznieka kolchozā. Tas dzīvoja ideāli netīrā blindažā. Tur es ilgi nevarēju izturēt. Sāku dzīvot pie vienas, otras saimnieces. Pats strādāju kolchozā par kalēja palīgu. Katru dienu no kolchoza saņēmu litru piena un kilogramu maizes.

Tā es sāku savu dzīvi ar 15 gadiem.

Vasarā strādāju tīrumos - aru, sēju, plāvu, bet ziemā ar zirgiem vedām dažādas lietas - petroleju, graudus, linus, malku u. t. t. Braucām tālu, citreiz līdz 200 km. Aukstums pie mums bija -55° C.

1945. gadā uzzināju, kur atrodas māte. Lai varētu pie viņas aizbraukt, ceļošanai vajadzēja kādu papīru. Toreiz man tādu nebija. Lai tos dabūtu, bija jāiestājas Komsomolā. Komsomola apliecību dabūju 1946. gadā. Māte atradās no manis, apmēram, 1000 km, t. i., 200 km no Kankas - Ačinskas mežos.

Braucu 3 dienas uz vilciena vagona jumta, tad 3 dienas gāju kājām. Viss tas notika vasarā. Ar māti satikties neļāva. Iesēdināja automobili un aizveda atpakaļ uz Kancku. Bija jāatgriežas Ačinskas kolchozā.

Ar māti gan varēju sarakstīties. Viņa atsūtīja tantes adresi Maskavā, un 1947. gadā es aizlaidos pie tās.

Kopā ar citiem puikām "nospērām" vezumu graudus un tos pārdevām, lai nopirktu pasēs un kaŗa apliecību, kas ceļošanai bija vajadzīgas. Braukšana uz Maskavu notika uz vagonu jumtiem vai buferiem. Biļetes nopirkt un tikt vagonā nevarēja. Tādu, kā es, bija ļoti daudz.

No Ačinskas līdz Maskavai ceļoju 3 nedēļas. Septiņas reizes apcietināja, tāpat kā citus, kas brauca uz vagona jumtiem.

Maskavā atradu tanti. Bija ļoti interesanta tikšanās. Nodzīvoju pie viņas vienu nedēļu. Viņa mani apģērba, baroja un katru dienu deva naudu.

Pēc tam aizbraucu uz Latviju - mūsu mājām, no kurienes mūs aizveda. Mājas kā tādas vairs nav, un nekas cits arī nav pāri palicis. Stāstīja, ka visas ēkas kaimiņi esot nojaukuši - vajadzējies malkas. Tās bija jau vecas. Arī visas ābeles bija nocirstas. Kaimiņiem, laikam, bija pietrūcis spēka nocirst lielo ozolu.

Vēlāk aizbraucu pie Roziņu tantes, kas dzīvoja Burtņiekos. Palīdzēju novākt ražu. Pēc tam strādāju pagasta bibliotēkā. Tad mani iecēla par sekretāru komjauniešu organizācijā. Vēlāk parcēla līdzīgā darbā uz citu pagastu.

Kad man tur nodega dzīvoklis, tante no Maskavas atsūtīja paciņu. Tas notika 1948. vai 1949. gadā.

No turienes mani atkal iebāza cietumā bez jeb kādiem apvainojumiem un tiesas. Biju nosēdējis kādus 3 mēnešus, kad mani izsauca cietu-

ma priekšnieks un paziņoja, ka es esot notiesāts uz 3 gadiem par aizbēgšanu no izsūtījuma vietas Sibīrijā.

Gandrīz 2 gadus nosēdēju (strādāju) Sarkan- daugavas lāģerī. Strādāju kā brigadieris fabriku celšanā. Dzīve bija diezgan laba, tikai aiz dzeloņ- drātīm. Kad lāģerī priekšnieks uzzināja brigādes "ienākumus", mani nosūtīja uz stiprā režīma kārtības nometni Vetlagā. Tā atradās kādus 500 km uz ziemeļiem no Maskavas. Tas bija lāģeris, kurā 99 raud, bet viens smejas. Nostrādāju tur, apmēram, gadu. Tad mani aizsūtīja uz ziemeļiem, netālu no Varkutas. Tur bija drausmīgi grūti. Tad no viena cietuma uz otru - līdz Krasnojarskas cietumam un Manskas milicijai. Šis bija ļoti drausmīgs "ceļojums". Tā es atkal atrados Sibīrijā.

Pēc kaŗa, pēc Staļina nāves, māte dabūja brīvību. Mēs viens otru sameklējām ar Maskavas tantes palīdzību. Viņa atbrauca pie mums (es jau biju precējies), uz sādžu, kur dzīvojām.

Nonākot otru reizi Sibīrijā, sāku domāt par to, kur pielikt galvu vecuma dienās. Gadu bija diezgan, lai sāktu ģimenes dzīvi. 1953. gada 14. jūnijā ap- precējjos.

Kad man 1956. gadā iedāvāja "brīvību", uz Lat- viju nevarējām braukt ģimenes apstākļu dēļ.

Esmu daudz domājis par to, ka būtu jābrauc uz siltāku pusi - Latviju, bet ir kāda nelaime - manai sievai, kas ir dzimusi šeit, te ir tēvs un māte, 3 māsas un 3 brāļi. Tamdēļ es nevaru viņu no šejienes nekādi atraut.

Sadomāju, ka vajadzētu arī kaut ko mācīties. Pēc diktāta mani iedalīja otrā klasē. Ar 28 gadiem šajā klasē sēdēt bija kauns. Krieviski rakstīt va- rēju tikai kļūdaini.

Tajā laikā iztaisīju grāmatvedības revīziju kolchozā. Mani nosūtīja mācīties par grāmatvedi. Kursu nobeidzu divi gados. Sēdēt pie papīriem tomēr nepatika. Sāku strādāt kolchozā par lauku darbu vadītāju.

Par to, kāpēc mūs izsūtīja uz Sibīriju, neko neuzzinājām. Par to laiku, ko bijām pavadījuši cie- tumos, abi ar māti saņēmām atlīdzību un nosodījuma apvainojuma atcelšanu. Mums samaksāja 10 mēnešu al- gu pēc pēdējās darba vietas likmēm. To palīdzēja sadabūt sievas māsas vīrs, kurš tad bija Rietumsi- birijas dzelzceļa prokurors.

Māte dabūja apstiprinātu ziņu, ka tēvs esot miris ar "vēdera slimību" 1941. gada 15. jūlijā, Kirovas cietumā, ceļā uz Sibīriju.

1965. gada 7. jūlijā mātei labo pusi paralizē- ja trieka. Viņa mira pēc 7 dienām - 14. jūlijā. Mēs apglabājām māmiņu pēc šejienes parašām. Tā gribēja viņas šejienes draugi un pazīstamie. Vispār nav liela starpība starp to, kā paglabā Latvijā. Tikai krustu es uzliku kā pie mums, Latvijā, bet ne tādu, kā šeit.

Tagad esmu palicis viens ar savu ģimeni (divi dēli) Sibīrijā.

Negribās ticēt, ka mēs nekad vairs nesatiksi- mies.

J. SK.

Šīs atmiņas no sava brāļa vēstulēm sastādījis autora brālis E. Sk. Ša gada martā abi brāļi tikās Montrealā. Piepildījusies bija autora vēlme. Ciemiņam bija iespēja viesoties latviešu sabiedrī- bā.

Red.

DRAUSMĪGO GADU BĒRNI.

Pagājušā gada žurnālā "Zvaigzne" latviešu tul- kojumā parādījās Anatolija Ribakova romāns "Arbata bērni". Tagad tas tulkots arī citās valodās, izdots Savienotajās Valstīs. Krievu inteliģences vidū ro- māns bija sava veida sensācija, kaut pēc daudzajām publikācijām, gan samizdatā, gan ārzemēs to nevarē- tu uzskatīt nedz par atklājumu, nedz par jaunu drosmīgu vārdu.

Vispirms dažī vārdi par pašu autoru. Anatolijs Ribakovs pieder krievu rakstnieku vecākai paaudzei. Dzimis 1911. gadā. Debitējies literatūrā samērā vēlu - 37 gadu vecumā ar stāstu bērniem "Jūņnieka duncis!"

Visi pirmie darbi bija sarakstīti bērniem, protams, komunistiski audzinošā garā, ko lielā mērā mīkstināja veikli veidotais piedzīvojumu sižets. Ribakovs sacerēja arī virkni, t. s., situāciju samākslotību, padomju dzīves izskaistinājumu un konfliktu neīstumu. Parasta viduvēja padomju rakstnieka biogrāfija. Bet jau ilgus gadus viņa atvilktnē glabājās romāns "Arbata bērni", kas tikai Gorbačova atklātuma laikā parādījās oficiālā presē. Starp citu, tas nav vienīgais gadījums, kad pelēkais ierindas padomju rakstnieks (un tāds tas bija, pildot visus politiskos priekšrakstus), pēkšņi publicē svaigu un drosmīgu daiļdarbu. Uz Ribakova "Arbata bērniem" apzīmējums 'drosmīgs' tomēr neattiecas. Bija un ir daudz drosmīgāki un apsūdzošāki gan darbi, gan autori. Kaut vai Vasilijš Grosmanš, kas līdzīgi Ribakovam, pat cītīgāk par pēdējo, slavinaja padomju tautas darba varonību, bet tad sarakstīja drosmīgu apsūdzību pret padomju režīmu - romānu "Viss plūst...!" kas līdz šim Padomju Savienībā ir pieejams vai nu mašīnrakstā, vai ārzemju izdevumā.

Ribakova romāns nav pabeigts. "Arbata bērni" esot tikai tā I daļa. Žurnāls "Družba narodov" (Tautu draudzība), kas publicēja "Arbata bērni" krieviski, jau paziņojis par II daļas - "35. gads" iespiešanu. Tādēļ vēl nav zināms, kāds būs fināls, ar cik lielu spēku Ribakovs nosodīs Staļina politisko darbību vispār. Un vai nemīkstinās vislielākā slepkavas vainu ar, t. s., sociālisma panākumiem. Arī tas nav izslēgts. Turklāt kritizēt Staļinu tagadējos apstākļos nav nekāda varonība. Tiesa gan, romānā Staļins it kā dalās ar lasītāju savās domās. Atkailināti skan viņa pārdomas par varu un bailēm, ko vadonim jāiedveš tautai. Tīrāns romānā parādīts daudzās situācijās: politbiroja sēdē, mājās, 17. partijas kongresā. Lasītājs ir klāt viņa sarunās ar domu biedriem, ar tiem, kuŗus Staļins turēja aizdomās par nepietiekamu lojalitāti.

Šis ainas visvairāk izdevās romānā, īpaši no psiholoģiskā viedokļa. Redzam, kā tiek veidota intrīga, kas novedīs pie Kirova noslepkavošanas. Kirovs romānā attēlots ļoti pievilcīgi, kaut no memuārās literatūras zināms, ka ne ar ko no augstākiem partijniekiem šis Ļeņingradas vadonis neatšķiras, varbūt, vienīgi ar vēl lielāku sibirismu un kaislību uz medībām. Bet visur skan Staļina galvenā domā: NAV UZTICĪBAS! Tā viņš domā par Kirovu, par Ordžonikidzi un citiem. Ribakovs savācis vērā ņemamu materiālu, ja mēs runājam par detaļām, jo Staļins atceras, atceras savu jaunību, semināra gadus, kā viņš dziedājis kori, lasītājs uzzina daudz ko par viņa tēvu un māti. Daudz kas jauns ne tikai tagadējiem trīsdesmitgadniekiem, bet arī tiem, kas interesējas tuvāk par Staļinu un viņa dzīvi. Bet tās ir detaļas.

Sadzīves plānā romāna galvenais varonis ir students Saša Pankratovs. Literatūras vēsturē ir zināms jēdziens - audzināšanas romāns. Attiecībā uz Sašu to var pielietot, tikai ne apgaismības laikmeta nozīmē, bet Staļina valdīšanas 30. gadu atmosfēras garā. Nepatiesi apvainots, notiesāts, Saša sāk dzīvot un spriest ne pēc komjaunatnes shēmas, bet pēc sava prāta un sirdsapziņas.

Ribakovs pilnīgi tagadējā laikmeta garā pastāvīgi pasvīturo starpību starp Ļeņinu un Staļinu. Pirmo pagaidām aizskārt nedrīkst, kaut dažī ir jau pārkāpuši atļautā robežu. Ribakovs uzskata, ka sociālistiskās demokrātijas vietā Staļins uzbūvējis pavisam citu režīmu.

Sākumā mēs izteicām pat zināmas aizdomas, vai tālākā stāstījumā autors nemēģinās pat kaut kādā mērā rehabilitēt asiņaino diktatoru. "Arbata bērni" it kā nedod vielu tādām aizdomām. Kādā intervijā Ribakovs paskaidro: "Kādi ir Staļina nopelni? Viņš prata trīsdesmitajos gados masu enerģiju virzīt uz industrializāciju... Ļeņina ideja bija palaist sociālisma celtniecības ekonomisko mehānismu. Staļins cēla sociālismu spē-

ka, administratīviem līdzekļiem un metodēm." Tā tad pēc Ribakova, industrializācija bija Staļina nopelns, kaut arī šīs administratīvās metodes sekmaja Staļina vienvaldības nodibināšanu.

Vai lasītājs uzzin patiesību par Staļina laikmetu no romāna? Jāsaka, ka jā, īpaši jaunie, kas piedzima laikā, kad Staļina vārdu nepieminēja vispār vai ierobežoti rehabilitēja. Bet tā nav visa patiesība. Labākā gadījumā patiesības trešā daļa.

VIKTORS KALNIŅŠ.

MĪLESTĪBA, MELI, RUMULĒŠANĀS.

Māras Zālītes traģiskā poēma "DZĪVAIS ŪDENS". Rīgas Jaunatnes teātra viesizrāde 1989. gada 22. aprīlī (9. aprīlī, Montrealā - red.), Ņujorkā. Režisors - Ādolfs Šapiro.

Ņujorkas un apkārtnes tautieši jau redzējuši 2 Māras Zālītes skatuves darbus: "Pilna Māras istabiņa" Sanfrancisko Mazā teātra un "Tiesa" Amerikas Latviešu Teātra Ņujorkas studijas iestudējums. Tajos latviešu tautas likteņgaitu atainojums parādījās folkloras materiāla ietērpā. Poēmā "Dzīvais ūdens" dzejniece un drāmaturģe risinājusi vispārcilvēciskus un pārļaicīgus filozofiskus jautājumus un darbam izvēlējusies klasiskajai grieķu traģēdijai radniecīgu ārējo formu. Šo darbu Zālīte bazējusi uz Rūdolfa Blaumaņa nepabeigtās lugas ar tādu pašu nosaukumu. Blaumaņa luga pārtrūkst ar zīmīgajiem vārdiem: "Tikai patiesība ir tautas svētums." Savas poēmas kodolā Zālīte paturējusi patiesības alcēju un melu sludinātāju pretstatījumu, bet šo kodolu apaudzējusi arī ar pienākuma apziņas, ticības, mīlestības un uzpurēšanās temām. Līdz ar to tomēr jāatzīst, ka poēma zaudējusi klasiski skaidras līnijas, daudzi jautājumi paliek pusrisināti un neatbildēti. Poēmā, līdzīgi grieķu drāmai, piedalās 4 Balsu koris no aizskatuves. Noslēgumā it kā triumfētu Mīlestības Balsis, kuŗa par sevi apgalvo: "Tā tava daļa un izeja vienīgā. Virpuļo sēkliņa, karsta un spārnota." Bet vienlaikus skan arī Pienākuma un Patiesības Balsis, kas "satiekas un izšķiras, savijas, strīdās, cīnās, pārsvaru gūstot te Viena, te Cita." Tātad - mezglis paliek neatšķetināts, un, iespējams arī, ka tieši tas ir bijis autores nolūks, jo līdzīgi mezglī nereti sasienas kā vienkāršu, tā tautas vadoņu dzīvēs.

Māra Zālīte ir ļoti apdāvināta, spēcīga, redzīga dzejniece. Neizbēgami, ka viņas drāmas darbi arī vispilnīgāk izbaudāmi un vislabāk atklājas, tos lasot kā dzeju savā nodabā. Tiem, kam "Dzīvais ūdens" teksts nav pieejams un kam bija jāpaļaujas uz aktieŗu lasījumu, autores vēstījumu izlobīt nācās ļoti grūti, jo liela daļa no teksta pagāja gaŗām nesadzirdēta. Tiesa, tur daļēji vainojama šķūnīgā skatuve un sliktā akustika. Taču daļu vainas jāuzņemas arī aktieŗiem, kuŗu runas tehnika nesasniedza tādu līmeni, kādu esam parādūši sagaidīt no Rīgas ciemiņiem. Aktieŗi savas balsis neproģicēja skatītāju telpā, uzkrītoši bieži runāja ar muguru pret zāli, sasteidza sakāmo un norija galotnes. Tā arī tas, kas bija sadzirdams, dažkārt tomēr nebija saprotams. Žēl.

Lugā visnepārprotamāk veidota Priesteŗa un Mācekļa attiecību līnija. Pēdējais gaŗus gadus akli ticējis Priesteŗa mācībai par "dzīvajā ūdens" rašanos un dziedinošo, glābjošo spēku. Kad mācība atklājas par meliem, patiesības mīlestība liek Māceklim iet bojā, jo ir stiprāka par cilvēcisko mīlestību, kuŗu viņš tiklab jūt pret meiteni Ildzi, kā arī saŗem pretī. Māceklim nav iespējams pieņemt kompromisa versiju, ka mērķis attaisno līdzekļus. Meli nav attaisnojami ne ar ko. Māris Andersons Mācekli tēloja ar krietnu pacilāta patosa piedevu, bet ļoti mērķtiecīgi ieturēdams savu izvēlēto līniju. Viņa sparīgi izrunātajam tekstam vislabāk varēja izsekot, tādēļ Mācekļa tēls arī izcēlās visreljefāk un ticamāk.

Trīs pārējie tēli, diemžēl, neatklājās tādā pat nepārprotamībā. Lugas tekstu tuvāk nepazīstot, grūti pateikt, vai autore tos neskaidri iezīmējusi, vai arī režisora traktējums tos padarījis neviengabalainus. Režisors Ādolfs Šapiro Latvijā strādā jau 28 sezonas. Viņa iestudējumi ieguvuši pirmās vietas teātru festivālos. Viņu arī cildina kā brīnišķīgu paidagogu, un "Dzīvo ūdeni" viņš iestudējis ar saviem bijušiem skolniekiem. Bija noprotams, ka šajā inscenējumā viņš tiešām iekļāvis dažādus modernās un absurdās drāmas akcentus, it kā vēlēdamies fokusēt skatītāju uzmanību uz tagadni. Jautājums ir - vai tas bija vajadzīgs? Ja jau runa iet par pārlaicīgiem jautājumiem, tad taču pats par sevi saprotams, ka tie attiecas arī uz mūsu dienām, un šis fakts nemaz nav īpaši jāizceļ. Protams, esam redzējuši, piemēram, pilnīgi mūsdienās pārnēstus Šekspīra drāmu inscenējumus (un bijuši par tādu pieeju dalītās domās), bet šie pārnēsumi vismaz izdarīti ļoti konsekventi, viscaur paturot izvēlēto stilistisko vienotību. Šīs rakstītājas vērtējumā, Šapiro inscenējumam stila vienotības ļoti pietrūka. Piemēram, vai filozofisku ideju klasiskā traktējumā tiešām iedežas šādiens pretspēlētāja sejā, pie tam pamatīgs un divreiz atkārtots? Ar prātu varēja izgudrot, ka režisors tur varbūt rīkojies ar "dzīvā ūdens" un šķīstīšanas vai atjēgšanas simboliku. Taču neatvairāma bija arī asociācija ar zemas kvalitātes komikas paveidu, ko amerikāņi sauc netulkojamā vārdā par "slapstick" un kas ir vēl dažas pakāpes uz leju no farsa. Laistīšanās ar ūdeni noveda pie lielas darbošanās ar traukiem, dvieļiem un lupatām. Varbūt, ka ar to tika pasvītots, ka Priesteris cēlo "dzīvā ūdens" ideju piezemējis visai necilai ekspluatācijai. Grūti iedomāties, ka visas šīs realistiskās izdarības saietas ar simbolisko, no kristīgās reliģijas konteksta patapināto, patētisko kāju mazgāšanas skatu. Vai tiešām režisors atļāvis vilkt paralēles starp Jēzu un lugas viltus Priesteri? Un vai tas nozīmēja, ka Laine mēlīgo Priesteri mīl un godina kā Pestītāju? Un vai tas savukārt nenoplicina Mīlestības "karstās un spārnotās sēkliņas" vērtību un nozīmi? Katrā ziņā, režisoram ideju bijis daudz, tās katra par sevi varbūt ļoti labas, bet visas vienuviet tomēr nesakausējās vienā nevainojamā veselumā. Daudzi no absurdajiem akcentiem (Laines cigarete, Priestera kacēšanās ar Mācekli un citi) šķita neiederīgi kā varžu kurkuļi dzeramā ūdenī. Tādēļ arī aktiešu tēlojums vairākās vietās nepārliecināja un izskatījās samākslots, jo darbība nenāca no iekšējas pārliecības, kas orgāniski nobiedusi tēla veidošanas procesā.

Centrālo Priestera lomu tēloja Rūdolfs Plēpis, kuŗa aktiera talants ticis pamanīts jau zēna gados. Liekas, ka Plēpis kā krietns aktieris teicami pildīja režisora norādījumus. Tomēr skatītāju uztverē Priestera tēls palika pretrunīgs. Vai viņu nosodīt, nožēlot vai pasmieties? Jo pirmais iespaids, viņam parādoties, bija, ka tas ir naktsveļai rīta mēteli pārvilcis ierēdnis, kas pirms gulēt iešanas vēl grib pāršķirstīt kādus darba dokumentus, kas portfelī paņemti līdz uz māju.

Runājot par tēriem, ar stīvo ķiteli un groteskajām korpēm pāri nodarīts bija arī Ildzes tēlam. Tā, kā klamzīgais ķitelis pilnīgi nomaskāja viņas augumu, līdz ar to arī pozas un kustības, un mati aizsedza pusi sejas, kas bieži bija pavērsta pret skatītājiem, liela daļa no viņas izteiksmes iespējām bija noslēpta, un viņas sarežģītā tēla būtība līdz ar to. Kaut arī nevarēja nepamanīt, ka Ingūna Zemzare savā lomā bija pietiekoši iedziļinājusies. Arī Maija Apine Laines lomā atstāja inteliģentas un iejūtīgas aktrises iespaidu.

Varbūt šīs piezīmes par izrādi būtu savādākas, redzot to Rīgā uz Andŗa Freiberga monumen-

tālās scenogrāfijas fona, uz kuŗa arī kostīmi zaudētu savu grotesko aspektu. Šī rakstītāja gan pārstaŗ uzskatu, ka labu teātri var "taisīt" kaut vai uz plikas skatuves. Rīgas teātrinieki uz Ameriku, droši vien, dodas ar kļūdaino priekšstatu, ka šajā zemē viss ir iespējams. Diemžēl, uz skatuvēm, kuŗas vietējie rīkotāji var atļauties noīrēt, tehniskās iespējas parasti ir ļoti ierobeŗotas. Rietumlatvieŗu pašdarbības ansamblī to zin un savām izrādēm ir iemņījuŗies izdomāt viegli pāravadājamās, dažādos apstākļos lietojamās, minimālas, bet atjautīgas un trāpīgas dekorācijas. Abpusējai viesošānās turpinādoties, par kautkādu "ceļojoŗo risinājumu" varbūt derētu padomāt arī rīdziniekiem.

Par mūzikālo ietēŗpu "Dzīvajam ūdenim" bija gādājis tallinietis Olafs Ehala. Jānoŗēlo, ka tā efektu sagandēja trūcīgā skaŗu sistēma.

Interesanti piezīmēt, ka jaunā pianiste, komponiste un Latvijas filharmonijas soliste Ilona Breŗe pēc šīs Māras Zālītes lugas uzrakstījusi kameroperu četriem solistiem, sievieŗu korim, kustību grupai un orķestrim ar 17 mūziķiem. Darbs pabeigts pērnā gada otrajā pusē un gaida iestudējumu.

BIRUTA SŪRMANE.

KANADAS RADIOFONS GODINA KOMPONISTU.

Komponists Tālvāldis Ķeniŗš 70. gadskārtā.

Pārlapojot Kanadas mūzikas enciklopēdiju, atradīsim, ka nolatvieŗu izcelsmes mūziķiem tajā visvairāk rindkopu veltītas TĀLIVALDIM ĶENIŗNAM. Neapšaubāmi, visas Kanadas mūzikas mērogā viņam arī visredzamākais profils, gan kā Toronto Universitātes Mūzikas fakultātes mācībspēkam (32 gadus), bet vēl vairāk kā komponistam un, kā šajā enciklopēdijā minēts, "pateicoties, galvenokārt, viņa saistoŗai mūzikālai valodai un stabīlai sava amata prasmei Ķeniŗš kļuvis par vienu no visvairāk pāstūnājumam saŗēmeŗjiem, komponistiem, Kanadā". Savukārt, "Encyclopedia of Canada" jaunizdevuma mūzikas no daļā komponists un mūzikologs Dŗons Bekvits (Beckwith) izceļ Ķeniŗa Septīto simfoniju kā vienu no kanadieŗu simfoniskās mūzikas virsotnēm. Ķeniŗš divi gadus bija arī Kanadas komponistu līgas prezidents.

Skaŗradis nu šī gada 23. aprīlī sasniedza 70. gadskārtu un sakarā ar to saŗēma dažādus un īpaŗus pagodinājumus. Vispirms, Toronto Universitāte, kuŗā Ķeniŗš tagad ir profesors emeritus, jau martā atzīmēja komponista apaļo gadskārtu ar viņa Ceturtais simfonijas atskaŗojumu un pieņemšanu. Savukārt, Kanadas Nacionālā Bibliotēka Otavā (The National Library of Canada) Mūzikas departments nolēmis bibliotēkā atvērt T. Ķeniŗa kolekciju, kuŗā atradīties komponista manuskripti, dokumentācija un memorabilia, kas būs pieejama visiem interesentiem.

Vislielāko godinājumu jubilārs saŗem no Kanadas radiofona, kuŗš publicē viņam veltītu četru kompaktdisku albūmu. Tas saucas - ANTHOLOGY OF CANADIAN MUSIC - TALIVALDIS KENINS - ANTHOLOGIE DE MUSIQUE CANADIENNE, Radio Canada International (CBC). Šie diski ietver 2 intervijas ar komponistu un 13 skaŗdarbus, sacerētus laika posmā no 1949. - 1985. gadam. Franču televīzijas ievadnieks Miŗels Berŗerons (Bergeron) savā intervijā ar komponistu franču valodā iztirzā viņa Latvijā un Francijā vadītos dzīves posmus, bet Montrealas laikraksta "The Gazette" galvenais mūzikas kritiķis Eriks Maklīns (McLean) angļu valodā ar skaŗradi pārrunā viņa gaitas Kanadā. Albūmā uzņemtie skaŗdarbi ir: "Beatae voces tenebrae" lielam orķestrim (1977), 4. simfonija kamerorķestrim (1972), koncerts vijolei un orķestrim (1974), kvartets Nr. 1 klavierēm un stīgām (1958), Kvintets klavierēm un pūtējiem (1983) Septets pūtējiem un stīgām (1949) Svīta Ķellam un klavierēm (1955), Divertisiments klarnetei un klavierēm (1960), pirmā un trešā klavierersonāta (1958, 1985), "Sinfonia Notturna" un Svīta re-maŗorā ēr-

želēm (1958, 1967) un jauktā koŗa dziesma "Bonhomme, bonhomme" (1964). Bez tam ūim antaloŗijas izdevumam pievienota broūura ar T. ūeniŗa biogrāfiju un albumā ieskaŗoto kompozīciju analīzi. Atskaŗojumos piedalās pazīstami Kanadas un citzemju mākslinieki, kā pianisti Artūrs Ozoliņš, Ronalds Turini un Čai-Čau (Chia Chou), vijolvirtuoŗs Stīvens Stariks (Staryk), Amsterdamas ievērojamais ēŗģelnieks Jos van der Koy, Vankuveras un Bethovenhalles orķestŗi, koris "Festival Singers of Canada" u. c.

Kā ikviens komponists Kanadā, kas nav ūeit dzimis, ūeniŗš ir divpusējs skaŗradis. Kā tādām kanadieūu publikācijās reti kad iztrūkst apzīmējums "Latvian, Canadian" komponists. Tā tad Kanadas pavalstnieks, bet reizē latvietis. Gluŗi kā koks, kuŗa saknes varenī pletuūās Kanadas mūzikas dzīves zemē, serdē nes savas tautas piederību un kā tāds reizē bagātinājis kā kanadieūu, tā latvieūu mūzikas - tās labākajā nozīmē - apcirkus.

Nav tikai gadījuma raksturs, ka puse no viņa 8 simfonijām sacerētas sakarā ar trimdas latvieūu dziesmu svētkiem. Krietna daļa no viņa skaŗdarbiem veltīti tieūi latvieūu māksliniekiem, kā Artūram Ozoliņam, Rasmai Lielmanei, Ievai Graubipai, Ingum Nārunam, Andai Dārziņai, dziedoŗiem, sākot ar Hertu Lūsi un Kseniju Bidīgu līdz Paulam Berkoldam un Lailai Salīņai, kā arī koriem un diriŗentiem, ieskaitot 5 dziesmas ūo rindu autoram. Kaut koŗa dziesmas ūanrs jubilāru interesējis vismazāk, viņš latvieūu koŗa dziesmai devis raksturīgas pienesumus. It īpaūi garīgās mūzikas laukā, uz ko, kā pats komponists atzīst, ietekmējis Toronto Sv. Andrēja draudzes koris, kuŗu pats dibināja un pirmos 6 gadus vadīja. T. ūeniŗa domas nekad nav daudz kavējuūās pie folkloriskas mūzikas, un tomēr nedaudzajām viņa tautas dziesmu apdarēm neatrast līdzinieku. Zīmīgi, ka viņš savu ūeniŗālo Čakonu vijolei bazējis uz "Ej, saulīte, drīz pie Dieva" temas.

Ja triju kontinentu latvieūu koncertos, īpaūi tajos, kas saistīti ar dziesmu svētkiem un kultūras dienām, arvien atskanējuūi ūeniŗa skaŗdarbi, Latvijā turpat kā 40 gadu viņa mūziku nepazīna, neatskaŗoja. Labi, ja retu reizi rakstos pieminēts kā Kanadas komponists. Līdz ar lielajām pārmaiņām dzimtenē svaigas vēsmas plūst arī mūzikas dzīvē. Ziņas no Latvijas vēstī, ka tur radusies ļoti liela interese par ūeniŗa mūzikas atskaŗoūanu, sākot ar konservatorijas audzēkņiem līdz izcilākiem māksliniekiem. Rīgas radiofonā pēdējos mēneūos jau notikuūi 4 raidījumi, veltīti viņa kompozīcijām.

Īpaūi godinot skaŗradi viņa 70. gadskārtā, Latvijas komponistu savienība laikā no 4. - 6. maijam, ūajā gadā, Rīgā, rīkoja tādu kā ūeniŗa mūzikas festivalu. Dīvos kamer-mūzikas koncertos un vienā, veltītam simfoniskiem darbiem, atskaŗoja 20 jubilāra kompozīcijas. Starp tām arī monumentālo GLORIA, valsts simfoniskā orķestŗa, Akadēmiskā koŗa un redzamāko solistu izpildījumā Richarda Vāģnera zālē. Piezīmējams, ka ūi skaŗdarba, ko pagājuūā gadā Toronto atskaŗoja starptautiski pazīstamais Mendelsona koris, tekstam komponists izmantojis Sibīrijā izsūtītas sievietes izmisīgu vēstuli. Koncertus noklausījās Latvijas komponistu savienības aicinātais viesis no Toronto - pats komponists.

Ja ūeniŗa partitūras un skaŗu plates līdz ūim bija pieejamas Kanadas mūzikas centrā Toronto, Latvieūu mūzikas krātuvē Austrālijā un laba daļa arī ASV kongresa bibliotekā, tagad notis un skaŗu ieraksti krājas arī Latvijas valsts konservatorijā Rīgā.

Ir tikai dabīgi, ka izcilā latvieūu skaŗ-

raŗa jubileju latvieūi atzīmē arī viņa dzīves vietā Toronto.

Vispirms, jau tieūi dzimūanas dienā - 23. aprīlī - sievieūu koris ZĪLE, kuŗam ūajā dienā bija koncerts, sveicināja klātesoūo komponistu ar vairāku viņa dziesmu atskaŗojumiem. Plaūāka lielās gadskārtas atzīmēūana paredzēta rudenī, 29. novembrī, kad koncertapvienība Toronto rīko T. ūeniŗa septiņdesmitgades koncertu ar vairāku vietējo latvieūu mākslinieku un divu dziesmu vienību piedalīūanos. Pirmatskaŗojumā dzirdēsīm koncertapvienības (ar Ontario Mākslas padomes atbalstu) pasūtīnāto Trio stīģām. Kā retums būs paūa jubilāra uzstāūšanās kā pianistam kopīgi ar savu dēlu Juri ūeniŗu, atskaŗojot savu visjaunāko skaŗdarbu Čellam un klavierēm.

Komponists T. ūeniŗš reizēm apzīmēts gan par "laikmetīgu romantiķi", gan "konservatīvu modernistu", bet nav īpaūa zīmoga, ko varētu uzspiest visiem viņa skaŗdarbiem.

Mūzikologs L. Hepners septiņdesmito gadu sākumā rakstīja: "ūeniŗš ir divu mūzikālu tradīciju produkts. Viņa mūzikālās idejas iekrāso baltieūa liricisms un franču klasicisms veido ideju izstrādāūanu un vispārējo struktūru." Katrā ziņā, zīmējoties uz latvieūu mūziku, summējumu devis kādā referātā Latvijas komponistu savienības priekšsēdētājs Pauls Dambis: "ūeniŗš pārstāv pilnīgi patstāvīgu, atūirīgu zaru mūsu mūzikas kultūrā, izcili profesionālu, bet atūirīgu. Viņš arī ūodien ir starptautiski redzamākais latvieūu komponists."

Nobeidzot, tīri personīgi. Kad visai kārtējās telefona sarunās ar jubilāru kādreiz pēc paraduma ieprasos: "Ko Tu ūodien dari?" atbilde parasti skan: "Nu, Tu jau zini, es ar savām notīm."

Draugam, nu pārkāpjot 70. gada sliekšni, no sirds vēlu veselību un rosmi tāpat uz priekūu darboties "ar savām notīm", ar kuŗām dāsni pieber latvju mūzikas apcirkus, gan bagātina pats savu dzīvi, saūniedzot skanīgā mūŗa pulnestību.

ARVĪDS PURVS.

• Pieminētais jubilejas albūms, galvenokārt, domāts sūtniecībām, kultūras centriem, bibliotekām un radiofoniem ārzemēs. Privātiem interesentiem tas būs pieejams tikai sākot ar septembri

Komponista viesoūanos Latvijā atbalstīja Kanadas valdības iestādes, sedzot visus ceļa izdevumus.

No Rīgas T. ūeniŗš devās uz Parīzi, kur Radio-France atskaŗoja viņa "Sinfonia Notturna".

LATVIEūU PRESES BIEDRĪBAS DEKLARĀCIJA TRIMDAS PRESEI.

Latvieūu tauta joprojām ir ieslodzīta tautu cietumā, bet tās mute vairs nav aizsieta. Latvieūu Preses Biedrība (PPB) ar lepnumu un gandarījumu konstatē, ka mūsu preses brīvības tradīcijas Latvijā ūodien atdzimst jaunā paaudzē. ūodien tur atskan balsis, kas presē runā no tautas dzīlēm. Tie nav ordeļiem apspraustie un nopelniem bagātie rakstnieki, tie nav ūurnālisti, kas sēd LKP Centrālkomitejā un uz darbu brauc līmuŗinos. Nē, brīvās balsis Latvijas presē pieder agrāk nepazītiem, jauniem cilvēkiem, kas izāŗējuūi taisnas muguras. Tie tausta ceļu uz nākotni, kuŗas ceļa zīme tiem ir sarkanbaltsarkanais karogs. Viņi tur patiesības spoguļi pret savu laikmeta seju, rādīdami mūsu tautai, cik neŗēlīgs tas patiesībā ir.

Cīņa par labāku nākotni pirmām kārtām ir cīņa par gara brīvību, kas ir tieūais pretstats diktatūras reŗīmam, kas joprojām valda Latvijā, kaut arī tā pamatī jau grīŗojas. Teikt patiesību un nemelot - tas ir brīvas preses galvenais uzdevums, bet dzimtenē tiekūšanās pēc patiesības joprojām ir saistīta ar lielu risku. LPB ar prieku un gandarījumu konstatē, ka tiekūšanās pēc gara brīvības un taisnības ūodien plaūi atspoguļojas tādos izdevumos, kā AUSEKLIS, NEATKARĪBA, AVOTS, STABURAGS, DĀRZS UN DRUVA un arī jau ATMODĀ, LITERATūRA UN MAKSLĀ un PADOMJU JAUNATNĒ.

LPB izsaka atzinību un spiež roku tādiem patiesības paudējiem, kā žurnālistam Mavrikam Vulfsonam, kas pirmais izvilka gaismā vēstures patiesību par Molotova-Ribentropa paktu; žurnāla "Avots" redakcijai, kas pirmo reizi Padomju Savienībā iespieda Džordža Orvela "1984"; žurnāla "Dārzs un Druva" redaktoram Jānim Rukšānam par viņa drosmīgajiem rakstiem un bezmailīgo runu Tautas Frontes kongresā; laikraksta "Literatūra un Māksla" redakcijai par daudziem vērtīgiem rakstiem un laikraksta 1988. gada 18. novembra numuru; žurnāla "Neatkarība" redakcijai un Edvardam Berklavam par viņa nacionālajiem un drosmīgajiem vārdiem un rakstiem un žurnāla "Auseklis" redaktoram Ivaram Žukovskim, kuŗa gara stiprumu nav varējuŗas salauzt represijas un izsūtījuma gadi.

Teikt un rakstīt patiesību, to nenoklusējot un neizskaistinot, ir arī trimdas preses pirmais un galvenais pienākums, jo tā ir Latvijas notikumu spogulis trimdas latvieŗu sabiedrībai. Œis spogulis nedrīkst būt greizs, tam notikumu kontūras jāatbaido pareizi un spilgti. LPB ar prieku konstatē, ka žurnālists Juris Kaŗa un citi viņa laika biedri, kas raksta "Brīvajā Latvijā", to arī dara! Trimdas preses veterāniem ir īsts gandarījums, ka tēvu paaudzei seko atseviŗki un spējīgi žurnālisti, kas orietējas starptautiskajā presē, bet tomēr joprojām spēj rakstīt arī latvieŗu valodā.

Taŗu, diemŗēl, vispārējā aina trimdas laikrakstos ir bēdīgāka, pat tendencioza. Tur daudz sentimentālas jūsmoŗanas, bet pārāk maz par lielās cīņas skaudrumu, kas patlaban notiek Latvijā. Vai patieŗšām lielāko aviŗu slejas jāpiepilda ar literāru dāmiņu paŗalojumiem par Latvijas dzejnieku viesoŗanos, ka neatliek vairs telpas, lai ievietotu interviju ar Juŗa Vidiņa kundzi Mariju Vidiņu un viņas inteliŗento drosmīgo stāstu par apstākļiem Latvijā un ko neformālās grupas Latvijā īstenībā domā par trimdas latvieŗu organizāciju palīdzību ("Jūs esat paveikuŗi to, ko mēs no jums bijām sagaidījuŗi!")? Vai patieŗšām telpa paliek tikai rakstiem par tikŗanos ar dzimteni un par to, kas raudājis pēc kuŗa koncerta vai teāŗa izrādes, bet ne ievadrakstiem par milicijas brutālo izrēķināŗanos ar latvieŗu aktieŗiem Rīgā?

Kāpēc numuru pēc numura laikrakstos publicēja Radoŗo savienību plenuma referātus 1988. gadā, bet neiespieŗ runas no Latvijas Nacionālās Neatkarības Kustības kongresa Ogrē?

Mūsu tautā, un it īpaŗi jaunajā paaudzē arvien noteiktāk izvirzījusies doma par Latvijas neatkarību - tā atskanējusi jau vairākos forumos un turpmāk skanēs vēl skaļāki!

Maskavā pulksteŗa rādītājs joprojām rāda uz "padomju federāciju", bet Rīgā pulksteŗi vairs neiet pēc Maskavas laika!

Latvieŗu Preses Biedrība saviem aroda brāļiem Latvijā sola atbalstu to cīņā par gara brīvību.

Genzūru nost!

Brīvu presi brīvai Latvijai!

LATVIEŗU PRESES BIEDRĪBA.

• Deklarācija sastādīta un pieņemta LPB Preses dienās, 1989. gada 14. aprīlī, Kalamazū, Miŗigenā, ASV.

To parakstījuŗi: K. Œezbers, LPB CV priekŗsēdis, O. Jēgens, vicepriekŗsēdis, Ilze Œimane, sekretāre, V. Miŗelsons, kasieris, A. Eglītis, loceklis, M. Soikāne-Trapāne, locekle, M. Lorbergs, A. Bolŗsteins, J. Briedis, L. Venta-Dobrovska, J. Balks, I. Vīksna, R. Norītis, L. Gulbe, Z. Aistara Rītena, E. Andersone, T. Zierīŗš, V. Upeslācis, Vagas redaktors, māc. O. Brūvers, A. Sildegs, Latvju Mūzika redaktors, D. Trops.

Laipni lūdzam līdzstrādniekus ievērot manuskriptu iesūtīŗanas termiņu - ik mēneŗa 15. datum!

LATVIEŗU FONDA PADOMES SĒDE ATLANTĀ.

Latvieŗu Fonda kārtējā padomes sēde Œoreiz notika skaistajā Atlantā, kur dzīvo LF paŗreizējā priekŗsēde Biruta Abula. Sēdē vēl piedalījās LF revīzijas komisijas pārstāve Anita Bataraga; fonda vicepriekŗsēdis un ieguldījumu pārzinis Valdis Liepiņŗš bija kavēts ierasties. Viņa ziņojumu padome noklausījās telefoniski.

Fonda priekŗsēde, sēdi atklājot, atzīmēja, ka ļoti daudz latvieŗu jautājot par LF pieŗķīrumiem. Liekas, ka vismaz daļā sabiedrības ir ieskaits, ka LF, līdzīgi citiem fondiem, naudu pieŗķīŗ ar padomes lēmumu. Tā nav. LF ir pilnīgi demokratisks iestādījums, un visi fonda biedri, kas vai nu ir tūkstoŗnieki vai tekoŗi kārto savus \$ 10 maksājumus mēnesī, ir vienīgi, kas izŗķīŗ ienākuŗo projektu likteni. Fonda padomes rīcībā ir tikai, t. s., sēklas naudas pieŗķīŗumi, kas paredzēti steidzamiem vai eksperimentāliem projektiem. Viņa arī izklāstīja nodomu parasto Nedēļas Nogali Nākotnei (NNN) Œogad pārvērst veselā LF nedēļā, lai paceltu fonda redzamību latvieŗu sabiedrībā.

Fonda padome kopŗ pagājuŗā gada, kad pieprasījumu summa piekārt pārsniedza pieietamos līdzekļus, ir kļuvusi manāmi konservatīvāka savā pieejā. Tas spilgti parādījās tad, kad padomes komisija, radīta pieŗķīŗumu kategorizēŗanai (tā, lai arī "mazie" projekti - zem \$ 6.000.- dabūtu naudu), pēc Imanta Freiberga sīkas analīzes nolēma neko nemainīt, vienīgi par 5% pazeminot (no 25 uz 20%) vajadzīgo balsotāju skaitu, lai projektam varētu pieŗķirt līdzekļus.

Padome, apskatījusi Juŗa Cīņa pārzinātos ieilguŗos projektus, lēma vairākus no tiem likvidēt. To starpā 1977. gadā Longina Apkalna projektēto monogrāfiju par Jurjānu Andrēju; Ainas Pūliņas grandiozo tautas tēŗpu paraugu projektu; un padome gatava norakstīt zaudējumos divas aizdotas un nepilnīgi atmaksātas summas - par bērnu kāŗŗu spēli Ganiņŗ un projektu Klausies un lasi.

Lai novērstu kavēkļus LF pilnsapulces (NNN, kas Œogad notiks 4. un 5. novembrī, Toronto) sākŗanai, fonda revīzijas komisija pieņems tikai tādas balsojumus, kam būs Œ. g. 10. oktobra pasta zīmogs. Balsoŗanas materiālus fonda biedriem izsūtīs jūlijā.

Œogad fonda padomē pārvēlami Klāvs Zichmanis, Jānis Grāmatiņŗš un Laimonis Streips. Abi pēdējie izteica interesi kandidēt jaunam 3 gadu posmam. Œim nolūkam radīja nominācijas komisiju (Biruta Abula, Aivars Ronis, Klāvs Zichmanis).

Kā parasts, pavasāŗa sēdē lielu interesi radīja jauno projektu pārzines Astrīdas Jansones projektu apraksts. Projektu Œogad mazāk, bet tāpat visiem naudas nepietiks. Pacēlās domas, ka 1988. gadā mazie projekti aizbaidīti.

Bet tam pretī pārliecība, ka Latvieŗu Fonds, kas pēdējos divi gados audzis par 100 jauniem dalībniekiem gadā, varētu Œo skaitu pārspēt un tā pieŗķirt vairāk līdzekļu mūsu kultūrai, kam manāmi tagad jāatbalsta arī Latvijas paberna lomā atstātā kultūras dzīve.

Dr. Benjamiņŗš Jēgers, kuŗa lielisko latvieŗu trimdas izdevumu bibliografiju LF ir konsekventi atbalstījis, Œoreiz lūdz \$ 5.000.-.

Ulvis Alberts lūdz līdzekļus ceļojoŗas foto skates izveidoŗanai: no 4 apciemojumiem viņam ir 50.000 foto attēlu. Padome lēma ierosināt autoru pārvērst Œo \$ 5.632 pieŗķīŗumu aizdevumā, sagaidot, ka izstādes ienesīs līdzekļus. Biruta Abula atkārtoti lūdz pieŗķirt \$ 4.000 grāmatai Latvieŗu kultūras darbinieki rietumu pasaulē. Jāpiezīmē, ka Œāda dokumentācija jau tagad ir ārkārtīgi vērtīga Latvijas kultūras dzīves vajadzībām.

Pokipsijas latvieŗu biedrība, kas ar LF prāvu atbalstu rudenī atvedīs Skandeniekus, Œoreiz lūdz \$ 15.000, kas ir tikai daļējs atbalsts, lai iegādātos ofsetpresi Latvijas Kultūras Fonda vajadzībām.

Padome noraidīja Pēteŗa Cera \$ 25.000 pieprasījumu triju paaudŗu satikŗšanās filmas radīŗanai,

jo projekts būs nobeigts pirms fonda biedru balsošanas. Daina Dagnija lūdz \$ 7.000, lai varētu nobeigt gleznu ciklu Kritušie, kas uzskatāmi rāda latviešu tautas traģisko vēsturi. Edgars Krūmiņš vēlas \$ 6.000, lai dokumentētu Kanadas latviešu mākslinieku vienības LATVIS vēsturi krāsainā mapē.

LF plaši atbalstītais SAULES JOSTAS ansamblis atkal lūdz \$ 12.000 plašas turnejas atbalstīšanai, ieskaitot 6 uzvedumus Latvijā.

Māris Slokenbergs prasa \$ 2.000 Raiņa 125 gadu jubilejas sarīkojumam Kastanjolā, kur paredzēta Rīgas teātru aktieņu uzstāšanās ar Raiņa lugu izvilkiem, kurus paredzēts tulkot šveiciešu publikai.

Padome bija ļoti stingra savos sēklas naudas piešķirumu jautājumos. Tā noraidīja Gunša Plēsuma pieprasījumu par \$ 980 architektūras lekcijām Rīgā, balsoja lūgt Ugu Dravu pārvērst viņa \$ 5.000 sēklas naudas pieprasījumu skulptūrai pie Latvijas sūtniecības nama Vašingtonā par LF biedriem izšķiramu projektu, noraidīja Vairas Viķes - Freibergas sēklas naudas prasību grāmatāi Trejādas saules, un ar tikai \$ 1.000 atbalstīja Māras Slokenbergas projektu, kas kopā ar Latvijas mūzikologi Ināru Jakuboni vēlas savākt un izdot Volfganga Dārziņa darbus. Vienīgais sēklas naudas projekts, kas saņēma padomes nedalītu atzinību bija Abrenes " 2.500 lūgums atbalstīt latviešu organizāciju "galotņu konferenci", kurā paredzams piedalīties gan šīs, gan viņas puses organizāciju vadītājiem, lai pārrunātu latviešu tautai svarīgus jautājumus.

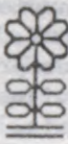
Jāatzīst, ka Latviešu Fondam atkal iesniegti ļoti vērtīgi projekti. Ar krietni vairāk naudas fonds varētu darīt daudz vairāk. Naudai būtu jānāk arī no šī izdevuma lasītājiem.

Ļoti sirsnīgi fonda padomi uzņēma Atlantas tautieši, sagaidot katru lidlaukā un izvietojot savās mājās. Sestdienas vakarā tiem bija iespēja piedalīties Atlantas latviešu dievkalpojumā, kurā svētrunu teica Rīgas Jēzus draudzes prāvests Erberts Bikše. Vēlāk - saviesīgā vakarā prāvests Bikše rādīja fotogrāfijas un stāstīja par savu darbu draudzē ar bērniem un iesvētamiem jauniešiem. Atlantas tautieši izrādīja lielu interesi par šo darbu un prasīja daudz jautājumu.

LAIMONIS STREIPS.

LATVIEŠU FONDS

Ja Fonda nebūtu, latviešu kultūra ārpus Latvijas būtu

par pusmiljonu dolāru nabagāka. Ja Jūs iestātos LF, latviešu kultūra ārpus Latvijas - kļūtu bagātāka! Tik vienkārši, bet tik svarīgi. Lūdzu izrakstiet čeku par tikai Can\$ 170 (iestāšanās un pirmā gada maksa). Tā Jūs kļūsit par LF biedru un varēsīt rudenī lemt līdzī citiem biedriem par to, kas no mūsu kultūras visvairāk atbalstāms. Lūdzu rakstiet šodien Latvian Foundation, Inc., Jānim Grāmatīnam, P.O. Box 44024, Washington, DC 20026-4024, USA.

Jā, lūdzu ierakstiet mani LF biedru skaitā:

TURAM KAĶI CIET AIZ ASTES.

Stokholmā notiks latviešu rakstnieku tikšanās.

Ideja, protams, nav nekāda ideju pirmdzimtā. Būs, aptuveni, gads apkārt, kopš "savas lietas" izdiskutēt demokrātiskās Dānijas paspārnē pulcējās Rietumos dzīvojošie krievu rakstnieki un Krievijā dzīvojošie krievu rakstnieki. Kamēr šīs

tikšanās sakustinātie pasaules ūdeņi vēl vilpojas, abās Baltijas jūras pusēs, apmēram, vienlaicīgi dzima doma: Mēs arī! Tikai - kurā paspārnē?

Starp vairākām alternatīvām (romantiski simbolisko - vidū jūras Gotlandes salā un vieniem praktiski izdevīgo - Rietumberlīnē) iznācis, ka šā gada 5. un 6. jūnijā latviešu rakstnieku "tikšanās" notiks Baltijas Institūta un Stokholmas Universitātes Baltijas Pētniecības Centra paspārnē Stokholmā ar Latvijas PEN kluba rīkotu dzejas lasīšanas sarīkojumu "Tikšanās" pašā viducītī, 5. jūnija vakarā.

Vai neskan neloģiski - latviešu rakstnieku "Tikšanās" ar latviešu rakstniekiem? Vai nebūtu jāprecizē? Diez' vai. Šajā neloģiskajā pasaulē, kur viena celma atvasēm ir apaudzētas dažādas mizas, šo mizu atšķirību gan ne vienmēr iespējams ignorēt, bet tādēļ jo vairāk ir jāiet pie serdes, pie sulām, un ir jārunā - ko darīt ar ādām.

Ka latviešu rakstnieku seržu un sulu radniecība ir bijusi un ir joprojām, to rakstnieki, bez dzīves vietu atšķirības, lielākoties, jau sen zinājuši. Laiks sanākt kopā "nevienam nepiederošā zemē", lai "novilkto ādas" un lai katrs viens varētu izsūdzēt savas bēdas, sev pāri darījumus. Bez kādiem "jūs" un "mēs", jo neviens nav ticis cauri sveikā. Tālāk soli spejot, ir jāatrod rītdienas cerībām konkrēti un praktiski vaibsti, kurus veidotu - kā deklarējis Starptautiskā PEN pirmais un ilggadīgais priekšsēdis Džons Golsvertijs jau 1932. gadā - rakstnieki, kas nodarbojas ar literatūru kā mākslu, nevis kā žurnālistiku vai propagandu.

Lai to darītu, ir jābūt un jājūtas brīviem, "vadlīniju" nenoslogotiem.

Tādēļ šī "Tikšanās" ir arī ieplānota kā - tikšanās. Nekas vairāk. Tai saprašanās vienotībai, ar kuru no tās atgriezties mājās, ir jāveidojās sirdīs, nevis nolīgumos.

Ko "Tikšanās" organizētāji gaida ierodamies (un tur kaķi ciet aiz astes, lai tas nevienam nepārskrietu pār ceļu)?

Starp Latvijas RS sarūpētajiem vispirms būtu minams trimdas latviešu dzejas apzinātājs un interpretētājs literatūrzinātnieks Viesturs Vecgrāvis (Zinātņu Akadēmija).

Tad rakstnieki un tulkotāji Imants un Irīna Auzipi, Jānis Baltvilks, Alberts Bels, Uldis Bērziņš, Vizma Belševica, Miervaldis Birze, Māris Čaklais, Andris Kolbergs, Marina Kostapecka, Jānis Peters, Gundega Repše, Saulcerīte Viese un Imants Ziedonis, kā arī apgādu darbinieki U. Auseklis un I. Riekstiņš.

No "mūsu puses" uz BI aicinājumu atsaukušies vairāk nekā 30 rakstnieku un kritiķu, pozitīvi novērtēdami "Tikšanās" sasaukšanu. Starp tiem, kuri jau pieteikušies un ieradīsies (ja kaķis... piedodiet: kaķītis saka arī: "Lai vairojas prieksi!"), minēsim Mirdzu Čuibi, Valdu Dreimani, Frici Dziesmu, Margitu Gūtmani, Juri Silenieku, Eglonu Spēku, Veroniku Strēlerti, Veltu Sņikeri, Ainu Zemdegu. Organizēšanas komitejas pašreizējais sastāvs: Dr. Baiba Kangere (priekšsēde), prof. Dr. Valters Nollendorfs un dzejnieki Andrejs Irbe un Juris Kronbergs.

- agi -

- pavasaris Abrenē -

Pavasaris, kas šogad visā Eiropā atnāca krietni agrāk kā citus gadus, ar savu rosību ieradīs latviešu tautas augstskolā Abrenē. Starp pirmajiem tāliem viesiem bija Latvijas dzejniece Vizma Belševica. Kopā ar Arizonas valsts universitātes profesoru un LATVIJA ŠODIEN redaktoru Rolfu Ekmani viņa pavadīja Abrenē vairākas dienas pēc piedalīšanās starptautiskā sieviešu literatūru konferencē Parīzē.

Marta mēnesī jau otro reizi sekmīgi norisinājās latviešu valodas intensīvkursi Līgas Streips - Korstas vadībā. Kurša tecējumā 4 sākumā vēl lat-

viski nerunājoši kursanti, tiešām, pārsteidzoši un pārlicinoši, spēja sarunāties mūsu valodā.

Liieldienu priekšvakarā pajenīku jaunievēlētā valde, tagad paplašināta 7 amatpersonu sastāvā, sasauca savu pirmo darba sēdi. Sadalīja amatus. Par priekšsēdi ievēlēja Austri Grasi, par vietnieku kasieri Andi Draznieku. Abrenē dzīvojošā administratore Brigita Strode ir biedrzīne un aizvieta priekšsēdi viņa prombūtnes laikā. Arhitekts Ansis Reinhards gādā par Abrenes restaurēšanu un pils drošību. Abrenes pārstāvis ASV Jānis Bībelnieks ir valdes loceklis speciāliem uzdevumiem. Sekretāres amatu pilda Abrenes saimiece Silvija Andernoviča. Pēdīgi, bet ne mazāk svarīgi, par informāciju un preses sakariem gādā Ģirts Zēgners no Vācijas.

Valde klātesošos paju īpašniekus informācijas saietā, kas notika Liieldienu laikā, iepazīstināja ar saviem darba laukiem, mērķiem un turpmāko darbību. Paredzētās aktivitātes šā gada vasaras sezonā iesākās ar Vasarsvētkiem, kad Latvijas Tautas Frontes atbildīgie locekļi tikās ar PBLA amatpersonām. Mērķis - saskaņot latviešu tautas intereses kopīgi vēlamā virzienā. Šis saņāksmes laikā pārējie Abrenes viesi sapēma dažnedažādus kulturālus sniegumus.

Blakus kārtējam Jāņu svinībām kuņās atkal sagaidāmi Jāņu bērni no malu malām svinēt Jāņus apzināti latviskā garā, būs arī 3x3 nometne ar virstematu "3 baltiešu tautu atmoda", domāta visām paaudzēm.

Vasaras beigās veidojas plašāks folkloras seminārs Silvijas Strodes vadībā ar trimdas un Latvijas folkloras ansambļu piedalīšanos.

Pašas Liieldienas šogad noritēja izteikti tautiskā garā. Tās iesākās agrā rītā ar putnu dzīšanu un šūpošanos Teņa Liepiņa kārtēji izgatavotās šūpolēs Abrenes varenā kastaņu alejā. Savu turpinājumu tās atrada jautrās ripu sišanas sacensībās, kuņas pārliecinoši uzvarēja pils dvēsele Austris Grasis. Liieldienām viscauri vijās latviešu dziesma, kas aizvien retāk atskan citur, bet Abrenē tā joprojam tiek dziedāta ar lielu prieku.

Liieldienās bija sabraukuši apmeklētāji, skaitā ap 60, kā parasti, visvairāk no Anglijas. To starpā bija ELJA priekšsēdis Rolands Blezurs, kas, atceļā no Latvijas, Abrenes viesiem pastāstīja par saviem iespaidiem šodienas Latvijā. Viņš tos akcentēja video filmā. Tie pamatoti nerādīja skatītājā tikai optimismu par šodienas notikumiem un attīstības iespējām Latvijā.

Redzējām, ka politiskais pavasaris Latvijā vēl nav atnācis, un nevaram arī nojaust, cik ilgi vēl kavēsies. Tāpēc savu pavasari sagaidījam Abrenē.

M. G.

SPORTA NOMETNE SIDRABENĒ.

Meitenēm un zēniem, laikā no 2. līdz 15. jūlijam.

Latviešu Sporta Apvienība Kanadā nodomājusi vēltīt īpašu vērību jaunākai audzei. Ir pagājuši jau vairāki gadi, kopš LSAK noorganizēja Sidrabenes nometnes ietvaros basketbola un volejbola nedēļas. Šo vasaru, no 2. - 15. jūlijam, LSAK sadarībā ar Toronto Sv. Andrēja ev.-lut. draudzi rīko pirmo reizi patstāvīgu sporta nometni Sidrabenē meitenēm un zēniem no 12 līdz 15 gadu vecumam. Sporta nometnes dalībnieki dzīvos teltīs, atsevišķā nodalījumā. Iespēju robežās tiem būs iespēja piedalīties vispārējās nometnes nodarbībās - nakts rotaļās, ugunskura vakaros, dziedāšanā u. t. t. Sporta nometnes programmā paredzēta vieglatletika, volejbols, basketbols un peldēšana. Jāatzīmē, ka Sidrabene var lepoties ne tikai ar skaistu dabu, bet arī ar sporta laukumu vieglatletikai, futbolam, basketbolam un volejbolam.

Sporta nometni vadīs apdāvinātais jaunās paaudzes sportists, trešā kursa students Otavas Universitātē Pēteris Andersons. Viņa palīdzē būs Otavas "Olympic Club" peldēšanas instruktore Inta Andersone, kas nesen beigusi Otavas Universitāti. Savu līdzdalību apsolījis LSAK valdes priekšsēdis Juris Zivtiņa, vieglatlēts, beidzis universitāti fiziskā audzināšanā. Paredzēta vēl citu speciālistu piedalīšanās.

Nometnes maksa \$ 150 nedēļā.

Sporta nometnes pēdējā sestdienā - 15. jūlijā Sidrabenē notiks latviešu jaunatnes meistarsacīkstes vieglatletikā un peldēšanā.

Nometnē uzņems arī latviešu valodas nepratējus. Lai atvieglotu nometnes organizēšanu, lūdzam pieteikties iespējami ātri.

Pieteikumi adresējami: St. Andrew's Latvian Lutheran Church, 383 Jarvis Street, Toronto, Ont., M4B 2C7, Canada. Var pieteikties arī pa tālruni.

Informācija: J. Zivtiņa 416-475-1771 darbā, 416-473-1854 mājās (ārpus Toronto); Ž. Zentiņa - 416-233-0960; draudzes birojā - 416-924-1563.

LSAK.

CĪNĪTĀJI STĀV NOMODĀ.

Kurzemes cietokšņa atceres diena Saulainē.

Atceri ar svētbrīdi 6. maija vakarā, pie Krišu kaņavīru pieminekļa Saulainē, organizēja pieminekļa pārvalde. Svētrunā māc. A. Celms atcerējās 1945. g. 8. maiju, kā mūsu sāpju dienu, kuņā mēs raudājām parpazaudēto dzimteni, bet lielā daļā pasaules ļaužu gaviļēja... Garīdznieks, pats kalpojījis cīnītāju ierindā, tenčināja cīnītāju veikumu Tēvzemes brīvības labad. Šīs cīņas līdzējušas daudziem latviešu bēgļiem nokļūt brīvībā. Arī viņa dzīves biedrei. Kur palikušas Kurzemes aizstāju atdusas vietas? - Tās pārrāpo kolchozu traktorī...

Māc. F. Kristbergs lūgšanā izlūdzās augstākā pavēlnieka svētību dzīvajiem un mūžīgo mieru krišuļiem. Lielo jundu taurēja jaunietis I. Campbell.

Ziedus nolika Dr. G. Šubiņš (LNAK), T. Puišāns (Latviešu Dzelzs krusta kavalieņu savienība), Edmunds Ozols (Latvju Kaņavīrs), J. Melders (DV Keskikas nodaļa), O. Kļavenieks (Invalīdu apvienība), St. Leimanis (skauti un gaidas) un V. Tikiņš, Krišu kaņavīru pieminekļa pārvaldes priekšsēdis. Altārī dega svētā uguns. Pie Latvijas karoga goda sardzē stāvēja Arvīds Aldermanis.

Sadraudzības vakara stundā runāja Dr. G. Šubiņš, atcerēdamies vēsturiskos notikumus un izsakot neapmierinātību, ka svētbrīdī ieradušies tikai ap 60 dalībnieku. Dr. A. Vanags pastāstīja par pieredzēto Latvijā, jo tikko bija no turienes atgriezies. Pieminēja Rīgas pelēcīgos mūrus.

Saietu vadīja St. Leimanis. Viņš teica paldies itin visiem, kas to bija sekmējuši.

Bija jauks Kurzemes cietokšņa atceres vakars. Šķīta, ka notikumi dzimtenē patlaban piesaista domas un varbūt tādēļ kaņavīru dziesmām neatlika laika.

O. K.

FORUMS: PĀRDOMAS, VĒROJUMI, PIEZĪMES.

KAŅA KALPA PIEZĪMES.

Polijā.

Mūs beidzot nogādāja daudzīnātos jaunos apmācību laukos. Tie bija kādā Polijas nostūrī, Dieva ziņā pamesti arumi un sējumi. Krūmiem apauguši pauguri, un tālāk priēžu jaunaudze. Visumā šādam dabas stūrītim nekādas vainas nebija, apmācībām tieši kā radīts. Vienīgi zaldātiņam tā grūtāk bija sameklēt vietu, kur nolikt galvu. Mūsu 7. rotu novietoja vecā koku zāķētavā, no kuņas friči bija

pacentušies aizvākt zāģus. Prāvāks šķūnis, kur vējš brīvi varēja staigāt cauri sienu šķirbām un tukšām durvīm. Ko zaldāts daudz var gribēt, labi, ja ūdens nenāca uz galvas. Toties ūdens bija zem grīdas. Visa tā būda bija uzbūvēta virs upes, kuŗa kādreiz kustināja zāģus, tagad brīvi aizplūda nezin kur. Jau pirmā dienā zēni atrada, ka upē, starp akmeņiem, ir grunduļi. Sarīkoja zveju. Dakšīpām piesēja koka zarus, un darba rīks labu labais. Vienīgā nelaime tā, ka grunduļi nebija tik dumji, kā izskatījās. Ar dakšīpām nodurt grunduļi būtu tas pats, kas lidojošu pīli nošaut ar kara šauteni. Izprieca jau bija, tikai loms tāds kņaps. Ar apmācībām arī bija tā kā bija.

Vienkārši nebija kāda, kas kaut ko māca. No Krievijā sapērtās I divīzijas vadošā mācības sastāva maz kas bija palicis. Tos pašus aizsūtīja uz kaut kādiem kursiem, lai kaut cik apgūtu kaŗošanas mākslu un nesalaistu atkal tādā pat grīstē, kā jau vienreiz. Pāris kaprāļi un viens seržants tad nu bija mūsu rotas mācību spēki. Šie tad to mācīšanu pēma, kā mēs to sacījām, iekš viena miera. Mūsu vadam bija lādzīgs kaprālis. Tas parasti mūs aizveda krūmos, lai nebūtu citiem acu priekšā, un tad stāstīja, kā šie situšies pie Ilmenes un Staraja Rusas. Mums tik to vien vajadzēja. Gulī saulītē un klausies varoņstāstus. Vīram bija daudz taisnības. Ko mēs te ierindu drillēsīm, nekādu parāžu mums neesot paredzētas. Ja kāds lielāks čīnavnieks atkulsies, ierindā nostāties protam un šim pa prātam nobļauties arī varam. Ieroču mums nebija, ar ko varētu kaut cik jēdzīgas apmācības izvest. Arī lāpstus nebija, ar ko pamācīties bedres rakt. Strunts, kā kaprālis teica, ja jau Lielvācija iet čupā, mēs nebūsīm tie, kas viņu glābs. Labāk izbaidīsīm to atpūtas brītiņu, ko kaŗš mums ir devis. Gaņ jau kaŗa kungiem iegribēsies savu varoņību rādīt, un tad miera vairs nebūs.

Ar varoņību, zēni, ir tā: starp varoni un muļķi ir tikai tāds mazs solītis. Bieži vien, daudzī to nevar aptvert, kur sākas varoņība, kur muļķība. Muļķi apbalvo kā varoni, un varoni padara par muļķi.

Pastāstīšu jums, kādēļ man tāda atziņa radās. Tas nu ir pavisam bēdīgs stāsts, kuŗā iemaisīts mans jaunākais brālis Jānis.

Mūsu vecākus lielajā izvešanā aizveda. Es ar Jāni tajā reizē bijām izbraukuši pie draugiem svinēt jubileju, tā arī palikām. Jānim toreiz bija 19, man 27. Pēc visas tās putras, tagad biju brālim tēva vietā. Kad ienāca vācieši, Jānis par katru cenu gribēja tikt armijā. Atriebt vecākus, sadot krieviem. Toreiz vēl vāciešiem zaldātu pietika. Nepēma. Bet 43. gadā, kad frontes caurumi bija jālāpa, derīgs bija katrs, kas gribēja kaŗot. Maz gaņ gribēja, bet Jānis aizgāja. Pastāvējuši pie Ļeņingradas, viņus pavasarī pācēla uz Volchovas sektoru. Jānis bija trāpījies virsleitnanta Antenas rotā. Nonākuši Volchovas pozīcijās. Pēc pāris nedēļām Antena sadomāja rādīt varoņību. Krievu pozīcijas tikai kādus 40 metrus. Labs kaŗa lēciens.

"Kas ir, sadosīm krieviem, lai pavācās tālāk!"

Kaut gaņ bija stingra pavēle atturēties no katras akcijas, katras izlūkošanas, lai krievs nesapemtu gūstekņus un neuzzinātu, kas viņam stāv pretim, virsleitnantam Antenam bija sava doma un savi plāni. Savācis divi grupas, viņš pādrošā lēcienā iebruka krievu grāvjos. Krievēļi pēma vāgu, bet vīram pietrūka saprašanas, ko darīt tālāk. Kamēr izgudroja, krievs arī bija atjēdzies. Noklāja tādu uguni pa Antenas vīriem, ka no 22 tikai 5 atgriezās rotā. Pārējie vai nu palika, vai bija jānogādā slimnīcā. Pats virsleitnanta kungs arī norāvās un ar lielu godu tika aprakts. Un tur apraka arī manu Jāni. Tāda puiciska varoņība nav nekas jauns,

bet šinī gadījumā ir pavisam kas cits. Šeit vāciešis atklāja savas īstās kartis. Par šo varoņību Antenam piešķīra Dzelzs krustu, protams, pats viņš sapēma koka, bet ģenerālinspektors šo vācu goda zīmi nogādāja Antena sievai. Ja nu letīgi būtu izsītuši krievus no grāvjiem un paši veikli metušies atpakaļ, kamēr krievs vēl nav atjēdzies, nezaudējot nevienu zēnu, iespējams, ka Antena būtu nodots kaŗa tiesai par stingras pavēles pārkāpšanu. Tā kā šoreiz Lielvācijas plāni tika pildīti ar uzviņu - sisti krievu un latviešu - vienu dzelzs krustu nebija ko ūēlot. Varbūt arī citiem latviešu virsniekiem iegribēsies pamēģināt, uz savu roku, laimi. Visu to dumjo muļķību mūsu propagandas mašīna pārvērta par lielu varoņdarbu. Un tas lielākais joks - to akceptēja pats ģenerālinspektors. Bet ko citu šis vīriņš varēja darīt? Kas par to, ka latviešu virsnieka gods tika nosviests par apsmieklu tautai. Beidzot savu stāstu, kaprāļītis nospļāvās.

"Zēni, iesīm nopeldēties, varbūt, paliks labāka dūša."

Šis zemes stūrītis, kur kādreiz prūši bija apmetušies un savu dzīvīti dzīvojuši, tiešām, bija kā Dieva dāvana. Lēzeni pauguri, smilšainie meža ceļi un ezers, kas atradās kādu kilometru no mūsu atpūtas vietas. Ezera krastā seno prūšu pilskalns. Kamēr pārējie bradāja un plučājās, man atlika laika papētīt šo prūšu seno nocietinājumu. Neko neatšķīrās no Kurzemē redzētiem pilskalniem. Vienīgi šis bija daudz labākā stāvoklī, kā tie, ko Kursā tiku redzējis. Skaidri saskatāms aizsargu grāvis. Cik vērtīgi būtu mazliet parakpāties, papētīt. Te noteikti atrastu kaut ko, kas vieno mūsu senčus, bet nav jau laika. Jāgatavojas izšķirošai cīņai. Cīņai par jauno Eiropu.

Skatoties no pilskalna, tiešām likās, ka pasaule ir apgarota miera pilna. Tāds pat apgarots miers, kādā bija veidota mūsu senču dzīves ziņa.

Dažas dienas vēlāk piedzīvojām kaut ko, ko vismaz es vēl šodien nevaru aizmirst. Kādu puskilometru no mūsu šķūņa atradās poļu zemnieka viensēta. Cilvēki tur parādījās tikai pa retam. Ceļš uz šo viensētu veda gar mūsu šķūni. Kādu dienu tur aizsoļoja divi vācu policisti jeb, kā mēs saucām, sučmaņi. Pēc neliela laika tie soļoja atpakaļ, dzīdami kādu vecāku zemnieku pāri. Vīrs ar nokārtu galvu, sievas acīs asaras. Ar naida pilnu skatu viņa pavērās mūsos, jo mēs taču bijām tie, kuŗu dēļ viņiem bija jāatstāj dzimtās mājas. Nekādi saipi rokās. Kā pēmti, tā aizvesti. Kur? Krievi, kas veda mūsu tautu, vismaz ļāva ko pāpemt līdz. Polis jau ir tikai trešās šķiras radījums, kas kārtīgam āriešu pirmcilvēkam derīgs tikai darbam, tāpat kā zirgs. Kad vēlāk aizgājām apskatīt māju, redzējām, ka iemītnieki pāpēmti no pusdienu galda.

Tik vienkārši šī izredzētā rāse demonstrēja savu pārākumu. Un mūsu kungi sūtīja mūs šai rāsei palīgā.

A. MEMENIS.

RAGI UN NAGI.

Šis te gabaliņš nav nekāds joku stāsts, bet gaņ ragu un nagu zinātnisks pētījumu rezultāts. Bez uztraukuma lasiet mierīgi tālāk. Nekas ļauns jums nevar pielipt, jo šī dzeja prozā nav par nagu un ragu sērgu, kas kādreiz plosījās mūsu dzimtenē. Sāksim ar ragiem.

Visus ragu audzētājus un nēsātājus sauc vienā vārdā par raglopiem, kas, savukārt, iedalās mājlopos un mežlopos. Viņi visi balsta savu rumpi uz četrām kājām. Ja nu gadās dzirdēt kādu divkājainu radījumu pagodinam par raglopu, tad tas lops ir domāts simboliskā nozīmē ar šūpāšanas piegaršu, jo viņš patiesībā nekāds īsts lops nav.

Ragi mēdz būt dažādās formās un veidojumos. Ir lieli un mazi ragi, tāpat kā kupli, zaraini un arī pavisam vienkārši sīki radziņi. Tā, piemēram, degunradzim ir tikai viens rags, kas uzaudzis tieši uz paša deguna, tāpēc tam lopam dots tāds piemērots vārds. Lielākā daļa ragu ir no cieta solīda kaula,

tos lieto dažādu derīgu priekšmetu ražošanai, kā pogām, nažu spalīem un arī virsdrēbju pakāršanai forūzī pie sienas. Tai lielā barā gadās arī tādi ragi, kas ir ar tukšu vidu. Vecos laikos tos lietoja šaujamā pulvēra glabāšanai vai pūšanai ragā zaķu mēdībās. Pavisam lielus un žuburainus ragus uz maza dēlīša var ērti iegādāties sporta veikalos, un nemaz nav jāskrien pēc tiem brikšpos. Ar tiem dekorē bungalova lielās sienas, lai ciemiņiem varētu gaŗi un bilžaini stāstīt, ar kādām nāves briesmām bijis jāsadurs, lai to buku nolaistu no kātiem.

Bez visiem augstāk minētiem ragiem, ir vēl pazīstami tādi radziņi, kuŗus var iespraust pierē tikpat viegli, kā ūlīkt cepuri galvā. Šos redzamos un tai pašā laikā neredzamos radziņus vīri uzliek savām sievām, sievas - vīriem. Vīri mēdz būt ar savādām īpašībām un saistīti ar interesantiem notikumiem. Tā, piemēram, radziņu nēsātāji paši tos neredz, kaut vai spoguļi skatoties, bet pamana pēc gaŗāka laika sprīža, kad, varbūt, viss pagasts ir jau gadu vai ilgāk par tiem radziņiem amizierējies. Kad nu beidzot neļaimīgi apbalvotie radziņus atrod, tie tai pašā brīdī pazūd no pieres. Pēc tam seko stiprs vējš vai pat vētra guļamistabā. Tā vētra var iztraktoties tāpat kā visas citas vētras mēdz to darīt, un pēc tam var spīdēt atkal saulīte, Dažos gadījumos vētra var izbeigties tiesas namā. Starp citu, vēl jāpiemin, ka lidojošo šķīvju parādīšanās pirmsākums jau no seniem laikiem ir meklējams radziņu īpašnieku virtuvē un nevis kautkādā milzīgā pasaules telpā, kā astronomi to mēģina mums iestāstīt.

Arī nagi un nadziņi ir no cieta kaula. Cilvēkam nagi radīti tāpēc, lai varētu pacelt kniepadatu no grīdas, un, kad niez, lai varētu pats kasīties, nemeklējot cita līdzcilvēka palīdzību. Šeit domāta īsta fiziska miesas kasīšana un nevis tā kasīšanās divu kašķīgu indivīdu, grupu vai pat tautu starpā, kad nagi nemaz nav vajadzīgi, bet pietiek ar mutīgām dotībām.

Tāpat kā agrāk, senos laikos, tā līdz šodienai pastāv nagu kults vai nagu kopšana un audzē-

šana. Dzimtenē dāmas nagus apkopa un pulierēja, bet nepindzelēja, kā šodien tas ir modē. Vēstures grāmatu bildes rāda seno laiku ķīnas mandarīnus ar aršīnu gaŗiem rokas nagiem - īpašnieka lepnums. Te atkal mūsu valodas bagātība, lūdzu, nesajaukt ar vārdu - garnadzis. Tam vārdam cits jēdziens, un tā pilnīgu izskaidrojumu var smelties no enciklopēdijas grāmatām. Bet kā mandarīns varēja kasīties? Te jāpaskaidro, ka mandarīns ir tas pats, kas citās valstīs saucas ķeizars vai karālis, kam desmit kalpiņi ir vienmēr pa rokai un kam pašiem nekās nav jādara. Kalpiņš uz pavēli pakasa katrā vietā un katrā laikā. Ja pareizi atceros, tad dzimtenē daļam dzimumam bija modē audzināt labās rokas pintiķim gaŗu nagu, ne jau tik gaŗu kā mandarīnam, bet, apmēram, pus collas gaŗumā. Tas izskatījās ļoti švītīgi, un bija toreiz modē. Ja gaŗījās nelaime un nadziņš molūza, tad meitenei sāpēja sirds, jo kauls jau nesāp!

Rokas nagu kopšanas procedūru sauc par manikūre kājām - pedikūre. Kāpēc pēdējā ir vajadzīga? Lūk, agrāk mīlestības uzvaras gājiens sākās ar buču no mazā pintiķa uz leju, tagad no kājas pirkstiem uz augšu. Tāpēc tā pedikūre ir vajadzīga, jo siera smarža tādā reizē nav vēlama.

Par lopiņu nagiem dažādos lielumos, formās un asumos nav daudz ko stāstīt, kas lasītājiem nebūtu jau zināms vai izbiris no atmiņas. Tā, piemēram, visi zin, ka kaķim ir asi un spīcī nagi, lai noķertu peli brokastīm un lai veikli uzrāptos kokā vai telefona stabā, kad suns ir jau astes galā. Staigājot kaķis nagus ievēlķ ķepā, lai nesaskrāpētu trotuāru un lai bez vajadzības nagi nenotrulinātos. Tāds pat teicamais attiecas uz lauvām, tīģeriem un līdzīga liela kalibra kukaiņiem, kuŗiem nagi attiecīgi stingrāki, tāpat kā viņu ķerāmā ēsma lielāka par peli.

Zirgiem nagi tikpat nepieciešami, kā mums pašiem vajadzīgi apavi. Savvaļas zirgi nagus vēl lieto iesperšanai kaimiņam pa ribām un ziemā sniega atkasīšanai līdz ēdamai zālītei. Visi citi zvēri, zvēriņi, lopiņi dažādos kalībros lieto nagus savu midzeņu vai alu izkasīšanai smiltīs, vai bedrītes izkasīšanai, lai kautko noglabātu no citu skaudīgām acīm.

Beigu vārdā jāsaka, ka nevar visos sīkumos uzskaitīt, kā katrs lopiņš izlieto savus nagus, bet viens gan ir skaidrs, ka tie nagi un nadziņi ir no dabas uz to feināko pieštimmēti katrai individuālai vajadzībai. Nekas nav lieks. Ne par daudz, ne par maz, viss uz mata tā, kā vajadzīgs.

Priecīgu kasīšanas novēlot,
ar cienīšanu zīmējas:

ED. TILTIŅŠ.

Ģirta Tiltiņa ilustrācijas.

PRIEKŠLIKUMI KONFERENCEI.

Pēc ziņām no Rīgas, šī gada jūnijā Latvijā sarīnās gaŗīguma problēmām veltīta konference. Par šo konferenci bija lasāms janvāra mēneša Atmodā, Latvijas Tautas Frontes (LTF) informatīvā biļetenā. Rakstā ar virsrakstu "Gaŗīguma krīze. Atdzimšana?" Ilmārs Latkovskis par plānoto saietu raksta:

"Kādi ceļi būtu ejami mūsu sabiedrībai, lai tajā dzimtu gaŗīgums? Kā gaŗīgumu var ietekmēt pārmaiņas politikas, ekonomikas, reliģijas, izglītības un daudzas citas mūsu dzīves jomas? Lai rastu lietiskas atbildes uz jautājumiem, lai rosinātu konkrētu priekšlikumu izstrādi, teologs Juris Rubenis un filozofs Andris Rubenis izteica priekšlikumu par gaŗīguma problēmām veltītas konferences nepieciešamību."

"Organizācijas darba pagaidu grupā iesaistījās dažādu gadu LVU Filozofijas nodaļas absolventi - Elga Freiberga, Baiba Pētersone, Ilmārs Latkovskis un Igors Suvajevs, kā arī LTF priekšsēdētājs Dainis Īvans (...) Divu dienu konference notiks jūnija sākumā. Paredzams, ka tajā piedalī-

sies arī svešatnē dzīvojošie tautieši."

Šoreiz Notikumu apskatam virsraksts varētu būt "Konference par 'n' problēmām". Matēmatikā ar 'n' dažreiz apzīmē nezināmo lielumu. Garīgums mūsdienu pasaulē ir lielākais nezināmais - N. Vienam garīgums nozīmē cilvēku domu pasauli, otram - ētikas standartus un trešajam - drūma izskata mācītāju. Arī latviešu sabiedrībā garīguma jēdziens līdz šim visādi stiepts.

Vienam garīgums ir iešana atpakaļ etnogrāfijā un pagānu dieviņa pasaulē, otram - meditācija par mistiķa Roericha gara veikumiem, trešajam gars un garīgums saistas ar vācu filozofu Hegeļa vai Herdera sadomājumiem, ceturtajam garīguma ģēnijs ir Kārlis Markss, kas gara pasauli noliedza, visu balstot uz saimniecības (ekonomijas) abstrakcijām.

Līdz šim neesmu izlēmis - lidot vai nelidot uz Konferenci, tāpēc nosūtu divus savus regulāros Notikumu apskatus - "Ekklesia un politika" un šo. Kā visi iepriekšējie, šis apskats vērtē garu un garīgumu no Radītāja likumību perspektīves. Radītājs, kas pats ir gars, pie radīšanas garu deva arī savam radījumam - cilvēkam. Tādā sakarībā cilvēks sastāv no divi daļām - gara un ķermeņa.

Garīgums sākas, kad cilvēka gars meklē saskarsmi ar Radītāja garu. Tas ir vienīgais veids, kā var notikt satiksme. Nav tomēr tā, ka cilvēka ķermenis nepemtu līdzdalību, šo satiksmi ierosinot un veicinot. Slavējot Radītāju, cilvēka paceltās rokas palīdz garam satikties ar Tēva garu. Tāpat arī ķermeņa lūgšanas pozīcija uz ceļiem palīdz cilvēka garam nākt saskarsmē ar Tēvu.

Kaut vajadzīgas un vēlamas, ķermeņa pozīcijas nav galvenās. Visnozīmīgākā satiksme ar Tēvu ir Viņa doto likumu un principu ievērošana dzīvē. Kristus māca, ka vienīgais veids, kā cilvēks var mīlēt Radītāju, ir ievērojot viņa Baušļus.

Kādi ceļi būtu ejami mūsu sabiedrībai, lai tajā dzimtu garīgums? Ja vēlamies savā vidū pareizo garīgumu, mūsu sabiedrībai jānomaina savas "Zvaigznes". Mūsu sabiedrība ir sekulāra. Tās pašreizējās "zvaigznes" ir rakstnieki, aktieri, dzejnieki un politiskie runātāji. Lai dzimtu Radītāja garīgums, sabiedrībai par noteicošām personībām jāizvēlas cilvēki, kas ievēro un māca Radītāja Baušļus un Kristus noteikumus.

Mums ir mācītāji, kas, daudzinot Kristus vārdus, nepilda tos ne savā dzīvē, ne arī māca Baušļu ievērošanu draudzēm. Daži pat nepilda Kristus mācības pamatprincipus par grēku nožālu un pagremdēšanu. Tie nemāca arī par Eona tiesu. 1)

Daži no viņiem, dzirdot Eona tiesu, parausa plecus - "kas tā tāda?" Vai brīnums, ka Latvijā, Krievijā, visā Padomijā pie varas nāk cilvēki, kas ar saviem līdzciltvēkiem rīkojas zvērīgi. Ko priesteri saka par Eona tiesu? Maz, ko sabiedrība? Kādu teātri atkal spēlēsim, uz kādu operu iesim? Latvijas operas nams un Nacionālais teātris būtu nojaukami un to vietā uzceļams dievnams, kur katru dienu mācītu Radītāja dotos desmit Baušļus. Bez dramatiskas pieejas pārmaiņas cilvēka zvērīgajā dabā nenāks. Cilvēks noklausās operu un iet šaut civiliedzīvotājus. Noskatās teātri un iet cietumā mocīt ieslodzītos.

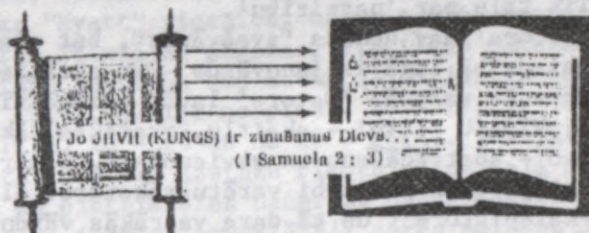
Pārbūve un atklātība Latvijā? Kā ar Garīguma Konferencē nolasītu šo Notikumu apskatu? Kā ar informāciju, ka paredz elku un pieminekļu bojā eju - arī tā, kas celts Rīgas centrā. Par Eoniem ziņo jaunākie zinātniskie atklājumi, un par to ziņo Svētie Raksti. Saules sistēma ar tās planētām, Zemi ieskaitot, padota Eona ciklu nomaiņām. Ar Kristus atgriešanos Zemeslodes vīrs radikāli pārmainīsies. Operas namus un akmens pieminekļus noslaucīs putekļos. No putek-

ļiem tie celti, putekļos tie atgriezīsies.

Turpināsim par garu un garīgumu. Kādi konkrēti ieteikumi konferencē? Problēmas tikai tad var sekmiīgi risināt, ja mēs pareizi tās definējam. Pie definīcijām būtu nopietni jāstrādā. Vai ir pienākumi? Saņemtu priecīgas ziņas no Latvijas par jaunu draudžu dibināšanu vairāk kā 25 Latvijas pilsētās. Par nelielām ticīgo grupām un sanāksmju telpu celšanu.

Kāpēc tās ir priecīgas ziņas? Visu šo minēto kopību, grupu un draudžu pamatā ir Baušļu un Kristus noteikumu ievērošana. Viņi māca arī par Eona tiesu. Man, esot līdzīgu kopību dibinātājam ASV, ir aicinājums visiem Garīguma Konferencē dalībniekiem: ieskatīties jaunākos zinātniskos vērtējumos par Zemeslodei paredzēto likteni. Pārdomājiet Radītāja Baušļus. Arī otro!

Kāds ir Otrais Bauslis? Tev nebūs citus dievus likt manā vietā. Tev nebūs veidot godināmus tēlus

no jebkā, kas ir augšā izplatījumā, vai zemes virsū un apakšā, vai ūdens dziļumos. Tev nebūs to priekšā noliekties un nebūs tiem kalpot, jo Es JHVH (KUNGS) 2) tavs dievs esmu greizsirdīgs dievs, piemeklējot tēvu pārkāpumus pie bērniem līdz trešai un ceturtaī paaudzei to vidū, kas Mani ienīst, bet parādu Žēlastību līdz tūkstošai paaudzei tiem, kas mani mīl un tur manus Baušļus.

Vai garīgumam veltītai konferencē nevajadzētu tieši šo otro Bausli pārrunāt? Kāpēc latviešu draudzes un sabiedrība pārkāpj tieši šo, kas paredz tai svētību? Vairāki cilvēki man teikuši, ka viņu dievs esot latviešu tauta. Citi ar sirdi un darbiem nododas vairāk tautas, nekā JHVH (KUNGA) godināšanā. Citi metas ceļos akmens tēlu pakājē.

Vai brīnums, ka no paaudzes uz paaudzi latviešu sabiedrība ir dilusi, līdz mūsu dienās tā sastāda tikai ap 45 % no iedzīvotāju kopskaita tajā dzīves teritorijā, kādā tā bija gadsimta sākumā. Esmu sastapis tautiešus, kas ir dusmīgi uz JHVH (KUNGU) citi, kad minu Viņa vārdu, ciniski smejas. Var jau tā darīt, nelaime tikai, ka cietēji ir viņi paši, viņu ģimenes un viņu tauta.

Daži domā, ka JHVH (KUNGS) ir jūdu dievs, kam nav nekāda sakara ar Latviju un latviešiem. Tie ir maldi, jo JHVH (KUNGS) ir visas cilvēces radītājs, kas vienīgi izvēlējies jūdu un Izraēlas Praviešus, lai atklātu cilvēcei savus Baušļus, principus un nolūkus. Latviešu tautas liktenis 20. gadu simtenī ir veidojies likumsakarīgi ar Baušļiem. Tās tas arī veidosies nākotnē.

Draudzībā,

JĀNIS PURVIŅŠ JURJĀNS.

* 1) Latviešu literāru un katoļu Svēto Rakstu tulkojums Bāi ziņā nav precīzs. Grieķu *aidnios* nenozīmē 'mūžīgs', tādēļ pareizāk to atstāt netulkotu, rakstot to latīņu burtiem. Vēstulē Ēbrejiem (6: 2) atrodam, ka Eona tiesa ir viens no Kristus mācības galvenajiem elementiem.

* 2) Ja negribam, lai latviešu Ipašvārdus raksta citās valodās sagrozītus, nekādā veidā darīt arī mums ar līdzīgiem vārdiem svešvalodās. Mūsdienu latviešu valodā šie vārdi jāraksta latīņu alfabeta oriģinālrakstībā ar tekavās dotu latvisku izrunu. Svētos Rakstos, lai tulkojums būtu tuvu oriģināltekstam, latviski jāraksta JHVH(KUNGS). Vārds JHVH netiek balstīts izrunāts, bet lasīts KUNGS.

FORUMĀ tiek publicēti visdažādāko uzskatu raksti. Tajā redakcijas darbinieki nepiedalās. Lasītāji aicināti reaģēt uz FORUMĀ izteiktajām domām, kuņas, savkārt, publicējam LASĪTĀJU FORUMĀ. Piedalīšanās šajās nodaļās gaidīta! Neatliekiet to uz vēlāku laiku!

Red.

PAR DATORIEM.

Valoda ir interesanta un dinamiska lieta, un par 'datoriem' vs. 'skaitļotājiem' lietpratēji un valodnieki jau divi gadus debatējuši 'LatDatos'. Ja Metimne galveniem pavedieniem būtu sekojis līdz, viņa aizrādījumos maija MLB Zīgotājā nebūtu ieviesušās paviršības.

Katras iekārtas (ne "ierīces") darbību varētu vispārēji apzīmēt kā "skaitļošanu" - bet apstrādātie '0' un '1' noteikti nav "skaitļi", tie ir CIPARI. Skaitļus veido ciparu virknes, kombinācijas. Metimnes, t. s., 'būtisko' loģiku par '0' un '1' 'bezgalīgām maiņām' turpinot, mēs tad varētu runāt par 'ciparotājiem', vai 'ciparniekiem' - un tādi apzīmējumi ir arī dzirdēti. Tik tālu par 'pareizību'.

'Dators' nav nekāds "svešvārds", bet plaši mūsu sabiedrībā iegājis jaunvārds - ar attāliem radiem franču valodā. 'Dators' labāk apzīmē rīku, kas spēj VISĀDU 'datu' - skaitļu, grafikas, skaņu, video - apstrādāšanu un savienošanu, kamēr 'skaitļotājs' tik pat labi varētu raksturot elektrisku kalkulatoru (un tā dara vairākās vārdnīcās). Turklāt, mēs runājam par 'datu' bazēm, ne skaitļu, par darba vietu un sabiedrības 'datorizāciju', ne apskaitļošanu, par 'datoru' ievirzēm nometnēs, ne 'skaitļotāju' un t. j.

Savāds ir Metimnes aicinājums dzimtenes praksi skli "atbalstīt". Vārdnīcās ar lielu novēlošanos atzīmēto 'literāro valodu' noliekot malā, kontakti ar Latvijas lietpratējiem un viesiem šeit liecina, ka tur visvairāk iegājies ir "kompjuters" - anglicisms - un nevis "skaitļotājs". Paradoksāli! Bet - vai mums obligāti to jāpieņem? Nebūt ne. Brīvā pasaulē šodien ir vairāk datoru lietotāju, kā Latvijā - un, ja mēs runājam par 'datoriem', tad arī MŪSU prakse aizceļos uz Latviju un ietekmēs dzīvas kopējās valodas attīstību. Mēs neatsakāmies no valodas veidošanas ietekmēšanas, it īpaši kategorijās, kurās mums ir lielas priekšrocības.

Divu gadu debašu laikā 'LatDatos' sakarā ar terminoloģijas 'uzsvaidzināšanu', vārds 'dators' iepēma, apm., 4:1 attiecību pret vārdu 'skaitļotājs' ieteikumu zīpā, un pie tā paliekam. Saucsim datorus par datoriem un veicināsim skaidru domāšanu.

JURIS MAZUTIS, Otavā.

MALDU MĀCĪBAS.

Kādi bija tie ļautiņi -
Kuri otru nicināja;
Vai bij Dieva labumiņa -
Vai saulītes baltumiņa?

Iepriekšpēdējā (aprīļa mēneša) MLB Zīgotājā lasīju, ka kāds Zīgotāja lasītājs (R. T.) ir nobēdējies par Montrealas dievtuļiem. Sagādīšanās dēļ tanī pašā laikā lasīju arī mag. hist. V. Biļķina "Zemgaliešu brīvības cīņas". Biju nonācis pie 150. lpp., kurā aprakstīts Dzintares (tuvu pie Kuldīgas) pils un ļaužu liktenis 13. g. s. otrā pusē. Ordeņa krustkaŗotāju izvestā akcija bijusi šāda (citāts no Biļķina grāmatas):

"No sārta uguns aizdedzās pati pils. Kurši un zemaiši atradās liesmu vidū. Visi pils aizstāvji krita vai nu ienaidnieka ieročiem, vai ugunij par upuri. Nenogalināja tikai zēnus, kas bija jaunāki par vienpadsmit gadiem, un bērnus un sievietes. Tos visus saŗēma gūstā un aizveda projām."

Seit aprakstītā aina atspoguļo vienu citu, atrodamu Vecā Derībā, izvilkums no Deuteronomy 20:10-18 (lai nepārprastu, tad ir atstāts angļu valodas variantā):

"But if it (a city) makes no peace with your, but makes war against you, then you shall besiege it; and when the Lord your God gives it

into your hand you shall put all its males to the sword, but the women and the little ones, the cattle, and everything else in the city, all its spoil, you shall take as booty for yourselves; and you shall enjoy the spoil of your enemies, which the Lord your God has given you."

Ir iespējams, ka R. T. nav lasījis šīs divas vēsturiskās pierakstes. Zīmīgs ir apstāklis, ka pati pamatnostāja kopš Vecās Derības rakstīšanas (apmēram, 2.500 gadiem) un notikumiem Kurzemē 13. g. s., t. i., turpat 1.800 gadu tecējumā, "Viņa Ķēlastības" (R. T. vārdi) vārdā nemaz nebija mainījusēs. Kopš notikumiem Dzintares pils ir pagājuši tikai 700 gadu. Un ir jāpiekrīt R. T., ka Dzintares pils kuršu un zemgaļu ļaudis neko nezināja par "...grēku piedošanas svētību un Pestītāja dievišķo apsoliŗumu (R. T. vārdi)".

R. T. gan piemin E. Brastiŗu, bet, droši vien, nezina, ka E. Brastiŗš bija viens no pirmajiem, kas vērsa vēsturnieku, filozofu un teologu uzmanību apstāklim, ka Kristus kaŗotāji, ienākot Baltijā, neapzinājās, ka viņi tur sev priekšā sastapa Kristus mācības daļējus atspulģus. E. Brastiŗa vārdiem: "...bērni (krustneŗi) vairs nepazīna savu vectēvu." E. Brastiŗš ar sacīto gribēja uzsvēŗt, ka Jaunā Derība sevī ietver arī Eiropas sentautu dzīves uzskatus, galvenokārt, grieķu kultūras ietekmē. Šī kultūru "berzēšanās" (sinkrētizēšanās) notika kopš 2000 - 1500 g. pr. Kr., laikā, kad indoeiropieŗu tautas virzījās cauri Mazāzijai uz Indus upes ieleju Ziemeļindijā. Šinī indoeiropieŗu un semītu kultūru saskares rezultātā notika arī savstarpēja dzīves filozofiju apmaiņa un uzstūkšanās. Un sengrieķu ciltis taču bija tuvas radniecības senbaltu ciltīm, tām abām piederot kopējam indoeiropieŗu tautu celmam.

R. T. bieŗi piemin vārdu mitoloģija un tradīcijas, parasti pazemojoŗā veidā. Antropoloģiskās zinātnēs taču ir pieņemts atzinums, ka mitoloģiju var vienkāŗši apzīmēt par "citu ļauŗu reliģiju". Tāpat kā reliģiju varētu apzīmēt par "pārprastu mitoloģiju". Šī pārpraŗšana, galvenokārt, notiek tad, kad mītiskas metaforas iztulķo kā jau droŗi pierādītus notikumus (faktus). Šī ir bīstama cilpa, ja nepārdomāti pietiek senu rakstu lasīŗanai, tulķoŗanai un izpratnei. Ja nelietojam metaforisku pieeju Bībeles pantu izpratnei, tad ātri vien būsīm "ar visu Bībeli grāvī" - tā kādreiz Latvijā mēdza teikt lauku ļaudis. Un te jau nebija domāta Bībele vien. So piezīmi var attiecināt arī uz latvju dainām, ja tām pietiek pavirŗi un bez metaforiskas izteiksmes izpratnes palīdzības.

R. T. nopūlās ar savas nemaldības pierādīŗšanas pareizību pierakstīt dievtuļiem "ticības nestabilitāti" (R. T. vārdi). Arī ņeit ir jāatgādina, ka paŗstaisna nemaldīŗšanās var katru no mums, pat veselās tautas, novest īstā garīgā muklajā, no tā mesianismā un tālāk fanātismā. Vaļā atraisīŗšanās no tā var kļūt neiespējama, pat fatāla. Mums nav jāmeklē tālu pagātnē - ar mūsu paŗu mūŗiem jau pietiek. Mēs paŗi bijām liecinieki necilvēcīgām, mūsu lielo kaimiņu, nemaldīģo ideoloģiju apsēsto tirānu organizētām izdarībām ņinī gadsimtā. So notikumu rezultātā latvju tauta gandrīz zaudēja savu dzīvību.

Tāpēc ir labāki un droŗāki dzīvot ņinī saulē nepilnīgā, bet brīva vārda un brīvas domas demokrātiskā iekāŗtā un nevis riskēt un nokļūt nemaldīģo fanātiķu izmestos tīklos. Pat senie romieŗi nāca pie atziņas, ka "Errare humanum est", t. i., ka "maldīties ir cilvēcīgi". Loģiski domāģot, iznāktu tā, ka tie ļaudis, kuri nemaldās, tie atkāpjas no cilvēciskās dabas un kļūtu "necilvēcīgi!"

R. T. priecāģas, ka, paldies Dievam, tā nestabilā Dievtuŗu grupa Montrealā esot ļoti niecīģa un tā prātīgā un pareizi domāģoŗā, joproģām "stabilā" latvieŗu sabiedrība neesot apdraudēta. Nesaprotama tāpēc kļūst R. T. mude raksta beigģas: "Atvērsīm savas gara pasaules logus pret mūŗīģo Dieva patiesības gaismu, tad viltus un maldu mācības tumsa nespēs iespiesties mūsos." Vai R. T.

ir nobijies par Montrealas latviešu dvēselēm?

Šinī pasaulītē dzīvojot, mums visiem jācenšas pēc "kaut kā tāla, nezināma", pēc patiesības un taisnības, pēc mūsu pašu dvēseles un kosmiskā dieva izpratnes. Tagadējā laikmeta gudrības pārpilnais, "nemaldīgais" cilvēks, šķiet, savu dzīvi ved kolektīvās "elles" virzienā. Un vai tad nav labi, ja ir arī daži cilvēki, kaut izstumti no vairākuma standartdomas, meklē kādu niecīgu Dainu salu viszinīgās pasaules tautu okeānos, kur atrast garīgo atpūtu, atsvaidzinātājā latviskās dzīves ziņā.

Dainu latvieša pamācība:

Sajukusi man galviņa -
Sajukusi valodiņa;
Šķir, māmiņa, matus manus -
Dievs šķirs manu valodiņu.

MALDĪGAIS.

UZDEVUMU UN DARBU NETRŪKS.

LNAK 15. padomes pirmajai sesijai sanākot.

Daudz runāts un dzirdēts par lielajām pārmaiņām Latvijā. Tās jūtami ietekmējušas arī mūsu sadzīvi, izsaucot dažādas reakcijas. Jūtam, ka maiņas bijušas tik nozīmīgas, ka esam it kā iegājuši jaunā laikmetā, kas no mums prasa daudz vairāk un kuram neesam sagatavoti.

Katra šāda veida pārmaiņa satricina pastāvošos iestādījumus un prasa pielāgošanos jaunajiem apstākļiem. Tas nu nav citādi arī ar mūsu Saeimu - Latviešu Nacionālo Apvienību Kanādā (LNAK). Situāciju neatviegļina kāds cits ļoti svarīgs faktors - paaudžu maiņa darba darītāju saimē.

Tādēļ LNAK 15. padomes I sesija kļūst ļoti nozīmīga, jo tieši tā varētu kļūt par jaunā virziena iezīmētāju šajā krastā, šajā zemē. No tās izstrādātām ceļa zīmēm atkarāsies mūsu nākotnes darbs, kas, kā līdz šim, būs veltīts Latvijai un latviešu tautai, - jēdzieniem, kas nav dalāmi, bet kuriem var strādāt visdažādākās cilvēku vienības, kas sastāda kādas sabiedrības aktīvo kodolu.

LNAK padomes prezidijs un patreizējā valde vēlējušies būt tālredzīgi, paredzot, ka turpmākās darbības jautājumi šoreiz liekami degpunktā un pirms amata personu vēlēšanām. Jācer, ka 15. padomes locekļi, vēlētie un deleģētie, uz tās pirmo sesiju atbrauks sagatavoti un gatavi uzņemties pienākumus un darbus nākotnes mērķu īstenošanai. Tikai tā būs attaisnojama un piepildzma viņu vieta mūsu, Kanadas latviešu, pašpārvaldes parlamentā.

LNAK 15. padomes locekļus 3. un 4. jūnijā, Toronto, gaida nopietni uzdevumi un darbs.

M. ŠTAUVERS.

LATVIEŠU PADSMIETNIĒKU APVIENĪBA

VIENA TAUTA - VIENA VALODA.

Latviešu valoda. Mūsu dzimtā valoda atrodas uz izmešanas sliekšņa. Tēvijā to nomāc sveša vara. Plašajā pasaulē esam spiesti runāt svešās mēlēs.

Lai mēs nepazustu savai tautai - sargāsim un cienīsim latviešu valodu. Tā ir valoda, ko mums līdz ar dzīvību devusi māte. Tādēļ atzīmēsim mātes valodas svētkus. Runāsim LATVISKI!

LNNK JS, ELPA.

RIETUMKRUSTA XI DXIESMU SVĒTKU VĒSTIS ...

Dziesmu svētkiem savu līdzdalību pieteikuši vairāk nekā 250 dziedātāju un pāri par 150 dejotāju. No okupētās Latvijas Dziesmu svētkos piedalīsies mūziķu grupa "Tip Top", kas atskaņos deju mūziku iepazīšanās un jauniešu ballē. Rakstnieku rīta, kuŗu vadīs Jānis Gorsvāns, no Latvijas piedalīsies Vizma Belševica un Māra Zālīte, bet vakarā, ko vadīs Kārlis Zvejnieks - Māris Čaklais un Alberts Bels. Visi 4 ir Latvijā ļoti pazīstami un iemīļoti rakstnieki. Pavisam kopā abiem sarīkojumiem pieteikušies 17 rakstnieku un dzejnieku.

Dziesmu svētku atklāšanas aktā piedalīsies dublktvartets "Sigulda" no Sietlas.

Andas Andersones vadībā Dziesmu svētkos būs 3 izstādes un tirdziņš. Tās būs atvērtas 4 dienas, un ar vienu ieejas biļeti tās varēs apmeklēt 2 reizes. Izstādes atklās 1. jūlijā, plkst. 15. Tās notiks "Hyatt" viesnīcā, bet tirdziņš konferenču centrā. Tēlotājas mākslas, lietiskās mākslas un dzintaru izstādes būs atvērtas: 1 jūlijā no plkst. 15 - 19, 2. jūlijā no plkst. 10 - 19, 3. jūlijā no plkst. 10 - 16 un no 19 - 21, 4. jūlijā no plkst. 10 - 12. Izstāžu rīkotāju komiteja priecājas, ka pieteikušies necerēti daudz mākslinieku. Dzintaru izstādē apmeklētāji varēs aplūkot 3 lielās dzintaru kolekcijas Omulas Pencēs un Salijas Šmitas izkārtojumā. Tēlotājas un lietiskās mākslas izstādēs izstādītos darbus - gleznas, rotas lietas, audumus un tautas tērpus - varēs iegādāties.

Paredzētā 2x2 NOMETNE nenotiks, līdz ar to nebūs paredzētās 2x2 programmas.

Ārpus Dziesmu svētku sarīkojumiem Inesei Birznieci pieteikušās vairākas organizācijas, kas vēlas rīkot savas sanāksmes un sarīkojumus. Buršu balle notiks 3. jūlijā, plkst. 20, Ramada viesnīcā. Tajā pašā laikā notiks Dziesmu svētku oficiālie sarīkojumi - kuŗošana un rakstnieku vakars.

Kamerkoris AVE SOL savā koncertā nedziedās "Ganiņš biju", bet tā vietā atskaņos "Kāzu uzvedumu".

Šķiet, ka 11. rietumkrasta Dziesmu svētki būs ļoti apmeklēti, jo tikpat kā visas mums domātās istabas "Hyatt" viesnīcā ir jau rezervētas.

Pie Dzintras Švarcas, 376 Mellow Lane, La Canada, CA 91011, sekmīgi rezervējas sarīkojumu ieejas biļetes - visvairāk AVE SOL koncertam un Kopkoncertam.

Latviski nerunājošiem svētku apmeklētājiem katrā sarīkojumā būs sagatavots īss apraksts angļu valodā. Aprakstus ievietos mazajā vadonī. Novēlojušies sludinājumā svētku VADONIM jāpieteic nekavējoties I. Bastjānim, 12311 Chandler Blvd., Apt. 30, North Hollywood, CA 91607, U. S. A.

Dziesmu spēles TAS VAKARS PIEKTDIENĀ pirmizrādē visas pirmās vietas jau rezervētas, bet 2. un 3. vēl ir. Otrā izrādē vēl ir dažas pirmās vietas. Redzamība no visām vietām laba.

Istabas vēl ir pietiekoši Ramada viesnīcā, kur notiks lielākā daļa organizāciju un grupu saieti. Telpas speciāliem saietiem rezervējamās pie I. Birznieces, 1510 California Ave., Apt. D., Santa Monica, CA 90403, USA, tel. 213-394-8047.

Svētku dievkalpojums, Garīgais koncerts un AVE SOL koncerts notiks Covenant presbīteritāņu baznīcā, 607 E. 3rd Street. Garīgam koncertam šobrīd vietas rezervētas vismazāk. Jāpiezīmē, ka tajā dziedās arī AVE SOL.

Kopkoncertā Dievs, svētī Latviju diriģēs AVE SOL diriģents Imants Kokars, bet kritiku par koncertiem rakstīs koncertu kritiķis Augusts Darkēvics no Latvijas.

Tirdziņā būs mākslas darbi no Latvijas, Austrālijas, Vācijas un Kanadas.

Tā 11. Rietumkrasta dziesmu svētki ar plašo mākslinieku piedalīšanos no apgabala svētkiem kļuvuši par visas pasaules. Neviens līdzšinējos svētkos nav bijuši tik spēcīgi pārstāvēti latviešu mākslinieki no brīvās pasaules un okupētās Latvijas vienā reizē. Daudzus māksliniekus, kas izteikuši vēlēšanos piedalīties, svētku programmā nevarēs uzņemt laika trūkuma dēļ, jo savs laiks jāat-

stāj vietējo atrakciju apskatei, mēģinājumiem un organizāciju saietiem.

Tiem, kas grib, no ārpusē iebraucot, apskatīt Disneja Zemi, Universālfilmstudiju, Hollywoodu vai Knots Berry farmu vajaga katrai vietai veselu dienu. Pie labas gribas ar dienakti pietiek spēļu vietai Las Vegai un Tivānai pāri robežai Meksikā. Sekvoju koku apskatei, turp un atpakaļ, vajadzīgas 2 dienas, lietojot auto mašīnu.

Braucot ar auto, uz dziesmu svētkiem jābrauc pa Longbīčas brīvcelju līdz ceļa zīmes rāda - Long Beach Convention Center, kas būs Pine iela. Netālu tur brīvcelšs beidzās. Tie, kas ielido Longbīčas lidlaukā un apmetas Hyatt viesnīcā, var zvanīt uz viesnīcu, lai atsūta brīvu transportu. Tiem, kas ielido Losandželosas lidlaukā, ceļš uz viesnīcu jāmaksā pašiem. Var irēt mašīnu, ņemt taksīti vai braukt ar Super Shuttle, kas līdz viesnīcai ņem \$ 11.

Liekas, ka šis ir mans pēdējais raksts biļeteniem par mūsu Dziesmu svētkiem. Gribu piemētināt, ka visi strādā ar pilnu jaudu un ka vadības lokam tikpat kā nepārvaramu šķēršļu nav. Visas pazīmes liecina, ka gaidāmi labi svētki. Tajos nebūs cilvēku drūzmas kā vispārējos dziesmu svētkos, kur cilvēks cilvēku nevar satikt. Tie būs mākslinieciski labi sagatavoti izlases publikai, ne masām.

Uz redzēšanos 11. Rietumkrasta Dziesmu svētkos!

ILGVARS DIŽGALVIS.

NĀKAMĀS KOKĻU DIENAS TORONTO.

Rīcības komiteja, ko vada Ariāna Liepiņa, ziņo, ka nākamās KOKĻU DIENAS notiks šā gada 14. un 15. oktobrī, Toronto Latviešu Centrā, Toronto, Ontario.

Programma: 14. oktobrī - 9:00 reģistrācija un kokļu skaņošana; 10 - 12 kopmēģinājums; 12 - 13:30 pusdienas un atsevišķo grupu mēģinājumi; 13:30 - 15:30 kopmēģinājums; 15:30 - 18:30 atsevišķo grupu mēģinājumi, vakariņas un pārģērbšanās; 19 - KONCERTS; 21:00 - Saviesīgs vakars ar dejušanu.

15. oktobrī, Sv. Jāņa baznīcā, 200 Balmoral ielā, - 11 Dievkalpojums; 12:30 KONCERTS ar koklēm, kanklēm un citiem stīgu instrumentiem.

Kopkoncerta programmā 10 skaņdarbi visām kokļu grupām kopā un atsevišķo grupu atskaņojumi.

Kokļu dienu dalībniekiem, grupām un atsevišķiem koklētājiem (ām), jāpiesakās pie Ariānas Liepiņas, 848 Juniper St., Oshawa, Ont. LIG 3E1, tel. 416-576-1336.

A. L.

INTEGER VITAE...

Būs jau pagājuši pāri par 2000 gadu kopš romiešu dzejnieks Horatijs (Q. Horatius Flaccus) vēltīja savam draugam, dzejniekam Fuskam (Aistius Fuscus) odu, kuņā tas, pēc it kā svinīga ievada un ģeogrāfisku draudu pilnas vīdas daļas, valšķīgi pasmaida - re, ka pakēru tevi - pēdējā pantā:

... dulce ridentem Lalagen amabo
dulce loquentem.

Pirmos divi pantus sniedzu puslīdz burtiskā tulkojumā:

"Fuska, grēku neskartam goda vīram nav nekādas vajadzības pēc Mauru šķēpiem, ne šaujamiem stopiem, nedz arī saindētu bultu pilnām maksīm, vienalga, vai tas ceļotu pa Sirtes (Z. Āfrikas piekrastē) līču svelmaino krastmalu, vai neviesmīlīgiem Kaukazu kalniem, vai pa zemi, ko apskalo teiksmainā Hydaspes (Z. Indijā) upe."

Tālākā panti brīvā, mazliet izpušķotā atstāstījumā: "Jo, lūk, kad es vienudien bezrūpī-

gi pastaigājos pa kaimeiņu mežu, par savu Lalagenu dziedādams, man pēkšpi priekšā parādījās milzīgs vilks - briesmonis, kāds nekur vēl pasaulē nebij redzēts. Tas ilgi mani vēroja zvērojošām, izsalkušām acīm... tad negaidīti pagriezās un, asti kājstarpē iemiedzis, laidās lapās. Un man nebija pat rungas pie rokas... Tāpēc es, neaptraipīts goda vīrs, kādās baigās vietās arī nenonāktu, vienmēr ar prieku un bez bailēm staigādams, trallināšu par savu saldi smaidošo, mūžam pļāpīgo Lalagenu."

F. Flemings, maz pazīstams 18. gadu simteņa mūziķis, uzrakstīja šai odai skaistu korāļa mūziku, kas kopš tā laika daudz dziedāta gan ar Horatija, gan baznīcas dziesmu tekstiem. Par Flemingu man pieejamās enciklopēdijās nekādas ziņas neesmu atradis, tāpēc, nezinot apstākļus, grūti spriest, kapēc viņš no šīs ritmiski raitās un humora pilnās dziesmiņas ir radījis lēnu, svinīgu korāli.

Mūsu baznīcas Dziesmu grāmatā uzgāju 10 dziesmu, kas dziedāmas Fleminga melodijā, deviņas no tām latviešu autoru oriģināli. Izlasīju visas... atgriezies pie vecā pagāna Horatija odas. Tā, vismaz, ir skaista dzeja, kuņā varam izbaudīt eksotisko vīdi, raito metru, izteiksmīgo valodu, ironiju, humoru, kontrastētos pantus un veiklību, ar kādu Horatijs apved ap stūri savu kolēģu Fusu.

Tiešu, dziedāmu tulkojumu šai odai man nav gādījis redzēt. Un labi, ka tā - katra melodija vislabāk skan ar vārdiem, kuņiem tā rakstīta.

INTEGER VITAE, SCELERISQUE PURUS...

E. RUPNERS.

TIKAI PUTEKLIS.

Istabu slaukot ar slotu,
Ar putekli cīnos, kā protu.
Uz ceļiem tīrot grīdu,
Tā abi iesākam strīdu.

Viņš savu dzīvi ved brīvi,
Man ceļi paliek stīvi.
Kam istabas kaktā līdi?
Tu mani kājām mīdi!

Ja iztīru vienu kaktu,
Viņš izgudro jaunu aktu.
Un skapī iekšā lien.

Ej, viņam pakaļ skrien.
Man lūpas no dusmām trīc,
Bet tas neko nepalīdz.
Lūk, viņš aiz liela spīts
Uzkāpis pat uz plīts.

Kad izdzīts no savas mājas,
Pie griestiem viņš pakarājas
Un jaunu izrādi sāk,
Dienā, kad ciemiņi nāk.

MODRA.

KOLIBRI DZIED ŅUJORKĀ.

No neskaitāmajām Ņujorkas apkārtnes radio raidstacijām, klasisko mūziku atskaņo tikai dažas. Viena no pazīstamākajām ir, t. s., NEW YORK TIMES raidstacija WQXR, kuņā katru dienu sniedz bagātīgu labas dažādu žanru mūzikas programmu, diskusijas par mūziku, intervijas ar mūziķiem un komponistiem, un tā joprojām. Maija sākumā, kādu dienu ap pusdienas laiku, šīs raidstacijas amerikāņu klausītājus, droši vien, pārsteidza svešā valodā dziedāta dziesma, īpatnēju instrumentu pavadījumā. Tā bija "Ģērbies, saule, sidrabota", ko izpildīja mūsu iemīļotais bostoniešu ansamblis KOLIBRI. Kolibriēši bija ielūgti uz stundu gaņo programmu "The Listening Room" (klausīšanas istaba jeb klausītava), ko vada WQXR galvenais mūzikas daļas redaktors Bobs Šermans. Šajā programmā parasti klausītājus iepazīstina ar interesantākajiem mūzikas ansambļiem vai solīstiem, kam tuvākajās dienās paredzēta uzstāšanās kādā no Ņujorkas koncertzālēm.

Pēc ievada dziesmas Šermans iepazīstināja ar ansambļa dalībniekiem, apbrīnojami pareizi izrunā-

dams arī svešās, un p skaņas. Studijā bija ieradusies Līga, Mārtiņš un Pēteris Aldiņi, Pamela Ambrose, Juris Broks, Anita Kupriša, Laura Padega un (tikai ar mazu pieteicēja sastomīšanos) Imanis Mežaraups. Sērmans ir rūdīts intervētājs un ļoti labi prot izvilkt gaismā pašu interesantāko un svarīgāko. Sarunās ar Kolibri dalībniekiem atklājās, ka neviens no viņiem nav vairs paguvis piedzimt Latvijā, bet ka latviešu vecāki tomēr visos ieaudzinājuši mīlestību pret savu tēvzemi un kultūras mantojumu. Vienīgi Pamela Ambrose nav latviešu izeismes. Ar Kolibri dalībniekiem viņa sapazinusies, spēlējot mūzikas skolu kameransambļos. Jāapbrīno Pamelas pieķeršanās šai latviskajai grupai, jo, kā labi zināms, tā prasa kā naudas, tā laika upurus.

Visi kolibriēši ir profesionāli mūziķi, kas pamīšus gan dzied, gan katrs spēlē dažādus instrumentus. Brāļi Aldiņi, Anita Kupriša un Imanis Mežaraups bez tam vēl ir arī veiksmīgi komponisti. Ievadā spēlētās "Ģērbies, saule" apdari rakstījis Kupriša, un tajā, lai izceltu īpatnējo un latviešu mūzikai raksturīgo 5/8 ritmu, vidus pantu izpilda tikai ar žvadzināmo sietiņu un šķindināmo trijstūri visai atjautīgā ritmiskā kombinācijā.

Tālāk Sērmans izjautāja bostoniešus par viņu lietotajiem mūzikas instrumentiem, stabulēm, āžragiem, ģīgu un, it sevišķi, koklēm. Viņu intriģēja ganu rags, kuņam nepūš vis tievgalā, kā gribētos sagaidīt, bet otrādi. Sarunām pa vidu atskanēja M. Aldiņa "Putnu dzīšanas dziesma" ar paša komponista paskaidrojumiem par šo seno pavasara tradīciju. Sekoja A. Kuprišas "Bēru dziesmas". Komponiste pastāstīja, ka šī mūzika neesot īpaši skumja, jo nāve neesot beigas, bet drīzāk gan sākums kaut kam citam, varbūt, pat labākam kā zemes dzīve. Senie latvieši pratuši uz miršanu paskatīties pat ar humoru, dziedot: "Visi ciema kukaiņi gaida mani nomirstam". Programma nobeidzās ar fragmentiem no I. Mežaraupa interesantās rapsodijas "Pavasara ainas".

Šajā radio programmā klausoties, atkal bija jāatskarat, ka latviešu sabiedrība ar KOLIBRI var, tiešām, lepoties. Viņi izkopuši savdabīgu mūzikālo stilu, dziļi iegremdējušies latviešu folkloras bagātībā un ceļ tās godā svaigās, interesantās un mūsdienīgās apdarēs, kas var iepriecināt kā latviešu, tā cittautu mūzikas lietpratēju. Par to liecinājušas KOLIBRI daudzās uzstāšanās amerikāņu publikai radio programmās, festivalos, skolās un koledžās. Ar prātu apdomājot, liekas gluži neiespējami senatnīgās kokles, stabules un primitīvos ritma sitamos apvienot vienā ansablī ar tādiem jaunlaiku instrumentiem, kā vijole, čells vai pat sintezators. Taču komponisti Aldiņi, Kupriša un Mežaraups, katrs savā īpatnējā veidā, ceļu uz veiksmīgu vecā un jaunā sintēzi atraduši, nezaudējot folkloras burvību, bet ietērpjot to svaigā un mūsdienīgā harmonijā un instrumentācijā.

Arī savam Ņujorkas latviešu koncertapvienības rīkotajam koncertam Ņujorkas Veila koncertzālē, svētdien, 21. maijā, KOLIBRI bija sarūpējuši visai interesantu programmu. Tajā bez Mārtiņa un Pēteris Aldiņa, Anitas Kuprišas un Imanis Mežaraupa apdarēm dzirdējam arī pa vienai Jēkaba Graubiņa, Andreja Jansona, Imanis Saksas, Bruno Skultes un Arnolda Šturmas tautas melodijas padarei. Koncerta izpildītājos bija arī baritons Andris Lēvenšteins, kas KOLIBRI pievienojies šī gada janvārī.

Čada laikam piemēroti, koncerte iesākās ar skanīgām rotāšanas dziesmām, meitām un puīšiem apdziedoties un sadziedoties. Ansambļa uzstāšanās ir priecīga, droša un atraisīta, nekad nezaudē mēra sajūtu un smalku ziemeļniecisku aturēšanos no izteiksmes galējībām. Instrumentā-

lie pavadījumi perfekti izpildīti, pēc vajadzības veikli mainot instrumentus pat darba vidū, dziedājums nevainojama intonācija un dikcija.

Koncerta beigās publika izprasīja arī divas piedevas- Daces Stauveres-Aperānes "Iesēju līnijas" un Pēteris Aldiņa ģipro "Čigānu dziesmu".

Mārupceļā, jauko koncertu pārrunājot, klausītāji nopriecājās arī par mūsu senču gudrību diētas jautājumos. Amerikā pašlaik jaunākais modes ēdiens ir auzu pārslas, kas it kā regulējot kaitīgā holesterīna daudzumu asinīs. Un, raugi, koncertā dziedātā tautas dziesma taču stāstīja par māmiņu, kas, godos iedama, ciemkukulim nesusi līdzī auzu pīrādziņu!

BIRUTA SŪRMANE.

CIPARI, IEZĪMES UN DAŽI KOMENTĀRI.

R. Šildera tabulas par LNAK padomes vēlēšanām.

Aizvadītās LNAK 15. padomes vēlēšanas vadīja Īpaša Vēlēšanu komisija U. Zommera vadībā. Tā savam uzdevumam nodevās ar lielu uzmanību un sevišķu darba prieku. Katrs tās loceklis darīja iespējamo, lai darba rezultāts būtu iespējami labākais un dotu Kanadas latviešu saimei vispusīgu pārstāvniecību. Komisija cerēja, ka vēlēšanu atsauce pieaugs. Šī cerība daļēji īstenojusies - no aizsniegtām 8614 personām vēlēšanās piedalījušās 2638 vai tikai 30.6%. Kāpēc šis procents ir tik zems, ir jautājums, ko derētu papētīt tālāk. Jāatzīst, ka vēlēšanu komisija šoreiz paveikusi lielu darbu. Par to tai pienākas sirsnīga pateicība. Šķiet, ka tai vajadzētu pasākt darbu turpināt.

Jaunā padome ir ievēlēta. Cik tā būs sekmīga, par to šobrīd grūti spriest un to rādīs laiks.

Šoreiz gribam lasītājus iepazīstināt ar statistikas ziņām, kuņas sakārtojis komisijas loceklis R. Šilders. Šīs ziņas dod ieskatu vēlēšanu sastāvā un norāda uz problēmām, kas būtu risināmas nākotnē. Kā ar katru statistiku, ciparus varam iztulkot dažādi. Pilnīgākai analīzei līdz ar to vajadzīgas vēl citas ziņas un norādes. Šāda analīze tomēr nepieciešama.

R. Šildera sagatavotās tabulas un cipari aizņem 11 lappuses un ir visai sīki. Tie apskata izsūtīto vēlēšanu materiālu skaitu, aprēķina aizsniegto potenciālo balsotāju skaitu, atzīmē vēlēšanās piedalījušos balsotāju skaitu, to klasificējot pa vecuma grupām. Izziņa izdarīta pa pilsētām, provincēm. Visubēdzot dots vispārējs summējums. Uzzinām arī, cik, līdz ar vēlēšanu aploksnītēm, balsotāji devuši līdzekļus LNAK darbībai.

Viss tas norāda, cik svarīga izdarība LNAK padomes vēlēšanas ir un ka varbūt ir nepareizi, ka tās notiek tikai reizi pa 4 gadi. Ja tās notiktu ik pa divi gadiem, ieguvums varētu būt lielāks - ienāktu vairāk līdzekļu, rosināta būtu sabiedriskā dzīve, apvienība iegūtu lielāku redzamību un tās padome "jaunas asinis".

Nākamajā lappusē sniedzam pāris R. Šildera sakārtotās vispārējās ciparu tabulas. Sīkākās, kas apskata tos pašus iedalījumus pa provincēm un pilsētām, telpas trūkuma dēļ, šoreiz nespējam publicēt iespējams, ka varēsīm to darīt vasaras mēnešos.

Jāpiezīmē, ka esam atraduši vismaz vienu kļūdu Šildera aprēķinos. Tajos Kvebekas datus nav ieskaitīti tie materiāli, kuņas izsūtīja MLB Ziņotāja redakcija (360). Ja tos ņemam vērā, mainās Kvebekas un kopējie cipari - Kvebekā izsūtīto aplokšņu skaits pieaug uz 729, aizsniegto balsotāju uz 707, bet balsotāju % noslīd uz 19.23%; kopā izsūtīto aplokšņu skaits pieaug uz 9328, aizsniegto balsotāju uz 8974, kamēr balsotāju % noslīd uz 29.4%.

Šķiet, vietā ir daži komentāri un jautājumi, kādus šīs tabulas izraisa.

1. Nav šaubu, LNAK padomi ievēl Ontario latvieši - 2319 vai 87.9% no visa vēlēšanu kopskaita. Tam ir divi iemesli: a) Ontario provincē dzīvo absolūtais vairākums, b) Pārējās provincēs piedalīšanās vēlēšanās ir kūtā, izņemot Albertu, kas procentuēli priekšā visiem - ar 44.7% (71 no 159!).

PROVINCE/PILSĒTA	Aizsūtītās aploksnes	Papildus aploksnes	PASTA atgrieztas	Miruši, pazuduši.	Aizsniegti balsotāji	Balsotāju skaits	%
ONTARIO							
Metro Toronto "M"	3415	48	174	36	3253	1228	37.7
Ziemeļontario "P"	347	1	21	27	300	51	17.0
Dienvīdientario "N"	795	10	29	18	758	205	27.0
Otava "K"	327	16	3	1	339	141	41.6
Hamiltona "L"	1507	49	73	20	1463	525	35.9
Bez pasta kodas	518	-	46	2	470	63	13.4
Draudzes - Sv. Jāņa	428	-	4	-	424	73	17.2
Sv. Andrēja	410	-	7	-	403	23	5.7
Austrumu	81	-	1	-	80	5	6.3
Katoļu	78	-	4	-	74	5	6.8
Kopā Ontario	7906	124	362	104	7564	2319	30.7
Atlantijas provinces	50	13	-	-	63	25	39.7
Kvebeka	369(729)	29	51	-	347(707)	136	39.2(192)
Manitoba	139	-	1	-	138	37	26.8
Alberta	144	18	3	-	159	71	44.7
Britu Kolumbija	360	3	20	-	343	50	14.6
Pārējās provincēs	1062(1422)	63	75	-	1050(1410)	319	30.4
Visā Kanadā kopā	8968(9328)	187	437	104	8614(8974)	2638	30.6

VĒLĒTĀJU PROFĪLS UN \$ DEVUMS.

	Vēlētāju kopskaitis	Pensi- onāri	D Z I M U Š I (no 1924.-1971.)						\$ DEVUMS
			20'os	30'os	40'os	50'os	60'os	?	
ONTARIO									
Metro Toronto	1385	810	172	105	59	84	100	55	8.245
Ziemeļi	51	37	7	-	-	4	2	1	310
Dienvīdi	206	126	28	10	7	13	6	16	570
Otava	141	75	9	11	17	14	8	7	470
Hamiltona	536	338	63	26	38	31	24	16	2.265
Ontario kopā	2319	1386	279	152	121	146	140	95	11.860
%	100	60	12	7	5	6	6	4	
Atlantijas provinces	25	15	1	1	5	-	1	2	125
%	100	60	4	4	20	-	4	8	
Kvebeka	136	96	22	8	3	1	5	1	2.030
%	100	71	16	6	2	1	3	1	
Manitoba	37	23	6	2	-	3	2	1	60
%	100	62	16	6	-	8	5	3	
Alberta	71	42	7	5	4	3	1	9	250
%	100	59	10	7	6	4	1	13	
Britu Kolumbija	50	32	3	4	3	6	-	2	260
%	100	64	6	8	6	12	-	4	
Kanadā kopā	2638	1594	318	172	136	159	149	110	\$ 14.585
%	100	60	12	7	5	6	6	4	

2. Reģistrējami ciparu pieaugumi, tos salīdzinot ar 1984. gada vēlēšanu komisijas ziņām:

Izsūtītie materiāli pieauguši par 1715 (no 7613 uz 9328), vēlētāju skaits par 454 (no 2164 uz 2638), balsotāju % par 1 % (no 28.4 uz 29.4). Lielākais balsotāju skaita pieaugums noticis Hamiltonā - 379 (no 146 uz 525), uz kuriem šoreiz nosūtīti 707 eks. vairāk vēlēšanu materiālu; pieaugumus reģistrē Alberta - 53 (no 18 uz 71), Otava - 46 (no 95 uz 141), Kvebeka - 17 (no 119 uz 136), Manitoba - 16 (no 21 uz 37), Britu Kolumbija - 9 (no 41 uz 50). Citiem vārdiem, vēlēšanu komitejas mērķis - sasniegt lielāku līdzdalību - sasniegts! Šķiet, ka nav aizsniegts viss iespējamais potenciāls, kas, iespējams, varētu būt pat dubultīgs. Turklāt balsošanā nav piedalījušies liela daļa pensionāru, kuriem tas šoreiz vēl bija iespējams bez dalības maksas kārtošanas, jo tie no tās bija atbrīvoti. It sevišķi šī mūsu pensionāru neaktivitāte izjūtama Montrealā, kur to 2/3 vienkārši stāvējuši

3. Vecie ļaudis - pensionāri sastāda lielāko daļu - 60% vai 1594 no 2638. Nākamā lielākā grupa - sešdesmitgadnieki - 12% vai 318 līdz 30 g. v. - 259. Vai tas tā, ka šoreiz kandidēja 2 LNJAK kandidāti, no kuriem vienu ievēlēja? Vidējās paaudzes piedalījušās neiedomājami vāji - ar 9.8% vai 467 balsotājiem. Se nu jājautā: kāpēc tas tā un kas būtu jādara, lai šī svarīgā mūsu sabiedrības daļa piedalītos mūsu sabiedriskās dzīves veidošanā? Jājautā tagad, un 15. padomei jālūkojas, ka jautājumam atrodam vairākas atbildes.

4. Piedalīšanās vēlēšanās vēl arvien ir zema. Politisko apstākļu maiņa okupētā Latvijā, šķiet, nebija ietekmējusi vēlētāju prātus. Ar trīsdesmit procentu līdzdalību sevišķi lepoties nevaram.

5. Ievērojams izrādījies vēlētāju līdzekļu devums, kas palīdzēs apvienības kasei, kurā līdzekļu daudz par maz, lai īstenotu visus tos uzdevumus, kas LNAK jāpaveic. Vēl ejams tāls ceļš, lai mēs varētu ar savu apvienību patiesi lepoties. Un tas ir mūsu ziņā!

REDAKCIJA.

BACKGROUND REPORT - February 23, 1989
Contact: Ojars Kalnins - (301) 340-8174

VENTSPILS - "a potential Latvian Chernobyl"

Recent reports in two official publications in Soviet occupied Latvia emphasize the environmental disaster that has developed in the Latvian port of Ventspils. A huge petrochemical plant, built in Ventspils by Occidental Petroleum, is viewed by many in Latvia, including Latvian Communist Party officials, as a contributing factor to this situation. Yevgeni Dyatchkov, director general of the "Degviela" association, has characterized Ventspils as "a potential Latvian Chernobyl."

Janis Peters speaks out at Latvian Communist Party Central Committee plenum
(*"Iesim droši, bet uzmanīgi"*, *Literatūra un Māksla*, January 7, 1989)

Janis Peters, head of the Latvian Writer's Union and a leading supporter of reform in Latvia, spoke out on the environmental situation in Ventspils during a Latvian Communist Party Central Committee plenum which took place January 5, 1989. His comments directly link Occidental Petroleum Chairman Armand Hammer to the situation and demand that Hammer make some effort to resolve the situation.

"...At the same time we must pose the question - how can we continue to successfully fulfill the expectations of the 19th Party Conference if we are still standing before ecological catastrophe? When we consider the port factory in Ventspils, which, in the words of Yevgeni Dyatchkov, director general of the "Degviela" association, is "a potential Latvian Chernobyl", we must ask the heads of the appropriate departments - when will this factory be demolished? Maybe this could be done by Mr. Hammer, who built the factory in Ventspils? Do the million dollars that Mr. Hammer so graciously bestowed upon the earthquake victims in Armenia guarantee that a second million will not be invested in the victims of catastrophe in Ventspils? And will any amount of millions be able to resurrect those that have died as a result of economic aggression?..."

Official Latvian Communist Party organ documents Ventspils environmental disaster

(*"Kur prats, kur neprats"*, *Cīņa*, January 6, 1989)

A report in the January 6, 1989 issue of the Latvian Communist Party organ *Cīņa* chronicles the development of the ecological disaster at Ventspils from its beginnings in the late 1950's and early 1960's up until the present, even taking into consideration additions to the petrochemical complex that are proposed for the near future. The report examines the potential for disaster, and documents the catastrophe that has already taken place. Some of the more pointed revelations of the report:

Danger of chemical explosion and mass poisoning

"Yes, to the so called regular inhabitant of Ventspils this - let's not avoid the proper term - horrible prospect was only sensed, not known. Departmental specialists and following their statements, the mass media, assured everyone of the exact opposite. If anyone, at that time, had been courageous enough to state that which is now known - that even in a limited accident the released chemicals from the port factory's reservoirs or tanker cars could, literally, in a few minutes poison or cripple half of the city's population, he would have been accused of trying to panic the people..."

"In the northwestern part of the city, on the right bank of the Venia River, are the chemical cargo reservoirs for the port factory, which can, at any one time, hold between 50-100 thousand tons of poisonous or inflammable chemical products. To the northeast is found the oil and petroleum product export enterprise (the earlier oil transfer terminal), many tons of inflammable gasoline and oil. Every year more than thirty million tons of these products are transferred from here for export, but since the opening of this terminal in 1961 this enterprise has transferred for export nearly fifty billion tons of oil and petroleum products. Huge pipelines run from the reservoirs to the oil mules, crossing below ground level the territory of the port factory, which is overflowing with poisonous materials. It is easy to imagine the consequences of a leak in one of the pipelines, or of a ground-rending explosion within the territory of the factory. The city itself is divided in two by a rail spur, along which constantly roll tankers cars filled with ammonia, acrylacid nitril [as written] and other chemical products. It has been ascertained that, in 1985, 177 technically damaged tanker cars moved through the city, 198 in 1986, 118 in 1987 and 55 in the first six months of 1988..."

Chemical accidents in Ventspils

"Are these, then accidents? Simply technical mistakes - the chemists at the factory resist even that, which they can see with their own eyes. They do not consider it an accident when 400 kilograms of ammonia leaked from a tanker car on the way from Riga in the Spare railroad station [Spare is about three quarters of the way along the Riga-Ventspils rail line], or that 150 kilograms of ammonia leaked from a tanker in the territory of Ventspils-2. They also don't consider it an accident when, in November, a break occurred in a pipeline at the port factory's transfer bridge and 150 kilograms of ammonia was released into the atmosphere. It wasn't

considered unusual that, a few years ago a tanker car filled with acrylacid nitryl was derailed and flipped on its side on factory territory because - it didn't leak, did it? Even the tragic explosion of the tanker "Ludvigs Svoboda" in the winter of 1985 in close proximity to the chemical cargo reservoirs couldn't force them from their unargued positions because, once again - nobody fell over due to it, and no one was hit by shrapnel, either. Do they truly not know of the results from an investigation following this fire, because they found, at the time, that at the moment of the explosion up to 15 tons of heavy metal shrapnel flew in a radius of about 600 meters. Scientific research has shown that the entire contents of one of the factory's ammonia reservoirs, which each hold 27,000 tons, can escape through a one square meter hole in, it in one hour. With winds blowing in the direction of the city, this would mean the absolute extermination of Ventspils. Just as dangerous would be the explosion of a large methanol reservoir, which can destroy everything within a two and one half kilometer radius..."

Ecological consequences that have already appeared

"Across the Venta, in the territory of the maritime trade port, just opposite of the old city, is located a gigantic potassium salt transshipment complex, whose capacity is two and one half million tons per year. Up until the installation of a dust collector last year, the average Ventspils inhabitant could expect to be confronted with about eight kilograms of potassium salt dust, as a result of the transfer of materials. Most of this fell in the central portion of the city, destroying over 600 trees..."

"But a slow killer has already entered the city, and it mows down not just trees, but also people. The rate of birth defects among children born in Ventspils over the past ten years is up over 3.5 times, abnormalities during pregnancy are up 10 times, skin allergies occur 3 times as often, the rate of bronchial asthma in children and adults is double the old rate, and so forth: the list has become rather long for the scientists."

Pollution from the petrochemical complex at Ventspils

"...the port factory alone releases into the atmosphere more than fifty tons of poisonous materials - one kilogram per person. As a result of oil and gasoline transfer about 2500 tons of evaporative fractions go into the air. Besides this, the oil men have released into the sea and into the Venta through sewage about 40 tons of oil, but if overflows from tankers and releases from the mules are accounted for - nearly double that amount."

"Thus, an authoritative commission assembled by the republican Council of Ministers examined the ecological situation in Ventspils. In their study, they included the release of poisonous chemicals into the atmosphere. For example, they compared figures offered by the factory's laboratory on the release of acrylacid nitryl (a particularly poisonous material) to those, that the commission itself produced as a result of control measurements. Of the 105 analyses done by the factory the maximum rate of concentration permitted was exceeded only once. Of the commission's eight measurements a negative result was gained six times, once exceeding the maximum 80 times, four times by a factor of 9-12 times the maximum. As relates to the concentrations of methanol in the air: of the 60 samples taken by the port factory's laboratory, two were bad, of the four control measurements - three. We must mention here, that the laboratory apparatus and specialists there live up to the very highest requirements, therefore the analyses at the factory were biased."

"Nevertheless, there will not be an optimistic outcome...even the children in the city do not have enough gas masks in case of a catastrophe, and even those that do exist are practically unusable."

ALA Commentary

Toxic chemicals, as well as flammable gasoline and oil, are stored in tanks located within residential areas of Ventspils. A New York based environmental expert, Laimonis Embreks, compares the situation in Ventspils to that which existed in Texas City, Texas, before that city experienced one of the worst chemical explosions on record April 16-18, 1947. He points out that a chemical explosion or other industrial accident at these sites could destroy the entire city of Ventspils.

ALA sources in Stockholm, who routinely monitor radio broadcasts originating in Latvia, have reported recent news broadcasts from Ventspils talking about the distribution of gas masks to the population.

The Latvian Environmental Protection Club (VAK) has prepared an environmental impact study of the situation in Ventspils, excerpts of which have been printed in the Latvian Communist Party youth newspaper 'Padomju Jaunatne'. The ALA hopes to acquire a copy of this report shortly. The Latvian human rights group Helsinki 86 has also launched a petition drive to close down the Occidental Petroleum-built petrochemical plant in Ventspils. Details on this will also follow.

It should also be noted that the Moscow authorities have expressed no desire to curb the expansion of chemical facilities in Ventspils. According to the article in "Cina", government ministries have proposed the construction of a whole series of new facilities at the port of Ventspils, to include:

- 1) a 138-kilometer long oil pipeline from Mazeikiai (in Lithuania) to Ventspils;
- 2) a nitrogen factory with a capacity of between 750,000 and 1,000,000 tons yearly, at a cost of 150,000,000 rubles;
- 3) an ammonia pipeline from Jonava to Ventspils with a yearly pumping capacity of 3,000,000 tons, at a cost of about 300,000,000 rubles;
- 4) a butadene transfer base, for the export of butadene to the German Democratic Republic.

[The above report was translated and prepared for the ALA by Martins Janis Zvaners.]

LE PRIX DES COMMUNAUTÉS CULTURELLES

1989

ADRIAN N. MARIS

Lauréat 1989 du Prix des communautés culturelles

Québécois d'origine grecque établi chez nous depuis 1952, Adrian N. Maris est notamment président de la Communauté hellénique de Montréal et membre du conseil national du Congrès hellénique canadien.

C'est depuis son arrivée que M. Maris oeuvre pour le rapprochement des communautés grecque et québécoise. En 1969, il parvient à convaincre la direction de l'école Socrate, une école primaire accueillant des enfants d'origine hellénique, les parents et les membres de sa communauté à dispenser l'enseignement en langue française.

Il n'a cessé depuis de promouvoir, surtout auprès des jeunes et du milieu scolaire, sa vision de la société québécoise. Il encourage toujours les membres de sa communauté à apprendre la langue française. Il organise également de nombreuses activités socio-culturelles où des Québécoises, Québécois de toutes les origines peuvent découvrir les richesses de l'héritage culturel grec.

A la fois administrateur, financier et animateur, Adrian N. Maris continue à faire preuve de cet humanisme tant apprécié de tous.

Le gouvernement du Québec estime se faire le porte-parole de toute la population québécoise en rendant aujourd'hui ce vibrant hommage à M. Maris: le Prix des communautés culturelles 1989.

Gouvernement du Québec
Ministère
des Communautés culturelles
et de l'Immigration

Sērās paziņojam, ka mūžībā aizgājis

Korporācijas Fraternitas Metropolitana
f i l i s t r s

J Ā Z E P S D A U K S T S .

Dzimis 1916. gada 25. novembrī, Latvijā.
Miris 1989. gada 16. maijā, Montrealā.
Apmidzēts Jorkas kapsētā, Toronto, Ontario.

KORPORĀCIJU KOPA
MONTREALĀ.

AIZSAULES CEĻOS:

ARTURS MĀLDERIS.

Montrealas Daugavas Vanags veļos.

Pēkšņi un negaidot (triekas dēļ), šā gada 14. aprīlī veļu pulkiem pievienojās DV Montrealas nodaļas loceklis **A r t u r s M Ā L D E R I S**.

Mālderis savas šīs zemes gaitas sāka 1924. gada 3. oktobrī, Valkas apriņķa Karvas pagasta Jaunciemīšos kā saimnieka dēls.

Arturs sāk apmeklēt vidusskolu Alūksnē, bet tā jāpārtrauc, jo viņu iesauc Darba dienestā. Neilgi pēc tam pārskaita armijā, 15. divīzijā, un smagi ievaino. Pēc daļējas ārstēšanās Alūksnē viņš mēģina atgūt veselību tēva mājās, bet drīz to norīko atpakaļ armijā. Saslimst un ceļš ved uz Arensburgas slimnīcu Vācijā, kur pienāk kaja beigās. Pēc atveseļošanās Mālderis pievērsās sportam un ir izcils sportists.

No Vācijas ceļš ved uz Beļģijas ogļraktu-
vēm, un 1951. gadā - uz Kanadu.

Aizgājējs bija rosīgs DV Montrealas nodaļā. Kalpoja valdē un vienmēr bija atsaucīgs darbam un pienākumiem. Bija teicams šāvējs.

Izvadīšanu pārņemšanai, goda sardzē stāvēt DV Montrealas nodaļas vanagiem, vadīja māc. G. Hūns. Peļnu urnu 28. maijā apglabāja Rotā, Katskiļos.

Par pāragri mirušo sēro sieva Ērika, meita Modra, dēls Māris, mazbērni, māsa Kanadā un ASV, kā arī visa latviešu saime Montrealā un Daugavas Vanagi.

Bēru mielastu Montrealas latviešu sabiedriskajā centrā rīkoja Daugavas Vanadzis.

AGRUMU PĒTERIS.

VELTES LATVIJAS VIESIEM.

LTF darbinieku grupa, kas Kanadā un ASV pavadīja, apmēram, mēnesi, pēdējo nakti rietumos pavadīja Montrealā, un 27. aprīļa vakarā pulcējās Centrā. Sevišķu runu un programmas nebija, bet vairāki viesi pateicās par uzņemšanu un apgūto informāciju. Pārrunas risinājās pie tases kafijas un atspirdzinājumiem.

1991. gadā, Rīgā, Latvijas Zinātnieku Savienība (LZS) plāno rīkot vispasaules latviešu zinātnieku kongresu, kas ilgtu, apm., 7 dienas. Kongresā plāno piedalīties arī Latviešu Inženieru Apvienība (LIA) un tās locekļi. Kongresa darba veikšanai LIA vadība nodeva LZS rīcībā kā LIA saimes dāvanu personālā datora iekārtu. Pasniegšanu izdarīja LIA prezidents inž. A. A. Palejs, nododot datoru LZS sekretāram Dr. Elmāram Grēnam aizvešanai uz Rīgu. Par dāvanu Dr. Grēns bija priecīgs un pateicās Zinātnieku Savienības vārdā.

Bez šīs veltes LIA izdevuma **TEHNIKAS AP-
SKATS (TA)** un nesen nodibinātā LIA piemiņas fonda vārdā inž. J. R. Paliēps pasniedza Latviešu Tehniskās Terminoloģijas Vārdnīcas (LTTV) pilnu komplektu 5 sējumos ar 100,000 plašu terminu krājumu (latviešu, angļu un vācu valodās).

Šis veltījums ir nesen mūžībā aizgājušo tehnisko zinātnieku - Dr. E. Dravnieka (LTTV galvenais redaktors) un inž. A. Spurmaņa (TA galv. red.) piemiņai, un reizē izsakot vēlmi piedalīties latviešu valodas dzīvotgribas cīņai Latvijā.

Dāvanu pieņēma un pateicās Dainis Ivāns.

AGRUMU PĒTERIS.

KORPORĀCIJU KOPAS JAUNĀ VADĪBA.

10. maija konventā, Ev.-lut. Trīsvienības draudzes mājā, Korporāciju kopa Montrealā izraudzīja kopas vadību

nākošajam periodam.

Seniors būs Leonīds Jansons, Fraternitas Līvonia, tālr. 636-8402, vice-seniors Jānis Paliēps, sekretārs Imants Freibergs, oldermanis Jānis Spurmanis, maģ. cant. Gunārs Jakobsons, pārraugos - E. Ribakovs un Ādolfs Būrijs.

AGRUMU PĒTERIS.

LABI APMEKLĒTA KAFEJNĪCA.

DV Montrealas nodaļas vanadžu kafejnīca, ko mazā, bet ļoti darbīgā un čaklā vanadžu saimīte bija rīkojusi 22. aprīlī, Centrā, bija ļoti labi apmeklēta un deva gaidītos rezultātus.

Tur izsalkušie un izslāpušie varēja paēst un padzert pēc savas patikas, jo izvēle bija ļoti plaša un apkalpošana - nevainojama. Ēdienu kartē domāja tādi ēdieni, kā viltotais zaķis (īsto vanadzis nebija nometījūšas), rīsi ar kāposta vīstokļiem, kāposti ar desinām, maksādernieku simfonija un vēl daudz citu, ieskaitot lašmaizītes. Ja iepriekšējā gadā šos gardumus iztirgoja ātri, šogad to bija papildnam, ka tos varēja iegādāties pat vēlīnā kafejnīcas apmeklētāji. Saldumu kārumniekiem saimnieces piedāvāja 9 lielas pašceptas tortes un dažādas saldās maizītes.

Ne mazāka izvēle bija pie bāra, kur bez stiprākiem dzērieniem bija arī abu nokrāsu vīns un miestiņš. Tikai pēdējais nebija pašu darināts.

Patika vanadžu darinātās latviskā stila ēdienu kartes, glīti klātie galdi, bet par visu vairāk jaunās un tecīgās apkalpotājas, viņu laipnie smaidi un iznesība. Un ja kāds vēlētos uzziņāt, kas tās tādas bija, varu jums to pateikt. Jaunās meičas bija Kristīne un Anita Belinskis. Par jaunās paudzes draudzīgo atsaucību ar pateicību izsakas rīkotājas.

Centra lielā sarīkojumu zāle bija pilna gandrīz visu tā atvēršanas laiku, un par bezdarbu rīkotājas ar Ēriku Vītiņu priekšgalā gan nevarēja sūdzēties. Kad iejautājos Ērikai par to, ko vanadzis darīs ar "tirgus naudu", viņa man atbildēja, apmēram, šādiem vārdiem: "Visi mūsu rīkotās kafejnīcas ienākumi aizceļos uz dzimteni latviešu daudz bērnu ģimenēm ar atbalstiem mantu veidā, jo pieprasījumi pēc tām mums ir lieli. Visus apmierināt jau nevarēsim šā vai tā. Darīsim, ko varēsim."

Paldies, čaklās rīkotājas! Kafejnīca bija laba, bet vēl daudz labāks ir jūsu cēlais mērķis, un lai Dievs jums tur palīdz! Dzimtene gaida no mums vairāk kā jebkad!

I. Sk.

ĢIMENES DIENA.

6. maija pēcpusdienā, Centrā, gadskārtējā Ģimenes dienā, ko rīko DV Montrealas nodaļas vanadzis, aicinot saietā vecāko gada gājumu mātes un tēvus, pulcējās ap 60 dalībnieku. Svinētāju sabiedrība šogad bija mainījies - tur bija daudzi tēvi un mātes jaunākos gados, lai gan netrūka gandrīz 100 gadus vecais Krišjānis Ozoliņš, kas žirgts un mani pazīst uz reizi, kā kaimiņu no Tērvetes laikiem.

Ir arī citi ar jo kuplu gadu skaitu. Ieradies Jānis Vilnis ar savu braucāmo krēslu, meitas pavadībā. Bez tēviem un mātēm dzirkst bērnu čalās, jo

svinībās piedalās ap 10 Latviešu skolas Montrealā skolēni. Lūgšanas vārdus saka māc. G. Hūns, bet bērnu pulks iepriecinā ar deklamācijām, piemērotām un veltītām ģimenei.

Vanadzēs, E. Vītiņas vadībā, cienā ar glāzi vīna un atspirdzinājumiem, čakli aptekājot viesus un raugoties, lai viss būtu pieejams un lai visi justos labi un priecīgi.

AGRUMU PĒTERIS.

SKOLNIEKU PROGRAMMA.

Latviešu skola Montrealā savu 1988./9. mācības gadu noslēdza 12. maija vakarā, Centrā, ar skolēnu, vecāku un skolas labvēļu piedalīšanos.

Svētbrīdi vadīja māc. G. Hūns, pārmaiņus runājot latviešu un angļu valodā.

Liecību izdalīšanu veica katras klases skolotājs.

Priekšnesumu daļa bija kupla un sākās ar sestdienas (latviski runājošie) skolas dziesmām: Skaista mana tēvu zeme un Strauja, strauja upe tek. K. Leimane, J. Rudzīte un L. Gaile deklamēja "Ziema galā", "Ziedoņa idile" un "Mazās Martas dziesma". Nevainojams un skaists bija St. Peikas mūzikas priekšnesums par "Āvu, āvu baltas kājas" variācijām. A. Leimane, M. Leimane un D. Demandts, savukārt, deklamēja - "Ir māte mani mācījusi!", "Kam smaidi, maziņā?" un "Mātes valoda".

Tad skolēnu virkne pulcējās deļai un "Mēs mācamies latviski" skolas grupa rādīja soli "Tūdaliņ, tagadiņ", bet latviski runājošā grupa "Sidrabiņa upi bridu". Noslēgumā deklamācijas bija D. Porietim-Bedardam un mazai Vitoli Selgai - "Pienenītes" un "Es savai māmiņai". Kā pēdējo visas skolas koris nodziedāja "Aži bija aplokā!" Ar klavieru mūzikas pavadījumu izpalīdzēja H. Ozoliņš.

No organizācijām apsveica tikai DV Montrealas nodaļas priekšnieks J. Norvels un skolas vadībai pasniedza aploksnī. Pēdējās klases audzēkņi katrs saņēma kaut ko spožu, bet nevarēja izšķirt, kas tas bija.

Vakaru vadīja skolas pārzine Ināra Gaile.

Pēc skolotāju un skolēnu darba posma sekoja azaidi ar kafiju un atspirdzinājumiem.

Cilvēku bija krietns pulciņš, un bija patīkami dzirdēt, ka bērnu skaits skolā pieaudzis uz 21. Pirms dažiem gadiem bija vairs nepilni 10. Patīkami bija redzēt skolotājas un skolēnus tērptus tautas tērpos, ko mēs tik reti redzam.

Visi sveica Imantu Steprānu, skolas svarīgu balstu, jo šai dienā bija viņa dzimšanas diena.

AGRUMU PĒTERIS.

PENSIONĀRI.

Aprīļa 23. dienas pēcpusdienā plašāka pensionāru saime pulcējās Sabiedriskā Centrā, lai atzīmētu savas Apvienības 16 gadu aizritēšanu. Saiešana notika svētdienā, lai varētu piedalīties arī tie biedri, kas vēl strādā atalgotu darbu. Kopā ar ievestiem viesiem piedalījās 145 dalībnieki. Sarīkojumu vadīja Rasma Tomsone.

Pēc karoga ienešanas, ko veica Jānis Birze ar V. Horķu un E. Krūmāju, Tsu svētbrīdi vadīja māc. G. Hūns, pieminot, ka pulcējamies, lai dzīvotu.

Milda Ozola savā uzrunā apsvēra Pensionāru Apvienības nozīmi - ko tā veic un tās vērtību vecāko ļaužu dzīvē.

Apvienības valdes priekšnieks Agrumu Pēteris Tsos vārdos atcerējās Tēvu mājas pamatus un to vērtību, kā tas bija mūsu jaunībā un dzimtenē. Visi kopā nodziedāja "Dievs, svētī Latviju!"

Sekoja aprīlī dzimušo apsveikšana, skaitā 20, ko veica biedrzine V. Varoslavāne, Zentai piepalīdzot. Apaļo gadu jubilāri bija - Lonija Strepģe, Viktors Frīde (75) un Jāzeps Začs (70). Visus sveica kartiņa ar veltījumu, ziedi un ko-

pīga dziesma "Nevis slinkojot..."

Priekšnesumu daļu vadīja Jūlijs Metums. Tā sākās ar E. Krūmājas deklamāciju. Dievamžēl, Centra skajrupu sistēma nedarbojās (kā gandrīz vienmēr) un bija jāiztieks bez tās. Metums pats mūzicēja. Dziedāja un deklamēja E. Vītiņa, E. Reveliņš un citi. Ž. Reveliņa dziedāja i latviskiem, i angļu, i franču vārdiem. Visus priekšnesumus pat nepaspēja veikt, jo pietrūka laika.

Dāmu komiteja E. Kivītes vadībā cienāja ar bagātīgām siltām pusdienām. Bez glāzes vīna daudz bija toršu, klijģeņu un citu cepumu ar tēju un kafiju.

Viesojās arī divi ciemiņi no Latvijas.

Kā visos labos pasākumos, laiks aizritēja pārāk ātri un pienāca brīdis atvadīties un doties ikdienas gaitās.

10. maija saietā atkal pulcējās pāri par 70 pensionāru, kas nebija lietainā un vēsā laika iespaidoti.

Pēc E. Spuras lūgšanas vārdiem maijā dzimušos sveica biedrzine Veronika Varoslavāne. To bija 14. Ar apaļu gadu skaitu - V. Auza, L. Plūme, I. Šenberga un V. Ulmane.

Pensionārus apciemoja Lašīnas pilsētas galva G. Dekarijs (Descary) un uzrunā pakavējās pie drošības pilsētas satiksmes līdzekļos un brīvības nozīmes. Viņš uzsvēra Latvijas apciemošanas nepieciešamību, jo tur taču risinājoties pārmaiņas, bet tūdaļ piebilda, ka lai braucot atpakaļ. E. Krūmāja viņam pasniedza ziedus un mazu latvisku lellīti, kas darināta Latvijā.

Par māti, sakarā ar Ģimenes dienas atceri, runāja V. Varoslavāne, un Ž. Reveliņa 3 valodās dziedāja vairākas dziesmas.

Siltas pusdienas aprūpēja Auza, Plūme un Ulmane. Netrūka toršu, klijģeņu un citu cepumu. Galdus rotāja daudz jo daudz puķu. Strautiņiem bija skaisti bērzu zari ar gaļu gaļām skarām, kas atgādināja, ka pavasaris tomēr ir klāt.

Apvienības valde nolēma Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes Izglītības fondam ziedot \$ 100.

AGRUMU PĒTERIS.

ROTU MEISTARS MONTREALĀ.

28. aprīļa vakarā montrealiešus apciemoja rotkalis Kļaviņu Juris un Latviešu skolas Montrealā sarīkojumā stāstīja par latviešu rotām no l. g. s. līdz mūsu dienām. Referātu, kas ilga pārs stundas, papildināja daudz slīdīšu ar Juņa paša un citu rotkaļu darbu attēliem.

Kļaviņš rotkalšanu sācis pēc II pasaules kara. Viņa pirmais skolotājs bijis Grenclionu Kārlis. Kā Juris teica, katram rotkalim esot savs "rokraksts", un pēc tā vien jau varot pazīt, kā darbs tas esot.

Priekšnesums bija ļoti interesants un daudz lietu dzirdējām pirmo reizi (par kaļavīru rokas sprādzēm, to ornamentiem, Raudaviņas nozīmi un t. t.). Kļaviņš ir ne tikai rotkalis, bet arī labs runātājs, un viņa devums šim mūsu kultūras laukam bija liels ieguvums.

Nākošās dienas vakarā ap ducis latviešu vēl tikās ar Juri Paliepu Jāņa mājās. Tie iepazīnās ar latvisko rotu meistarību vairāk. Viņš daudz apmāca mūsu jaunatni šai mākslā gan skolās, gan nometnēs.

Paldies Latviešu skolai Montrealā par vērtīgo izkārtojumu.

AGRUMU PĒTERIS.

Latviešu Nacionālā Jaunatnes Apvienība Kanadā (LNĶAK) rīko konkursu jauna zīmoga realizēšanai. Zīmogam jābūt piemērotam žetoniem, sludinājumiem, kā arī vēstuļlapām. Zīmogā jābūt LNĶAK akronīmam. Interesenti var sūtīt vienu vispārēju metienu, vai vairākus, līdz 1989. gada 31. decembrim uz LNĶAK, c/o Latvian Center, 4 Credit Union Dr., Toronto, Ont. M4A 2N8
Godalga: mākslas piederumi \$ 200 Kan. vērtībā.

AR SAULI SIRDĪ.

Mūs pacilā jaunatnes degsme un pašdarbība. Nereti žēlojamies, ka mūsu jauniešiem šo īpašību trūkstot. To nu nevarētu teikt par Montrealas tautas deju vienību AČKUPS, kas gadu tecējumā atkārtoti pierādījusi savu sparū, dzīvot spēju un vispusību. Vienība ap sevi pulcina aktīvāko mūsu jaunatnes daļu.

Par to varēja priecāties tie 125 apmeklētāji, kas 13. maijā bija ieradusies Latviešu Centrā, lai piedalītos AČkupa gadskārtējā sarīkojumā, kas šoreiz saucās Saule naktī. Pieblīvētā telpa nebūtu spējusi uzņemt vēl vairāk, ja ieradusies būtu visi, kam mūsu deju vienības centība būtu jānovērtē, jo liela plāna daļa bija jāatvēr priekšnesumam.

AČkupā šobrīd 11 dejotājas un 5 dejotāji. Tā tad zēnu trūkums. Lai mīgā kārtā tam palīgā nāk vairāki diž- vai vecāčkupieši, kā Jānis Mateus un Roberts Kalniņš. Jaunavas ir ne tikai Čaklas dejotājas, bet uzcītīgi cenšas papildināt savu latvisko izglītību un gatavas strādāt latviešu sabiedrībā. Tik tiešām, varam priecāties par šādu uzņēmību.

Programmas daļa ilga, apmēram, stundu. Tās ievērojamāko daļu, protams, aizņēma tautas dejas - Sētiņa, Saules rotaļa, Rucavietis, Saules dejas, AČkups un Saulgriežu dejas (pēdējo vajadzēja atkārtot). Divu paaudžu dejotāju sniegums bija teicams. Kur vajadzīgs - bravūrīgs, izsmalcināts un izjūsts. Šur tur ritmā iemetās pa mezglam, bet tas jau arī nekas.

Mūsu Kristīnes un Larisas Gūtmaņu duets Saulīt'vēlu vakarā, Jāņa Mateus ģitāres un mutes harmonikas pavadījumā, iesildīja klausītāju sirdis.

Bija trīs kopdziesmas - Es ar sauli saderēju, Jau saule riet un Līgo dziesma - kuņas, dziedādami visi kopā, lika noskanēt visam Latviešu Centram, kuņa lejas stāvā tajā pašā laikā notika kādas cittautiešu viesības.

Vakaru vadīja Jānis Mateus un Kristīne Gūtmane. Vakara kuplo saimi 8. Vispasaules Latviešu Jaunatnes Kongresa vārdā sveicināja LNĶAK valdes loceklis Kārlis Freibergs. Publiski pateicības saņēma Maira Bierne-Kaniņa un Kristīne Ortmane-Thompson, Sarma Spurmane un Dāvids Timermanis. Programmas lapiņās bija vēl citas.

Saule bija visu sirdīs. Tā bija gaiša gaisotne, kuņā mūs ievēda AČkups. Par to sirsnīgs paldies!

Sekoja saviesīga dzīve, kuņā sarunu Čalā dzirdējām daudz daudzinajumu un gandarītu lepmumu par mūsu jaunās audzes devumu. Tiem, kas bija ieradusies, par to nebija jāšaubās. Tie, kas bija palikuši mājās, jaunos arvien vēl var atbalstīt, ziedojot Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes Izglītības fondam, jo vairākas aČkupietes atkal turpinās savu latvisko izglītību dažādās latviešu mācības iestādēs gan ASV, gan Vāc zemē. Viņas šādu atbalstu pelnījušas.

Turēsim līdžī, lai AČkups savu darbu varētu sekmīgi turpināt. Vēlēsim tam izturību!

BALTIEŠU FEDERĀCIJAS KANADĀ MONTREALAS NODAĻA

r ī k o

trešdien, 14. jūnijā,
Kanasas laukumā,
René Levesque bulvāra un Peel
ielu stūrī,

A I Z V E S T O P I E M I Ņ U .

Programmā: plkst. 18:30, pulcēšanās AIZVESTO PIEMIŅAS AKTAM.

plkst. 19:00, PIEMIŅAS VAINAGA NOLIKŠANA.

UZRUNAS.

plkst. 19:30, apmēram, GĀJIENS uz Mary Queen of the World katoļu KATEDRĀLI.

plkst. 19:35, apmēram, atkarībā no pieņemšanas akta gaŗuma, Mary Queen of the World katedrālē, APVIENOTAIS AIZVESTO PIEMIŅAS DIEVKALPOJUMS.

Dievkalpojumā sprediķos māc. G. HŪNS un piedalīsies pārējo tautību garīdznieki.

Mūzikālos priekšnesumus sniegs MINI JUNDAS ansamblis, lietuvju operdziedātāja Gina Čapkas un igauņu koris.

Kanasas laukumā būs pieejamas latviskās paziŗšanās zīmītes (arī igauņu un lietuvieŗu). Lūdzam pret tām labprātīgu ziedojumus atceres akta sarīkoŗanas izdevumu segŗanai.

Dievkalpojumā KOLEKTE baznīcas īres izdevumu segŗanai.

Esiet atsaucīgi savos atvēlējumos! Nēsājiet savas paziŗšanās zīmītes!

Ja vien iespējams, lūdzam akta dalībniekus ierasties tautas tērpos. Lūdzam pagemt līdz lietus sargus, jo varētu gadīties, ka pēc tiem ir vajadzība, jo AKTS notiks arī lietus gadījumā.

Aiciniet līdz arī savus kanadieŗu draugus un paziŗas. Pastāstiet tiem par jaunākiem notikumiem Baltijas valstīs.

Skaidrības labad, Katoļu katedrāle atrodas tieŗi blakus Kanadas laukumam, 1085 Cathedral ielā (ieeja no René Levesque bulvāra).

ŗī gada ATCERES tehniskie izkārtotāji ir l a t v i e ŷ i. Tādēļ it seviŗki gaidām Jūsu sirsnīgu atsaucību. Aktā piedalīsies tautas deju vienības AČKUPS pārstāvji. DV Montrealas nodaļas vanadŗu priekŗniece Ē. Vītiņa ar palīdzēm izdalīs latviskās paziŗšanās zīmītes. Vajadzīgi vēl citi izpalīgi. Pieteikŗanas uz vietas. Cita informācija pie Māras Valdmanes-Demandt, tel. 484-0712, vai Gunāra Jakobsona, tel. 737-9187.

Nozīmīgajā AIZVESTO ATCERES sarīkojumā ikvienu piedalīties aicina

RĪKOTĀJI.

Polītiskais un palīdzības darbs ŷobrīd prasa ļoti daudz līdzekļu. PIEMINOT AIZVESTOS, aicinām atvēlēŗ ziedojuma artavu latvieŗu organizācijām pēc Jūsu paŗu izvēles.

Latvieŗi Latvijā uz mums liek lielas cerības un mūsu paŗu vajadzības nav mazinājuŗas.

Tādēļ, atsaucieties!

KĀ CENTRS PULSĒ?

17. maijā, Centra valdes sēdē, pārrunāja Tautas Frontes pārstāvju viesoŗanos Montrealā. No visiem labi apmeklētiem sarīkojumiem ir atlikums - \$ 559, ko ieskaitīs Centra Pārdzīvoŗanas Fondā (bijuŗais Helsinki '86 fonds).

Nākoŗais lielākais sarīkojums būs AVE SOL koŗa viesoŗšanās Montrealā - ar koncertu 4. jūnijā un

kopēju sarīkojumu ar vakariņām 3. jūnijā, plkst. 20:00, Centrā.

No mērnieka saņemti Centra ēkas un gruntsgabalu plāni ar izmēriem, par varbūtējām celtnes būves iespējām. Pēc plāniem izrādās, ka varētu pietrūkt likumā paredzētā zemes platība. Noskaidros, vai šo likumu nevarētu grozīt. Plāni centram izmaksāja \$ 450. Noskaidros arī iespējas un izmaksu aukstā gaisa vēdināšanas iekārtai lielajā sarīkojumu telpā.

Centra vajadzībām iegādāsies 25 jaunus galdautus.

No uzņēmējiem nav saņemti izmaksas aprēķini logu krāsošanai. Gaŗas pārrunas izraisīja centra mūzikas sistēma, kas joprojām klibo.

Radušās problēmas ar veco laikrakstu pārdošanu, jo daŗi ziedotāji tos sarullējuŗi nepareizi. Pareizi būtu, ja katru lapu atšķirtu pilnīgi vaļā un tādā kārtībā, liekot vienu otram virsū un sasniedzot 4 collu (10 cm) biezumu, sarullēt.

Nākoŗā valdes sēde 21. jūnijā, plkst. 19:30, Centrā.

L. KALNIŅŠ.

ORGANIZĀCIJU PADOME.

Montrealas Latvieŗu Organizāciju Padomes sēde, kas notika 25. aprīlī ar 10 pārstāvjjiem, nolēma noorganizēt Latvijas Tautas Frontes (LTF) atbalstītāju grupu Montrealā. Tā nebūs kā atseviŗka jauna organizācija, bet samēŗā brīva vienība, kas organizētu daŗādo Latvijas vienību ciemoŗanos Montrealā, ja tas būtu vajadzīgs. Līdz ŗim neviena atseviŗka organizācija nav bijusi, kas uzņemtos ŗādus pienākumus. Visvairāk darbu veicis Centrs vai Tēraudu Jānis ar savu uzņemību. Centra biedri ir gan lēmuŗi atbalstīt organizēŗanas darbus, bet nav pilnīgi uzņemušies kā atbildīga vienība.

Organizācijas un atseviŗki cilvēki no ikvienas vienības, kas vēlas darboties un palīdzēt LTF atbalstītāju grupai, lūgti sazināties ar Jāni Tēraudu, tālŗ. 631-5937.

LNKAK padomes vēlēŗšanās no Montrealas ievēlēti Mārtiņŗ Štauers un Māra Valdmāne-Demandt. Padome viŗus apsveica un novēlēja sekmes darbā.

Stipendiju fondā līdz ŗim ienākuŗi \$ 600.- un vairāki solījumi. P. Agrums ierosina, ka līdzŗinējā rīcība - līdzekļus sadalot vienlīdzīgi visiem pieprasītājiem būtu jāmaina un katrs pieprasījums Padomē būtu atseviŗki izvērtējams. ŗogad līdz ŗim ienācis tikai viens pieprasījums - no Kristīnes Gūtmanes, kas vēlas mācīties Minsterē, Vācijā.

14. jūnija notikumu atceri ŗogad organizē latvieŗi. Sarīkojums notiks 14. jūnijā, ar pulcēŗanos plkst. 18:30, Kanadas laukumā pie Nezināmā kareivja pieminekļa. Sekos dievkalpojums katoļu katedrālē, kā iepriekŗējos gadus. Baznīcā vāktā kolekte ŗogad visa būs baznīcas ienākumos. Runātāja un priekŗnesumu jautājums vēl kārtojas.

Aicinājums tautieŗiem, lai Melnās lentas dienā, 23. augustā, tie rakstītu vietējiem politiķiem un iztirzātu ŗi notikuma nozīmi.

18. novembra sarīkojuma lietas kārtojas. Daŗādo jautājumu daļā M. ŗtauers informē, ka Kanadas pastam var iesniegt sūdzības, jo atvērtā iestāde ŗim vajadzībām. Viŗ piedalījies preses konferencē, kur tas paziŗots plaŗakai publikai.

J. Tērauds ierosina, lai organizācijas un citi kāda latvieŗa mirŗanas gadījumā puŗu vietā ziedotu Latvijas karogu, ko tad varētu nogādāt uz Latviju, eventuāli ar aizgājēja palīcēju norādījumu. Piederīgie varētu saņemt mazu Latvijas karodziņu piemīpai. Padome ierosinājumu atbalsta. Sīkākas ziņas sekos.

Vēl informēja, ka Latvijas ciemiņu gaidās jūnija sākumā ciemosies AVE SOL koris ar koncertu, bet jūlija sākumā - Ornaments.

AGRUMU PĒTERIS.

Padomes sēdē, kas notika 30. maijā, piedalījās 9 dalībnieki un to vadīja A. Spura.

Padomes Latviskās Izglītības Stipendiju Fondam atbalstu ŗogad pieprasījuŗas 5 kandidātes - Kristīne Gūtmane Minsteres latvieŗu ģimnazijas apmeklēŗanai, Larisa Gūtmane (Latv. studiju centra Kalamazū apmeklēŗšanai), Daina Leimane, Ilga Leimane un Sarma Spurmane, kas visas dosies uz Beverīnu.

Lai gan fondā patlaban ir tikai \$ 750.-, atvēlēja sekojoŗas summas: Kr. Gūtmanei \$ 600.-, L. Gūtmanei \$ 400.-, D. Leimanei, I. Leimanei un S. Spurmanei \$ 100.- katrai. Organizācijas un atseviŗkas personas lūgtas savus atvēlējumus fondam iemaksāt padomes kasierim nekavējoties. Iztrūkstoŗo starpību segs no padomes līdzekļiem.

Aizvesto piemīpai 14. jūnijā grūtības ar kanadieŗu runātāja sagādi. Ja to nedabūs, iztiks ar puŗu spēkiem. Plaŗākas ziņas par ŗo sarīkojumu atrodamas ŗi MLB Ziŗotāja citā slejā - ģpaŗā paziŗojumā.

18. novembrī svētku runu teiks māc. Māris Ķirsons no Filadelfijas. Mūzikālo daļu izpildīt aicināŗ Jundas jaukto kori, kuŗa sastāvs nule sasniedzis 40.

J. Mateus ziŗoja, ka Rosemount vidusskolas sadarbība ar Rīgas 50. vidusskolu izvērŗoties sekmīga. Skolas studentu padome esot izstrādājuŗi 13 daŗādos ieteikumus, kas nosūtīti uz Rīgu, un 23 studenti uzsākuŗi apmaiņas saraksti ar Latviju. Skolas bibliotēka ar pateicību saņēmusi organizāciju padomes dāvināto grāmatu LATVIA un paplaŗinot nodaļu par Latviju un Baltijas valstīm, jo interese par tām ievērojamīpieaugusi. Padome priecājās par J. Mateus veikumu, kas pierāda, ka ir daŗādi ceļi kā var popularizēt Latvijas vārdu. Tas ir nozīmīgs politisks panākums.

Problēmas radušās ar Latvijas mūzikālā ansambļa ORNAMENTS viesoŗanos, jo tas Montrealā jau ieradīŗoties 2. jūlijā. Neesot iespējams izkārrot tam koncertus austrumu krastā pirms tā uzstāŗšanās 12. jūlijā, Vankuverā. Aicinātāja ciemam ir Vankuvera.

Konstatēja, ka daŗādo ciemiņu sarīkojumu rīkoŗšanai un to uzņemšanai vienkārŗi trūkst darbinieku. Ja sabiedrībā būtu personas, kas vēlētos uzņemties ŗo pienākumu, tās lūgtas atsaukties un pieteikties. Vajadzība liela.

Nākamo darba sēdi paredzēja 29. augustā, plkst. 19:30, Latvieŗu Centrā.

ŗ.

MEKLĒ:

Aida Bebre, dz. Zariņŗ, Kāŗļa un Elzas meita, meklē māsīcu M I R D Z U, dz. Lūsis, vecāki Jānis un Emma. Agrāk dzīvojusi Straupē.

Lūdzu rakstīt: Dagmārai Ziedīņŗ, 121 Sedgefield Avenue, Pointe Claire, Qué., Canada H9R 1N8; vai zvanīt 514-694-2817

Ziņas par krustdēlu Jāni Rēpeli, Jūlija dēlu, dzimuŗu 1923. g. Valkas apriņķa Palsmanes c., kas 1943. gadā iesaukts vācu armijā un mājās nepārnācis, meklē Anna Dziļuma.

Lūdzu rakstīt: Annai Dziļumai, Latvijas PSR, P. n. Vizla, Valkas rajona "Spaliņos".

Voldemāru Rudzrogu, Mārtiņa dēlu, dzimuŗu 1922. vai 1924. gadā, meklē Andris Brambergs, Heinricha dēls, Latvija 226006, Rīga, Ķeguma 13-2, tel. 556387.

Ziņas var sūtīt arī uz MLB Ziŗotāja redakciju.

VAK jaunieŗi, kas vēlas sarakstīties ar jaunieŗiem brīvējā pasaulē:

Aigars Brokāns, Rīga - 69, S. ļuļina 5-2.
Rihards Muciņŗ, Rīga - I, Engelsa 46/48 - 22
Dilāna Betjāne, Rīga - , Paula Lejiņa 10-4
Māŗīte Batraka, Jelgava, Straumes 4
Kristīne Gurtaja, Rīga - 84, Ieriķu 25-120
Vita Vītola, Rīga - 84, Jerjomenko 31-87
Agita Bumbiere, Rīga - 73, Lubānas 56-21
Anta Platniece, Rīga, Dzelzavas 39-16

K.F.

Kā jau ziņojām MLB Ziņotāja iepriekšējā numurā, TANGO LUGĀNO aktieri, mūziķi, skatuves darbinieki, režisore un autore Baņuta Rubesa, komponiste un diriģente Dace Stauvere-Aperāne maija mēnesī devās uz Latviju, lai tur Dailes teātrī izrādītu šo lugu. Laikā no 16. - 20. maijam notika 6 izrādes, kas visas bija izpārdotas. Par tām kritiķi Silvija Geikina un Guntars Pupa Literātūra un Māksla 20. maija numura 15. lappusē publicējuši šeit zemāk pārspiestās kritikas.

TANGO LUGĀNO pirmizrādes notika 6. Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētkos Serbrukā. Tās rīkoja šo svētku padome, piemaksājot vairākus tūkstošus dolārus. Šķiet, tagad šis ieguldījums vairāk kā atmaksājies visādā ziņā. Vai būtu utopija, ja ansamblis varētu doties uz Austrāliju? Izrāžu aplis tad būtu noslēdzies.

Šo rakstu publicēšanas dēļ šoreiz izpaliek TIKŠANĀS GANANOKVĒ nobeigums, kas jāatliek uz nākamā reizi.

Red.

Baltus, vieglus sapņus!

Baņutas Rubesas luģas un lestudējuma «Tango Luģāno» izrādes uz Dailes teātra skatuves neapšaubāmi ir notikums, kas savijojis lielu latviešu sabiedrības daļu. Pārpildītas skatītāju zāles, lieku biežu prasītāji pie teātra ieejas pirms izrādes, lieli aplausi, ziedu klēpji vakara beigās. Tā nav tikai vienkārša zinkāre. Tā ir vēlēšanās garīgi un emocionāli būt kopā ar mūsu tautas atrauto daļu, beidzot justies vienoti, piederīgiem pie viena un tā paša mākslas attīstības procesa ar visiem tā sniegtajiem un zaudētajiem. «Jūs esat mēs pašī, un es šīs izrādes negribu saukt par viesizrādēm, man tās šķiet kā izrādes, kas atgriezušās mājās pēc kāda garāka ceļojuma,» uzrunājis «Tango Luģāno» ansambli, telca Dailes teātra galvenais režisors Kārlis Auškāps.

Uzvedumā «Tango Luģāno» skan profesionālas komponistes un diriģentes Daces Aperānes mūzika, darbojas profesionāli dziedātāji Laila Šaiņa un Pauls Berkolds, profesionāla aktrise Skaidrīte Leja, kā arī, mūsu valodā runājot, pašdarbības aktieri Māra Abene, Pauls Raudseps un Ivars Stārasts. Apvienojot profesionāļus ar amatieriem, Baņutai Rubesai izdevies radīt īpatnu ansambli, kurā profesionālā un pašdarbības māksla letēkmē un papildina viena otru. Šādu pusprofesionālu ansambļu pēdējā laikā arī ple mums kļūst arvien vairāk.

Iestudējums «Tango Luģāno» ir interesants savas neparastās uzbūves un atmosfēras dēļ. Baņuta Rubesa devusi luģai žanra apzīmējumu — nevēsturisks, sa-

tīrīks spoku stāsts. Satīriskums, spokainība, izalcinājums literārajem kanoniem, tradicionālās dramaturģijas nemainīgajiem pieņēmumiem, gribēta un pat demonstratīva neizskaidrojama jūtama jau ar pirmajiem uzveduma mirkļiem. Līdzās šai spokainībai, irealitātei ir mūsdienu ritmi, sarunas par šodienas notikumiem Latvijā un pasaulē.

Luģa šķiet veidota no fantastiskas iztēles aļņām un sapņa. Sapnī ir daudz deformācijas un rūgta sarkasma. Piemēram, abi lielle dzejnieki trimdinieki Rainis un Aspazija, kuri varētu kļūt par mīlestības un poēzijas simbolēm, luģā — sapnī ir pārāk aizņemti ar sevi, ar savu vientulību un savstarpējām ķildām, Lailas Šaiņas un Paula Berkolda mākslinieciski spilgtajos dziedājumos Aspazija un Rainis ir ekstravaģanti īpatņi, kas tiecas pēc tuvības, bet nespēj ilgstoši paciest viens otru. Teorētiski viņu dzīve, kura bija piepildīta ar mākslu, pašizlīdzinājumiem, taču neveiksmīgiem mēģinājumiem ziedot savu talantu otra labā, varētu kļūt par savdabīgu ideālu, morālu paraugu citiem cilvēkiem. Kaut vai, piemēram, Paula Raudsepa Uldim un Māras Abenes Dairai, kuru vienīgais ieguvums no izalcinātās tuvības ir aizdomīgums un skumjas. Mīlestība mūža garumā abiem jauniešiem nav iespējama. Taču Rainis un Aspazija ir tikpat smieklīgi kā pārējie Līnijas, kas mums Raina un Aspazijas tēlus visu laiku veidojušas skaidrus un cēlus, luģa — sapnis ir satraucis, deformējis. Neskarta palikusi tikai leģenda par abiem dzejniekiem, to dzīvu

uztur nevis paši Šveices trimdinieku tēli, bet tūkstošiem vēstumu, nevis cilvēciskās attiecības un emocijas, bet to vārdiskais atspulgs.

Iestudējuma garīgo substanci, kura, neskatoties uz šrējo ironisko veidolu, pašos pamatos ir dramatiska, veido Raina pātnieku attieksme pret pierasto, kanonizēto priekšstatu par abiem dzejniekiem un tikpat šabloniskā attieksme vienam pret otru. Šobrīd dzimtenes un kaida latviešu savstarpējās attiecības ir savādākas nekā luģas «Tango Luģāno» sarakstīšanas brīdī. Mēs vairs nemeklējam atšķirīgo, galvenokārt meklējam kopīgo. Tādēļ abu pāru savstarpējās sarunas ir mazāk sarkasma, nekā to pleļauj luģa. Dialogi un dziedājumi abu «pretējo» nometņu starpā bieži rit kā viegla, asprātīga rotaļa, kurā labprāt iesalstās Ivara Stārasta Tedi, Skaidrītes Lejas Hermīne, Paula Raudsepa Uldis, Māras Abenes Daira. Uzskatu cīņas nav, jo problēma un sāpe visiem kopēja — dzimtene. Un tādēļ: «es gribu citus sapņus» — lestudējumā dzied Rainis un Aspazija, viņiem pievienojas arī pārējie. Citus — tas nozīmē vieglus, baltus, tīrus no bailēm un raizēm par nākotni, no nauda un neuzticības vienam pret otru.

Izrāde, kas pamatā rit kā ironiska pusnakts katamorgāna, baidzas skumjā intonācijā. Raina un Aspazijas liģām pēc oāzes, pēc saules un mīlas atbaiso Bērna (Ieva Šmite) dziedātie vārdi — Zeme. Tā ir dzimtā zeme Latvija, kas nebeidz aicināt mājās trimdiniekus.

SILVIJA GEIKINA

Kāpēc Rainis un Aspazija dziedāja tik skaisti?

«Tango Luģāno» apzīmēta par muzikālu luģu. Vēl viens pierādījums tam, ka latvietis, lai kad un kur viņš dzīvotu, bez luģām ar mūziku, ar dziedāšanu nevar. Vecais Adolfs Alunāns, mūsu teātra mākslu pasaulē laizdams, to tā bija lecerējis, un tā arī ir.

Uzreiz jāteic: izrādes skaniskā puse pelna atzinību. Daces Aperānes personā esam iepazīnuši talantīgu, profesionāli bruņotu komponisti, kuras darbošanās nelerobežojas mūzikas sacerēšanā vien. Kā pārliecinājāmie, viņa sekmīgi tiek galā arī ar diriģentes pienākumiem; būdama vienkārša, klusa, kautrīga cilvēks, ir autoritāte visam azartiskajam teātrnieku kolektīvam. Pirmos lespaldus vispārīnot, šķiet, ka Daces mūza ir drīzāk skumji priecīgā Elterpe nekā allaž jautrā Tallja vai mūžam bēdīgā Meļpomene. Liriski stīgotajam skāņurakstam piemīt

sīrsnīga emocionalitāte, jūtu tiešums, patiesīgums. Nu, ja kāds tajā meklētu, bet neatrastu asākus dramatiskus akcentus, tad, stingri runājot, jāsaka — tādu nav arī luģā. Citātiem iz Dārziņa, Alfrēda Kalniņa un Paula gaumīgu kultūrzīmju loma. Saturisku slodzi nes klasiskā klavieru trio un rokgrupas pretstatījums, vienību sasniedzot tikai garāmeļot. «Tiro» roka «gabalu» autori — grupas «Elektriskie burkāni» dalībnieki: Ingrīda Mukāne, Balvis Rubess un Ivars Stārasts. Pirmo redzējam pie sintezatora, otru pie sitamiem instrumentiem, trešo uz skatuves, Teda Tidemana tēlā.

Kaut pāris vārdus gribētos bilst par Raina un Aspazijas tēlu ledzīvinātājiem Paulu Berkoldu un Lailu Šaiņu. Vispirms to, ka abi — augsti profesionāli mākslinieki. Isti klasiskie dzie-

dātāji ar skolotām, izkoptām balsīm. Abi vienlīdz droši jūtas gan operas, gan kamerrepertuārā, gan, kā šajā gadījumā, dziesmuspēles izrādē, jo ir aktieriski trenēti, atraisīti. Brīži, kad viņiem bija uzticēti izvērstāki dziedājumi, piemēram, duets «Val tu tur esi?» vai nostalgiskais «Tas bij tik sen», vai Lailas vārda tiešā nozīmē izdzīvotā «Brīnos es» frāze, man pieder pie dārgākajām izrādēm. Tad, liekas, arī sapratu, kāda jēga bijusi uzticēt Raina un Aspazijas lomas profesionāliem dziedātājiem. Viņiem, tautas liktenziedniekiem, ir jābūt pārākļiem par citiem — tomēr mirstīgiem ļautiņiem. Un tādi viņi kļūst, patēcoties savām balsīm, kuras ar interesē klausīsimies 25. un 28. maijā Nacionālajā operā «Karmenas» izrādē.

GUNTARS PUPA

LĪKSMJUS LĪGO SVĒTKUS un JĀNUS visiem MLB Ziņotāja līdzstrādniekiem un lasītājiem vēl

REDAKCIJA.

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem 3. un 4. jūnijā. Kanadas pastā sūtījumu pārējiem lasītājiem nododam 3. un 5. jūnijā. Lūdzam ziņot par izdevuma nesapņemšanu!

JAUNATNES ORĶESTRA KONCERTI.

Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētki jau gadiem ir devuši iespēju publikai iepazīties ar jauniem latviešu mūzikas talantiem. Šiem jauniem mūziķiem radās iespēja vēl vairāk attīstīt savu talantu, strādājot kopā ar mūsu spējīgākiem un slavenākiem māksliniekiem Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomes rīkotās Mūzikas nometnēs. No šādas nometnes izauga izcilais latviešu jaunatnes orķestris 1987. gada 6. Jaunatnes Dziesmu Svētkos Šerbrukā. Šī orķestra diriģents Edgars KARIKS nāca ar ideju, ka orķestrim vajadzētu doties koncertturnejā. Kaut jaunatnes orķestris jau sevi ir pierādījis Jaunatnes Dziesmu Svētkos Klīvlendē 1982. gadā, Montrealā 1985. gadā un Šerbrukā 1987. gadā, 1989. gads ir atnesis koncertturnejas īstenojumu. No 17. līdz 19. augustam LATVIEŠU JAUNATNES ORĶESTRIS uzstāsies TORONTO, BOSTONĀ un ŅUJORKĀ.

Šie koncerti kļūst vēl nozīmīgāki, jo kā viesis piedalīsies pasaules klases pianists ARTŪRS OZOLIŅŠ, kurš klausītājus ir iepriecinājis visā pasaulē, gan atsevišķos koncertos, gan kā solists slavenos orķestros.

Otrs ieguvums koncertturnejai ir EDGARS KARIKS, kuram plaša pieredze Austrālijā tieši ar jaunatnes orķestriem un kurš ir profesionāls mūzikologs, diriģents un flautists.

Orķestris atskapos Tālvālža Ķeniņa, Jāņa Kalniņa, Jāņa Mediņa, Daces Aperānes un citu darbus.

Orķestrī piedalīsies 30 pārbaudīti latviešu jaunatnes instrumentālie mūziķi. Koncertturneju pozitīvi novērtējuši

PASAULES BRĪVO LATVIEŠU APVIENĪBAS KULTŪRAS FONDS un LATVIEŠU FONDS,

piešķirot finansiālu atbalstu.

Koncertu atbildīgā rīkotāja ir Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Mūzikas daļas vadītāja Dace Aperāne, R. F. D. 2, 11 Cat Rocks Drive, Bedford, NY 10506, U. S. A., tel. 914-234-3339.

Bīlešu pasūtīšanas un informācija:

17. augusta koncertam, plkst. 20:00, McMillan teātrī, Toronto Universitātē, 80 Queens Park Crescent, TORONTO,

Roberts KLAISE, 237 Fairview Avenue, Toronto, Ontario, M6P 3A6, tel. 416-762-8689.

18. augusta koncertam, plkst. 20:00, Tafta Universitātes Koena (Cohen) auditorijā, Medfordā (BOSTONĀ), Masačusetā,

Māra-DOLE, 6 Bond Street, Cambridge, MA 02138, U. S. A., tel. 617-547-2010.

19. augusta koncertam, plkst. 16:00, St. Bartholomew's baznīcā, Park Ave (pretim Waldorf-Astoria viesnīcai), Manhatenā, ŅUJORKĀ.

Uldis GRAVA, P. O. Box 371, Leonia, NJ 07605, U. S. A., tel. 201-947-1296.

Aicinām atbalstīt mūsu jaunatnes orķestri, apmeklējot jeb kuru no šiem koncertiem. Ceram, ka tie visi būs izpārdoti, jo sarīkošanas izdevumi ir lieli, it sevišķi ceļošana.

Bez mūziķiem no šī kontinenta orķestrī piedalīsies mūziķi no Austrālijas un Eiropas.

Koncertturneja ir pirmais šāda veida mēģinājums pulcināt mūsu mūziķus brīvajā pasaulē.

JAUNATNES DZIESMU SVĒTKU PADOME.

MLB ZIŅAS:

SEKMĪGS GADS.

MLB gada sapulce 27. aprīlī, Latviešu Centrā.

Montrealas Latviešu Biedrības darbībā maz pārmaiņu. Darbs tā iegājies, ka tās nav bijušas nepieciešamas. Gada sapulcē bija vairāki ziņojumi (Ceram daļu publicēt nākamajā MLB Ziņotāja numurā. Red.). Priekšnieks M. Štauers ziņoja,

ka biedrībā iestājušies 3, izstājušies 3, bet miruši 8 biedri, kopskaitam samazinoties uz 117. MLB Ziņotājs sasniedzis 1400 metienu. Iegādāta jauna spiestuves mašīna. Iegādei saņemts atbalsts no citām latviešu organizācijām. Par Ziņotāju ierēmts vairāk kā jeb kad agrāk - \$ 23.464.32, bet ievērojami auguši arī izdevumi - \$ 26.427.72. Iztrūkums \$ 2.963.40, kas segti no MLB vispārējiem līdzekļiem.

Kasieres A. Porietes-Bedard pārskati liecināja, ka budžets izpildījies ar uzviņu. Ierēmts \$ 35.810.42 (budžetā \$ 27.500); izdots \$ 36303.58 (budžetā \$ 27.500); iztrūkums \$ 493.16.

Sarīkojumu daļas vadītājs U. Lūsis ziņoja, ka sarīkoti 7 sarīkojumi, kurus apmeklējuši nepilni 1000 apmeklētāji. To izkārtotānā piedalījušies daudz palīgu, kas visi saņēma paldies. Bibliotekārs J. Birze vēstīja, ka grāmatu skaits pieaudzis par 16, no 1.285 uz 1.301; 35 lasītāji izlasījuši 287. Lasītāju saimē tikai pensionāri.

Revīzijas komisija (A. Krievs) visus dokumentus bija atradusi labākā kārtībā un sevišķi cildināja kasieres A. Porietes-Bedard rūpīgo darbu.

Sapulce izteica pateicību visiem MLB darbiniekiem par veikumu aizvadītā darbības gadā.

Vēlēšanās ar aklamāciju valdē ievēlēja visus līdzšinējos: M. Štauveru (atsevišķi balsojot, arī par priekšnieku), J. Birzi, E. Čops, V. Hūnu, U. Lūsi, A. Porieti-Bedard un I. Štauveri; rev. kom. - E. Bārdiņu, A. Krievu un V. Ozolu.

Budžetu 1989./90. darbības gadam sabalansēja uz \$ 35.000.- ienākumos un izdevumos, pielāgojot to aizvadītā gada apgrozības summām. Maksājumus atstāja līdzšinējos - iestāšanas maksu \$ 5.-, biedru maksu \$ 10.-. Atļāva paaugstināt MLB Ziņotāja abonementa maksas uz \$ 20 un 25, kad rodas nepieciešamība.

Par MLB deleģēto LNAK padomes locekli nākamajiem 4 gadiem vienbalsīgi izraudzīja Robertu Klaiši.

Pieņēma iepriekšējās sapulces protokolu, ko nolaižija G. Hūns. Atzina, ka MLB darbs turpināms līdzšinējā kārtībā.

Sapulci vadīja M. Štauers, pierakstīja G. Hūns. Tajā bija ieradušies 12 biedri, tā ilga 1 stundu. \$

MLB Ziņotāja tehnisko izdevumu segšanai m a i j a mēnesī esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Ieva Bolšteina, Gaitersburgā, ASV, \$ 3.45, K. Zobs, Otavā, Ontario, \$ 5.00, Jānis Aperāns, Karmelā Ņujorkā, ASV, \$ 6.75, Kārlis Timermanis \$ 7.50, Jānis Zaļinkēvics \$ 12.50, Ivars Avots, Arlingtonā, Masačusetā, ASV, \$ 3.82, P. Brunavs, Otavā, Ontario, \$ 2.50, A. Stigners \$ 10.00.

1989./90. d. g. pirmajā mēnesī no 8 lasītājiem kopā \$ 51.52.

Spiestuves mašīnu iegādei ziedojusi:

Jānis Paliņš \$ 50.00, Atlantic Video (Zane Freivalde) \$ 500.00, Alma Apse \$ 50.00, Eduards Balulis \$ 20.00, Elmārs Bārdiņš \$ 67.50, Jānis Liberis Irlingtonā, Ontario, \$ 15.00, Kārlis Timermanis \$ 10.00, Uldis Lūsis \$ 50.00.

1989./90. d. g. pirmajā mēnesī no 8 devējiem kopā \$ 762.50.

Abās kategorijās no 16 lasītājiem pavisam kopā \$ 813.02.

MLB mērķu sekmēšanai \$ 10.00 ziedoja R. Karlsons.

Visiem mūsu darba atbalstītājiem vissirsnīgākais paldies!

Jauniegādātās MLB Ziņotāja spiestuves mašīnas parāde šobrīd vēl ir \$ 5.521.-.

Aicinām lasītājus nākt talkā tā dzēšanā. Jūs to varat izdarīt vairākos veidos:

1. Samaksājot abonementa maksu par tekošo gadu.
2. Dāvinot MLB Ziņotāju tuviniekiem un paziņām citās pilsētās.
3. Atvēlot ziedojuma artavu.

Jeb kurš paveids ievērojami atvieglinās redakcijas pūles izdevuma saimniecības jautājumu risināšanā. Iepriekšējs paldies itin visiem, kas šim aicinājumam atsauksies vai jau atsaukušies.

MLB valde un MLB Ziņotāja redakcija.

MLB Ziņotājs, 1989. gada jūnijs.

S A B I E D R I S K Ā S D Z Ī V E S L A I K R Ā D I S :

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev.-lut. dievkalpojumi, 4345 Marcil.
telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudze nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

4. jūnijā, plkst. 13:30, Mekgila (McGill) Universitātes Polaka koncertzālē, 555 Sherbrooke W. ielā, kamerkoņa AVE SOL K O N C E R T S.
8. jūnijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
11. jūnijā, plkst. 11:00, latviešu nodalījumā, Mount Royal kapsētā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes KAPU SVĒTKI. Māc. G. Hūns.
14. jūnijā, plkst. 19:00, Kanadas laukumā, Baltiešu Federācijas Kanadā Montrealas nodaļas rīkotā AIZVESTO PIEMĪNA.
plkst. 19:30, Mary Queen of the World katoļu katedrālē, 1085 Cathedral ielā, apvienotais aizvesto PIEMĪNAS DIEVKALPOJUMS (Skatiet Īpašu paziņojumu 27. lappusē!).
18. jūnijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
18. jūnijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
21. jūnijā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Centra valdes sēde.
22. jūnijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
24. jūnijā, plkst. 17:00, Tērvetē, Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes rīkotais LĪGO SVĒTKU sarīkojums ar programmu.
2. jūlijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
6. jūlijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
9. jūlijā, plkst. 11:00, Tērvetē, APVIENOTS DIEVKALPOJUMS Otavas ev.-lut. Miera, Montrealas ev.-lut. Sv. Trīsvienības un Montrealas ev.-lut. latviešu draudzēm. Piedalās māc. S. Eglīte un G. Hūns.
plkst. 12:00, turpat, Saviesīga stunda ar groziņiem.
9. jūlijā, plkst. 12:00, Tērvetē, Tervetes latviešu bērnu vasaras nometnes ATKLĀŠANA.
15. jūlijā, plkst. 20:00, apmēram, Tērvetē, Tērvetes latviešu bērnu vasaras nometnes UGUNSKURA VAKARS.
16. jūlijā, plkst. 11:00, Tērvetē, DIEVKALPOJUMS Tērvetes latviešu bērnu vasaras nometnē.
20. jūlijā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
22. jūlijā, vakarā, Tērvetē, Tērvetes latviešu bērnu vasaras nometnes SLĒGŠANA.
30. jūlijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
6. augustā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
10. augustā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
13. augustā, plkst. 11:00, DV lauku Īpašumā Dzintaros, DV Montrealas nodaļas Latvijas brīvības cīņu atceres dievkalpojums. Māc. G. Hūns.
29. augustā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde. Padomes dalībnieces aicinātas uz šo sēdi sūtīt savus pārstāvjus.

Ziņas SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDĪM iesniedzamas rakstiski līdz ik mēneša 15. datumam. Lūdzam ziņu sniedzējus paziņot iepriekš izsludināto pasākumu grozījumus, ja tādi rodas, nekavējoties!

Plašāko saietu un salidojumu rīkotāji lūgti ziņas iesniegt vismaz 3 mēnešus iepriekš, pat ātrāk, ja vien tas iespējams.

No 17. - 25. jūnijam, Čikāgā, DV 6. Globālās Dienas. Informācija: P. O. Box 231, Wood Dale, IL 60191, U. S. A
Tel. 312-775-1882 un 312-991-8489.

No 30. jūnija līdz 5. jūlijam, Longbīčas jūrmalē, Losandželosē, Kalifornijā, ASV, Rietumkrasta XI Dziesmu Svētki. Biļešu pasūtījumi - Dz. Švarcs, 376 Mallow Lane, La Canada, CA 91011, U. S. A.

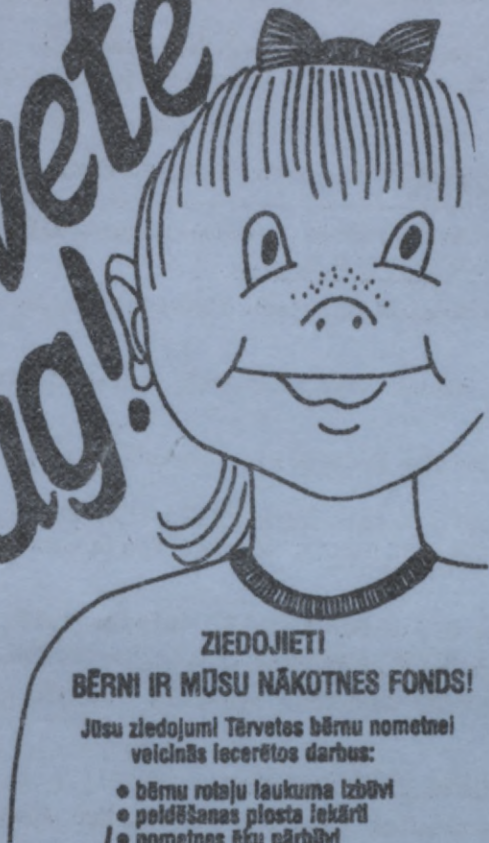
No 12. - 20. jūlijam, Abrenē, Francijā, 3x3 Abrenē. Informācija: G. Zēgners, Germanenstr. 23, D - 5216, Niederkassel - Rheidt, West Germany, Tel. 02208/71803.

No 30. jūnija - 2. augustam, Helsingborgē, Zviedrijā, 6. Eiropas Latviešu Dziesmu Svētki. Ieejas karšu pasūtījumi - D. Baumanis, Rååvågen 86 A, S-25370 Helsingborg, Sweden.

0312017119

Tērvete aug!

ZIEDOJIETI BĒRNI IR MŪSU NĀKOTNES FONDS!

Jūsu ziedojumi Tērvetes bērnu nometnei
veicinās iecerētos darbus:

- bērnu rotaļu laukuma izbūvi
- peldēšanas piesta iekārē
- nometnes tīru pārbūvi

ZIEDOJU NOMETNEI \$ _____

VĀRDS _____

ADRESE _____

Vēlos kvīti
nodokļu atļaušanai

SŪTĪT: TĒRVETE INC.
c/o D. Brauns
1372 Randall Ave.
Ottawa, ON
K1H 7R3

COLLINS CLARKE MACGILLIVRAY WHITE

FLOWERS
by

Flowers

Funeral Directors

• 5810 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514-483-1870

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai A. Porietei - Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec,
Canada, H9R 2X5, telefons 514-697-6624.

Ar šo nosūtītu abonementa samaksu (\$22.50 vai 17.50 ek. likmes!) par _____ gadu/iem \$ _____	
Gaisa pasta piemaksu ASV - \$ 5.-, citos kontinentos - \$ 12.-	\$ _____
Ziedojumu izdevumu tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedojumu spiestuves mašīnu iegādei	\$ _____
Vēlos saņemt sekojošus agrīkos MLB Zīņotāja numurus: _____ à \$ 2.-	\$ _____
Dāvinu MLB Zīņotāju _____	\$ _____
Iesakņu nosūtīt paraugburtnīcas _____	\$ _____
Ar šo nosūtītu iestāšanās maksu Montrealas Latviešu Biedrībā - \$ 5.-	\$ _____
Ar šo nosūtītu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-)	\$ _____
Ar šo nosūtītu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (à \$ 5.-)	\$ _____
Ziedojumu MLB darba un pasākumu veicināšanai	\$ _____

Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Pavisam kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

(paraksts)

MLB ZIŅOTĀJS.

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2,
tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers. ADMINISTRĀTORE: Anita Poriet-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe
Claire, Qué., Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624. EKSPEDICIJA: Valta Ozols. DAR-
BINIEKI: Jānis Birze, Elga Cops, Edgars Kajaks, Viņa Kajaks, Austra Konovolova, Anna
Kreipāne, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Ilga Štaubere un vēl daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 22.50 gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kāja invalīdiem -
\$ 17.50 gadā; gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 5.-, uz citiem kontinentiem \$ 12.-.
Atsevišķas agrīkās burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu. Lappušu maksa: 1/4 lpp. - \$ 20.-,
1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-; klīfe-
ju un paziņojumu sagatavošana \$ 15.-. Iespējama arī foto uzņēmumu publicēšana.
Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bez-
peļņas pasākums; visus ienākumus redakcija izmanto tā izdošanas vajadzībām.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tokošajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakci-
jā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumiem publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakci-
ja var rakstus ievēlēt. Raksti un ziņas nepauž no MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinie-
ku ieskatu iztīrītājos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jā-
parakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY JUNE 1989 JUIN MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
SOCIÉTÉ DES LETTONS DE MONTREAL BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Société des Lettons de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society: 291 Lorraine
Drive, Baie d'Urfé, Canada H9X 2R2, telephone 514-457-9832.

TORTES godiem un viesī-
bām, kā arī pašu priekam.

Pasūtīnājumi: telefonēt
457-9832.

1989. VI MLB ZIŅOTĀJS 1400 e

TANGO LUGANO VIDEO
LENTAS \$75

Pasūtīnājumi: Latviešu
Jaunatnes Dziesmu Svēt-
ku padomē - 291 Lorraine
Dr., Baie d'Urfé, Qué.,
Canada H9X 2R2

DOMU TALKA

ALTERNATIVES

(Think Tank)

KOMUNIKĀCIJA

DEMOKRĀTIJAS PAMATS

T. T. ALTERNATIVES
P. O. Box 998
HAMILTON, ONT.
L8N 3R1